

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

**Ольга СЛОБОДЯНЮК, Ольга КІБІК, Вячеслав КОТЛУБАЙ,
Олеся КОРНІЛОВА, Іван ПРИМАЧЕНКО**

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Навчально-методичний посібник

Одеса
Фенікс
2024

УДК 330.322:658.14
С 48

*Рекомендовано навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 2 від 1 листопада 2024 р.)*

Автори:

Слободянюк Ольга – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та менеджменту НУ «Одеська юридична академія» (ORCID ID 0000-0003-2678-4707);

Кібік Ольга – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та менеджменту НУ «Одеська юридична академія» (ORCID ID 0000-0001-9587-578X);

Котлубай Вячеслав – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та менеджменту НУ «Одеська юридична академія» (ORCID ID 0000-0002-4560-7063);

Корнілова Олеся – PhD, доцент, доцент кафедри економіки та менеджменту НУ «Одеська юридична академія» (ORCID ID 0000-0001-5022-7033);

Примаченко Іван — кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та менеджменту НУ «Одеська юридична академія» (ORCID ID 0000-0003-1908-4278).

Рецензенти:

Орлов В. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та цифрового бізнесу Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку (м. Одеса);

Стрий Л. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу та міжнародної логістики Одеського національного економічного університету (м. Одеса).

Слободянюк О., Кібік О., Котлубай В., Корнілова О., Примаченко І.

С 48 Інвестиційний менеджмент : навч.-метод. посіб. [Електронне видання] / О. Слободянюк, О. Кібік, В. Котлубай, О. Корнілова, І. Примаченко ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024. – 129 с. – Режим доступу: <https://hdl.handle.net/11300/28715>.

ISBN 978-617-8430-31-3

Навчально-методичний посібник відповідає програмі навчальної дисципліни «Інвестиційний менеджмент». Представлено короткий основний зміст тем, кейсові (практичні) завдання, тестові завдання, тематика рефератів, зміст завдань для самоперевірки, перелік питань для підготовки до екзамену/заліку, а також список рекомендованої літератури для поглибленого вивчення.

Призначений для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра в галузі знань «Бізнес, адміністрування та право». Матеріали посібника призначені для роботи в аудиторний час, а також для індивідуальної роботи здобувачів над дисципліною «Інвестиційний менеджмент», підготовки до екзамену або заліку, для супроводження практичних занять в цілому з дисципліни, закріплення теоретичних знань. Буде корисним для підготовки здобувачів з економічної, управлінської та правової спеціальностей.

УДК 330.322:658.14

ISBN 978-617-8430-31-3

© О. Слободянюк, О. Кібік, В. Котлубай,
О. Корнілова, І. Примаченко, 2024

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Тема 1. Сутнісні характеристики інвестиційного менеджменту	5
Тема 2. Загальний інструментарій інвестиційного менеджменту.....	14
Тема 3. Управління реальними інвестиціями	23
Тема 4. Управління фінансовими інвестиціями	35
Тема 5. Управління інноваційними інвестиціями	50
Тема 6. Формування інвестиційної стратегії	61
Тема 7. Стратегія управління інвестиційним капіталом	71
Тема 8. Політика управління та формування портфелю фінансових інвестицій	82
Тема 9. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності	94
Тема 10. Інвестиційний проєкт	108
Перелік питань для підготовки до заліку/екзамену.....	121
Рекомендований перелік джерел	125

ПЕРЕДМОВА

В умовах сталого розвитку економіки та трансформації фінансових ринків особливої актуальності набуває підготовка висококваліфікованих фахівців у сфері інвестиційного менеджменту. Представлений навчально-методичний посібник «Інвестиційний менеджмент» створений для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра в галузі знань «Бізнес, адміністрування та право», та відповідає сучасним вимогам підготовки фахівців інвестиційної сфери.

Структура посібника ретельно продумана та передбачає поєднання теоретичного матеріалу, практичних завдань, тестів, тематики рефератів та завдань для самоперевірки. Такий комплексний підхід дозволяє не лише глибоко засвоїти теоретичні аспекти інвестиційного менеджменту, а й напрацювати конкретні навички, необхідні для прийняття ефективних інвестиційних рішень в реальних умовах бізнес-середовища.

Кожна тема посібника містить теоретичний матеріал, викладений у доступній формі з використанням сучасної термінології; практичні завдання та кейси, що базуються на реальних прикладах з бізнес-практики; тестові завдання різного рівня складності для перевірки засвоєння матеріалу; питання для самоконтролю та теми для поглибленого вивчення; рекомендовані джерела для додаткового опрацювання.

Особливістю даного посібника є його практична спрямованість, що досягається через включення реальних прикладів інвестиційних проєктів, аналіз актуальних кейсів та використання сучасного інструментарію інвестиційного аналізу.

Таким чином навчально-методичний посібник, створений за відповідною дисципліною стане надійним помічником у вивченні інвестиційного менеджменту та сприятиме формуванню необхідних компетенцій для успішної професійної діяльності в інвестиційній сфері.

ТЕМА 1. СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Ключові слова: інвестиційний менеджмент, інвестиції, ризик, реальні та фінансові інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційна політика, механізм інвестиційного менеджменту

ПЛАН

1. Сутність інвестицій та інвестиційної діяльності. Види інвестицій.
2. Об'єкти та суб'єкти інвестиційної діяльності.
3. Цілі, завдання, функції інвестиційного менеджменту.
4. Механізм інвестиційного менеджменту.

КОРОТКИЙ ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

Інвестиційний менеджмент є ключовим аспектом економічної діяльності, що охоплює широкий спектр процесів, пов'язаних із вкладенням коштів з метою отримання прибутку або доходу в майбутньому.

Сутність інвестицій полягає у відмові від поточного споживання ресурсів на користь потенційного збільшення добробуту в майбутньому.

Інвестиційна діяльність характеризується кількома фундаментальними аспектами, а саме вкладенням коштів, орієнтацією на отримання прибутку, урахуванням часового фактору та наявністю ризику.

Класифікація інвестицій здійснюється за різними критеріями, включаючи об'єкт інвестування (реальні та фінансові інвестиції), термін інвестування (короткострокові, середньострокові та довгострокові) та рівень ризику (низькоризикові, середньоризикові та високоризикові).

Об'єкти інвестиційної діяльності являють собою активи, в які вкладаються кошти, тоді як суб'єкти - це особи або організації, які здійснюють інвестиційну діяльність.

Суб'єкти інвестиційної діяльності можуть бути фізичними особами, юридичними особами або державними органами. Взаємовідносини між суб'єктами інвестиційної діяльності регулюються відповідним законодавством, яке встановлює їхні права та обов'язки, а також визначає порядок здійснення інвестиційної діяльності.

Інвестиційний менеджмент має на меті досягнення низки цілей, серед яких основною є отримання прибутку або доходу від інвестицій. Додаткові цілі можуть включати збільшення вартості активів, зниження ризику, підвищення ліквідності, створення робочих місць та сприяння економічному розвитку. Для досягнення цих цілей інвестиційний менеджмент виконує ряд завдань, включаючи визначення цілей інвестування, розробку та виконання інвестиційної стратегії, а також контроль ефективності інвестицій.

Функції інвестиційного менеджменту охоплюють аналіз інвестиційних можливостей, прийняття інвестиційних рішень, управління інвестиціями та контроль їх ефективності. Аналіз інвестиційних можливостей включає збір та оцінку фінансової та ринкової інформації, а також аналіз потенційних ризиків. Прийняття інвестиційних рішень базується на результатах цього аналізу та передбачає вибір найбільш привабливих інвестиційних опцій. Управління інвестиціями включає реалізацію інвестиційної стратегії, контроль за виконанням інвестиційних проєктів та, за необхідності, внесення корективів до стратегії.

Механізм інвестиційного менеджменту являє собою комплексну систему взаємопов'язаних елементів, що забезпечують ефективне управління інвестиційною діяльністю. Ключовими компонентами механізму є інвестиційна стратегія, інвестиційний план, інвестиційна політика, інвестиційні рішення та інвестиційний контроль.

Інвестиційна стратегія визначає загальні напрямки та цілі інвестиційної діяльності, тоді як інвестиційний план деталізує конкретні проєкти та їх реалізацію.

Інвестиційна політика встановлює правила та процедури здійснення інвестиційної діяльності, а інвестиційні рішення приймаються на основі ретельного аналізу та оцінки потенційних можливостей.

Інвестиційний контроль забезпечує постійну оцінку ефективності інвестиційної діяльності та дозволяє вносити необхідні корективи.

Ефективний інвестиційний менеджмент вимагає глибокого розуміння фінансових ринків, економічних тенденцій та специфіки конкретних галузей. Він також передбачає вміння балансувати між ризиком та потенційною винагородою, враховуючи як короткострокові, так і довгострокові перспективи.

В умовах глобалізації та швидких технологічних змін, інвестиційний менеджмент стає все складнішим та вимагає постійного оновлення знань та навичок.

Таким чином, інвестиційний менеджмент відіграє ключову роль у забезпеченні економічного зростання та розвитку, сприяючи ефективному розподілу ресурсів та створенню додаткової вартості.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Поняття та види інвестицій, їх теоретичний аналіз та практичне застосування.
2. Роль матеріальних та нематеріальних активів у розвитку бізнесу як об'єктів інвестування.
3. Суб'єкти інвестиційної діяльності. Інвестори, партнери та державні органи тощо.
4. Класифікація інвестицій. Реальні, фінансові, інтелектуальні інвестиції тощо.
5. Цілі та завдання інвестиційного менеджменту.

6. Стратегічне управління та контроль інвестицій.
7. Ключові етапи та інструменти управління інвестиціями.
8. Аналіз ризиків та вибір інвестиційної стратегії.
9. Оцінка ефективності інвестицій, методи та інструменти для досягнення оптимальних результатів.
10. Міжнародні інвестиції та управління ними.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. *До якого типу інвестицій належать вкладення в розробку програмного забезпечення?*
 - а) реальні інвестиції;
 - б) фінансові інвестиції;
 - в) інтелектуальні інвестиції;
 - г) прямі інвестиції.
2. *Які суб'єкти можуть здійснювати інвестиційну діяльність?*
 - а) тільки юридичні особи;
 - б) тільки фізичні особи;
 - в) усі фізичні та юридичні особи;
 - г) тільки інвестори з великим капіталом.
3. *Що є головною метою інвестиційного менеджменту?*
 - а) управління кадровим складом підприємства;
 - б) підвищення конкурентоспроможності через ефективне управління інвестиціями;
 - в) розробка нових продуктів;
 - г) оптимізація операційних витрат.
4. *До об'єктів інвестиційної діяльності належать:*
 - а) тільки матеріальні активи;
 - б) лише нематеріальні активи;
 - в) матеріальні та нематеріальні активи;
 - г) капітал, залучений для короткострокових операцій.
5. *Який з наведених прикладів є реальними інвестиціями?*
 - а) купівля акцій;
 - б) будівництво нового заводу;
 - в) покупка облігацій;

г) вкладення в іноземну валюту.

6. *Що є основним інструментом для оцінки ефективності інвестиційного проєкту?*

- а) фінансовий аналіз;
- б) аналіз беззбитковості;
- в) метод чистої приведеної вартості (NPV);
- г) бухгалтерська звітність.

7. *Яка з функцій НЕ належить до функцій інвестиційного менеджменту?*

- а) управління ризиками інвестиційних проєктів;
- б) фінансова підтримка операційної діяльності підприємства;
- в) оцінка інвестиційних можливостей;
- г) моніторинг виконання інвестиційних планів.

8. *Який етап не є частиною процесу інвестиційного менеджменту?*

- а) планування інвестицій;
- б) реалізація інвестиційних рішень;
- в) оцінка конкурентів;
- г) моніторинг та контроль інвестиційного процесу.

9. *Які види інвестицій передбачають вкладення у фінансові інструменти, такі як акції та облігації?*

- а) реальні інвестиції;
- б) фінансові інвестиції;
- в) інтелектуальні інвестиції;
- г) соціальні інвестиції.

10. *Який з наведених факторів найсильніше впливає на прийняття інвестиційного рішення?*

- а) поточний стан економіки країни;
- б) внутрішні ресурси компанії;
- в) діяльність конкурентів;
- г) особисті інтереси інвестора.

КЕЙСОВІ ЗАВДАННЯ

Кейс 1 «Оцінка ризику та дохідності інвестування».

Ситуація: Ви є інвестором, який розглядає можливість вкласти гроші в облігації двох компаній – «А» та «В».

Компанія «А» пропонує облігації з низьким ризиком та невеликим прибутком, тоді як компанія «В» пропонує облігації з вищим ризиком, але й можливістю отримання вищого прибутку.

Питання:

1. Які аспекти ви враховуєте при оцінці ризику та дохідності кожної з цих інвестицій?
2. Як вибрати оптимальну стратегію інвестування, враховуючи ваші фінансові цілі та прийняття ризику?

Кейс 2 «Стратегії інвестування на ринку акцій».

Ситуація: Ви є фінансовим консультантом і радите клієнту, який має інтерес до інвестування на ринку акцій. Ваш клієнт має різні фінансові цілі та терміни інвестування.

Питання:

1. Які основні стратегії інвестування на ринку акцій ви можете запропонувати вашому клієнту (наприклад, довгострокові інвестиції, торгівля акціями, індексні фонди тощо)?
2. Які фактори слід враховувати при виборі стратегії для досягнення конкретних фінансових цілей клієнта?

Кейс 3 «Інвестування».

Ситуація: У вас є певний капітал і ви стоїте перед вибором - інвестувати в перспективний стартап з високим потенціалом зростання або в стабільну компанію з дивідендами.

Завдання: Проаналізувати переваги та недоліки кожного варіанту, оцінити ризики та очікувану прибутковість. Скласти порівняльну таблицю і зробити висновок про оптимальний варіант інвестування залежно від ваших фінансових цілей та терміну інвестування.

Кейс 4 «Глобальна криза та інвестиції».

Ситуація: На світових фінансових ринках настала криза. Індексні фонди падають, а вартість багатьох активів різко знижується.

Завдання: Як інвестор, ви маєте вирішити, чи продавати активи зараз, щоб уникнути подальших втрат, чи навпаки, скористатися ситуацією і придбати

активи за зниженими цінами. Обґрунтуйте свою позицію, враховуючи різні сценарії розвитку подій.

Кейс 5 «Етичні інвестиції».

Ситуація: Ви бажаєте інвестувати свої кошти, але при цьому дотримуватися етичних принципів.

Завдання: Дослідите ринок етичних інвестицій. Які є варіанти для інвестування з урахуванням соціальних, екологічних та корпоративної відповідальності? Порівняйте дохідність таких інвестицій з традиційними.

Кейс 6 «Інвестиції в нерухомість».

Ситуація: Ви розглядаєте можливість інвестування в нерухомість.

Завдання: Проаналізуйте різні сегменти ринку нерухомості (житлова, комерційна, земельні ділянки). Оцініть ризики та перспективи кожного сегмента. Складіть фінансову модель для обраного вами варіанту інвестування, враховуючи початкові інвестиції, очікувану оренду, витрати на утримання та податки.

Кейс 7 «Інвестиційний портфель для пенсії».

Ситуація: Ви починаєте планувати свою пенсію і вирішили створити інвестиційний портфель.

Завдання: Складіть інвестиційний портфель, враховуючи ваш вік, термін до пенсії, рівень ризику, який ви готові прийняти, та очікувану інфляцію. Обґрунтуйте свій вибір активів і розподіл коштів між ними.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Сучасні підходи до класифікації та їх вплив на економічний розвиток.
2. Роль інвестиційної діяльності в розвитку підприємств.
3. Матеріальні та нематеріальні активи як основа інвестиційної діяльності.
4. Функції, роль та взаємодія на ринку інвестицій.
5. Цілі інвестиційного менеджменту в сучасних умовах.
6. Управління ризиками, ефективність та стратегічний розвиток.
7. Моделі прийняття інвестиційних рішень.

8. Аналіз інвестиційного клімату в Україні.
9. Методологічні підходи та їх застосування у практиці управління оцінкою ефективності інвестицій.
10. Специфіка та особливості інвестиційного управління в міжнародному бізнесі.

ЗМІСТ ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Схарактеризуйте основні види інвестицій (реальні, фінансові, інтелектуальні) та наведіть приклади для кожного з них. Яке значення мають ці види для підприємств різних галузей?
2. Проаналізуйте приклад інвестиційної діяльності компанії, яка вкладає кошти в інноваційний проєкт. Які види інвестицій використано? Які потенційні ризики можуть виникнути при реалізації проєкту?
3. Схарактеризуйте основні об'єкти інвестування (матеріальні та нематеріальні активи) і вкажіть їх роль у стратегічному розвитку підприємств.
4. Розгляньте ситуацію, де компанія планує інвестувати в нову технологічну лінію. Які фактори суб'єктів інвестиційної діяльності (інвесторів, партнерів, державних органів) можуть вплинути на прийняття інвестиційного рішення?
5. Порівняйте короткострокові та довгострокові цілі інвестиційного менеджменту. Які основні відмінності в підходах до управління інвестиціями в кожному випадку?
6. Побудуйте схему механізму інвестиційного менеджменту. Опишіть основні етапи процесу управління інвестиціями: планування, реалізація, моніторинг, контроль. Як ці етапи пов'язані між собою?
7. Проаналізуйте механізм управління інвестиційним проєктом в конкретній компанії (реальний приклад або кейс). Які інструменти інвестиційного менеджменту використовувалися для досягнення цілей проєкту?
8. Розгляньте кейс, де міжнародна корпорація планує інвестувати у будівництво нових виробничих потужностей в іншій країні. Оцініть об'єкти та суб'єкти цієї інвестиційної діяльності. Які фактори (економічні, політичні,

правові) варто врахувати під час прийняття рішення про інвестування? Як суб'єкти інвестиційної діяльності можуть вплинути на ефективність реалізації проєкту?

9. Проаналізуйте роль інвестиційної діяльності у розвитку підприємства на прикладі конкретної компанії (реальний приклад або кейс-стаді). Оцініть, як різні види інвестицій (реальні, фінансові, інтелектуальні) вплинули на підвищення конкурентоспроможності компанії. Які з цих інвестицій, на вашу думку, мають найбільший вплив на стратегічне зростання підприємства?

10. Розробіть пропозиції для вдосконалення інвестиційної стратегії підприємства, яке планує розширити ринок збуту продукції. Визначте короткострокові та довгострокові цілі інвестиційного менеджменту. Які функції інвестиційного менеджменту будуть ключовими для досягнення цих цілей? Обґрунтуйте своє рішення на прикладі використання конкретних інструментів інвестиційного менеджменту.

ТЕМА 2. ЗАГАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Ключові слова: інвестиційний менеджмент, система організаційного забезпечення, методи інвестиційного аналізу, інвестиційний контролінг, інструментарій інвестиційного менеджменту, управління інвестиціями, NPV, IRR, PP, ROI.

ПЛАН

1. Система організаційного забезпечення інвестиційного менеджменту.
2. Методи інвестиційного аналізу та інвестиційний контролінг.
3. Методичний інструментарій інвестиційного менеджменту.

КОРОТКИЙ ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

Інвестиційний менеджмент є комплексною системою, що охоплює різноманітні аспекти управління інвестиційною діяльністю. Ключовим компонентом цієї системи є організаційне забезпечення, яке являє собою сукупність організаційних структур, процесів і процедур, спрямованих на ефективне управління інвестиціями.

Система включає організаційну структуру управління інвестиціями, яка є централізованою або децентралізованою, процеси управління інвестиціями, що охоплюють розробку стратегії, оцінку проєктів, здійснення інвестицій, моніторинг та контроль, а також процедури, які регламентують діяльність учасників інвестиційного процесу.

Методи інвестиційного аналізу та інвестиційний контролінг є невід'ємними складовими ефективного управління інвестиціями. Інвестиційний аналіз спрямований на оцінку економічної ефективності інвестиційних проєктів і включає такі методи, як розрахунок чистого приведенного дисконтованого доходу (NPV), внутрішньої норми прибутковості (IRR), періоду окупності (PP)

та рентабельності інвестицій (ROI). Методи дозволяють оцінити ризик та прибутковість проєктів, вибрати найбільш ефективні з них та підтвердити їх прийнятність для реалізації.

Інвестиційний контролінг є системою управління, спрямованою на забезпечення досягнення поставлених інвестиційних цілей. Він включає планування інвестиційної діяльності, оцінку проєктів, здійснення інвестицій, моніторинг та контроль за виконанням інвестиційних рішень. Основними завданнями інвестиційного контролінгу є збір та аналіз інформації про інвестиційну діяльність, порівняння фактичних результатів з плановими, визначення причин відхилень та прийняття заходів щодо їх усунення.

Методичний інструментарій інвестиційного менеджменту являє собою сукупність методів, моделей та алгоритмів, які використовуються для оцінки ефективності інвестиційних проєктів та управління інвестиційною діяльністю. Крім вже згаданих методів інвестиційного аналізу, він включає такі інструменти, як аналіз чутливості, аналіз сценаріїв та аналіз ризику. Методи дозволяють оцінити вплив різних факторів на ефективність інвестиційного проєкту, розглянути різні сценарії розвитку подій та оцінити ймовірність недосягнення очікуваного прибутку.

Вибір конкретних методів та інструментів інвестиційного менеджменту залежить від ряду факторів, включаючи тип інвестиційного проєкту, цілі та завдання інвестиційної діяльності, а також доступні ресурси. Наприклад, для оцінки ефективності проєктів з капітальними інвестиціями можуть використовуватися методи, які враховують вартість капітальних вкладень, тоді як для оцінки проєктів з фінансовими інвестиціями - методи, які враховують вартість фінансових активів.

Ефективне використання методичного інструментарію інвестиційного менеджменту дозволяє інвесторам приймати обґрунтовані рішення, максимізувати прибуток та мінімізувати ризики. Що особливо важливо в умовах динамічного економічного середовища, де інвестиційні рішення

можуть мати довгострокові наслідки для фінансового стану та конкурентоспроможності організації.

Таким чином, система організаційного забезпечення, методи інвестиційного аналізу, інвестиційний контролінг та методичний інструментарій є ключовими компонентами ефективного інвестиційного менеджменту. Їх комплексне застосування дозволяє організаціям ефективно управляти інвестиційною діяльністю, досягати поставлених цілей та забезпечувати стійкий економічний розвиток.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Роль та структура системи організаційного забезпечення інвестиційного менеджменту.
2. Функції інвестиційного менеджменту в організаційній структурі підприємства.
3. Методи оцінки ефективності інвестицій. Порівняння традиційних та сучасних підходів.
4. Основні етапи інвестиційного контролінгу. Планування, моніторинг, оцінка тощо.
5. Ключові інструменти інвестиційного аналізу. SWOT-аналіз, аналіз ризиків, фінансова модель.
6. Інструменти інвестиційного контролінгу. Показники рентабельності, ліквідності та окупності інвестицій.
7. Методи визначення вартості капіталу в інвестиційних проєктах.
8. Механізми впровадження інвестиційного контролю на підприємствах різних форм власності.
9. Методичні підходи до формування інвестиційної стратегії підприємства.
10. Використання комп'ютерних програм та інформаційних технологій у системі інвестиційного менеджменту.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Що є основною метою організаційного забезпечення інвестиційного менеджменту?

- а) забезпечення стабільного фінансування;
- б) оптимізація структури управління інвестиціями;
- в) підвищення ефективності інвестиційних процесів;
- г) збільшення операційного прибутку.

2. Який з наведених інструментів є основним у процесі інвестиційного аналізу?

- а) аналіз конкурентів;
- б) SWOT-аналіз;
- в) бухгалтерський облік;
- г) контроль витрат.

3. Що включає методичний інструментарій інвестиційного менеджменту?

- а) інформаційні системи для управління фінансами;
- б) методи оцінки ризиків та рентабельності інвестицій;
- в) програмне забезпечення для бухгалтерського обліку;
- г) лише фінансові звіти підприємства.

4. Що належить до функцій інвестиційного контролінгу?

- а) планування виробничого процесу;
- б) моніторинг інвестиційних показників;
- в) контроль за дотриманням виробничих стандартів;
- г) аналіз ринкових конкурентів.

5. Який з наведених методів використовується для оцінки вартості капіталу?

- а) SWOT-аналіз;
- б) WACC (середньозважена вартість капіталу);
- в) аналіз беззбитковості;
- г) метод порівняльного аналізу.

6. Що таке інвестиційний контролінг?

- а) система контролю за виконанням виробничих планів;
- б) інструмент управління ризиками та ефективністю інвестицій;
- в) метод управління проєктними витратами;
- г) програма управління грошовими потоками.

7. Який показник використовують для оцінки ефективності інвестиційного проєкту?

- а) валовий дохід;

- б) внутрішня норма рентабельності (IRR);
- в) загальний обсяг продажів;
- г) рівень ліквідності активів.

8. *Що є ключовим етапом інвестиційного аналізу?*

- а) оцінка фінансових результатів підприємства;
- б) вибір стратегії розвитку підприємства;
- в) оцінка рентабельності та ризиків інвестиційного проєкту;
- г) управління кадровими ресурсами.

9. *Яка інформація використовується для проведення інвестиційного аналізу?*

- а) тільки фінансові звіти підприємства;
- б) стратегічні плани та прогнози ринку;
- в) фінансові показники та аналіз ринку;
- г) дані про постачальників і клієнтів.

10. *Який метод контролю використовується для оцінки інвестиційної діяльності?*

- а) контроль за собівартістю продукції;
- б) контроль за показниками рентабельності та окупності;
- в) контроль за обсягами продажів;
- г) контроль за кількістю співробітників.

КЕЙСОВІ ЗАВДАННЯ

Кейс 1 «Вибір інвестиційного інструменту».

Ситуація: Ви розглядаєте можливість інвестування своїх грошей і маєте на увазі різні інвестиційні інструменти - акції, облігації, інвестиційні фонди та нерухомість.

Питання:

1. Розгляньте кожен інвестиційний інструмент і надайте короткий опис його особливостей та можливостей для інвестора.
2. Які критерії та фактори ви враховуєте при виборі конкретного інвестиційного інструменту, що відповідає вашим фінансовим цілям та рівню прийняття ризику?

Кейс 2 «Диверсифікація портфеля».

Ситуація: Ви є фінансовим консультантом, який радить клієнту щодо створення інвестиційного портфеля. Клієнт має певну суму грошей, яку він готовий інвестувати.

Питання:

1. Які принципи диверсифікації портфеля ви запропонуєте своєму клієнту?
2. Розгляньте різні класи активів (наприклад, акції, облігації, нерухомість) та розподіліть інвестиції клієнта між ними, враховуючи його фінансові цілі та рівень прийняття ризику.

Кейс 3 «Портфель для молодого спеціаліста».

Ситуація: Молодий спеціаліст, який щойно почав працювати, має невелику суму грошей, яку хоче інвестувати. Він прагне досягти фінансової незалежності в довгостроковій перспективі.

Завдання:

- створити інвестиційний портфель, враховуючи високу толерантність до ризику та довгий інвестиційний горизонт;
- підібрати оптимальний розподіл активів між акціями, облігаціями та альтернативними інвестиціями (нерухомість, дорогоцінні метали тощо);
- розробити стратегію ребалансування портфеля з урахуванням змін на ринку.

Кейс 4 «Пенсійне забезпечення».

Ситуація: Людина передпенсійного віку хоче забезпечити собі стабільний дохід на пенсії. У неї є накопичення, які вона готова інвестувати.

Завдання:

- створити консервативний інвестиційний портфель, який забезпечує стабільний дохід і захистить накопичення від інфляції;
- підібрати інвестиційні інструменти з низьким рівнем ризику, такі як облігації, дивідендні акції, нерухомість;
- розробити стратегію виведення коштів з портфеля після виходу на пенсію.

Кейс 5 «Інвестиції в криптовалюти».

Ситуація: Інвестор цікавиться криптовалютами і хоче включити їх в свій інвестиційний портфель.

Завдання:

- проаналізувати ринок криптовалют, оцінити його волатильність і потенціал зростання;
- вибрати кілька перспективних криптовалют для інвестування;
- розробити стратегію управління ризиками при інвестуванні в криптовалюти (диверсифікація, використання деривативів).

Кейс 6 «Інвестиції в стартапи».

Ситуація: Досвідчений інвестор хоче інвестувати в перспективні стартапи.

Завдання:

- розробити критерії відбору стартапів для інвестування (команда, бізнес-модель, ринок, фінансові показники);
- оцінити ризики, пов'язані з інвестуванням у стартапи;
- скласти інвестиційний портфель стартапів з різними стадіями розвитку.

Кейс 7 «Створення Інвестиційного фонду».

Ситуація: Група інвесторів вирішила створити власний інвестиційний фонд.

Завдання:

- визначити інвестиційну стратегію фонду (активна, пасивна, тематична).
- сформувати інвестиційний комітет.
- розробити документи, необхідні для реєстрації фонду (меморандум про створення, угода про управління).
- залучити інвесторів.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Сучасні підходи та практичне впровадження системи організаційного забезпечення інвестиційного менеджменту.
2. Порівняльний огляд традиційних і новітніх інструментів методів інвестиційного аналізу.
3. Сутність, завдання та механізми реалізації інвестиційного контролінгу на підприємствах.

4. Методичні підходи до оцінки ризиків інвестиційних проєктів.
5. Інформаційно-аналітичні системи в інвестиційному менеджменті.
6. Оцінка вартості капіталу в інвестиційних проєктах.
7. Роль фінансових показників у процесі інвестиційного аналізу та планування.
8. Контроль ефективності інвестиційних проєктів.
9. Впровадження інвестиційного контролінгу на підприємствах малого та середнього бізнесу.
10. Роль сучасних інформаційних технологій в управлінні інвестиційними процесами.

ЗМІСТ ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Описати структурні елементи організаційного забезпечення інвестиційного менеджменту, визначити роль інвестиційного менеджменту в управлінській структурі підприємства та навести приклади успішних практик у міжнародних компаніях.
2. Схарактеризувати поняття та функції інвестиційного контролінгу, порівняти основні методи контролю ефективності інвестицій та визначити роль контролінгу у забезпеченні сталого розвитку підприємства.
3. Надати огляд методів SWOT-аналізу, PEST-аналізу та інших інструментів, проаналізувати їх сильні і слабкі сторони, а також навести приклади застосування цих методів на практиці.
4. Розгляньте основні методи оцінки інвестиційних ризиків, порівняти методи з точки зору надійності результатів та надати приклади управління ризиками у великих проєктах.
5. Розглянути поняття та методи оцінки вартості капіталу (WACC, CAPM), застосуйте ці методи для оцінки інвестиційних проєктів та навести приклади практичного розрахунку вартості капіталу.
6. Охарактеризуйте поняття інвестиційного контролю, методів контролю ефективності інвестицій при визначенні впливу інвестиційного контролю на загальну ефективність підприємства.

7. Дослідить інформаційні системи, які підтримують інвестиційну діяльність, визначити роль технологій у покращенні інвестиційного аналізу та навести приклади використання технологій на підприємствах.
8. Проаналізуйте основні показники рентабельності (NPV, IRR, PI), в порівнянні методів на прикладі конкретного проєкту та визначенні практичних аспектів використання цих методів.
9. Схарактеризувати мету та задачі контролінгу інвестицій, описати основні етапи впровадження інвестиційного контролінгу на підприємстві та навести приклади успішних впроваджень у бізнесі.
10. Розгляньте адаптовані інструменти для малого та середнього бізнесу, визначить особливості використання методів інвестиційного аналізу в малих підприємствах та надайте рекомендації щодо покращення управління інвестиціями в МСБ.

ТЕМА 3. УПРАВЛІННЯ РЕАЛЬНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ

Ключові слова: реальні інвестиції, політика управління реальними інвестиціями, об'єкти реальних інвестицій, оцінка реальних інвестицій, показники оцінювання, NPV, IRR, PP, ROI, методи оцінювання, капітал, активи.

ПЛАН

1. Сутнісна характеристика реальних інвестицій.
2. Політика управління реальними інвестиціями.
3. Оцінка об'єктів реальних інвестицій.
4. Показники оцінювання об'єктів реальних інвестицій.

КОРОТКИЙ ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

Реальні інвестиції являють собою вкладення капіталу в матеріальні та нематеріальні активи з метою їх використання у виробничому процесі. Характерними рисами реальних інвестицій є їх довгостроковий характер, відсутність ринкової ціни та значний вплив на економічне зростання. Класифікація реальних інвестицій включає вкладення в основні засоби, нематеріальні активи та оборотні активи.

Управління реальними інвестиціями передбачає комплекс заходів з планування, оцінки, реалізації та контролю інвестиційних проєктів. Політика управління реальними інвестиціями базується на принципах максимізації прибутку, мінімізації ризику та збалансованості інвестицій.

Ключовими правилами є відповідність інвестиційних проєктів стратегічним цілям компанії, їх ретельна оцінка, реалізація в межах затвердженого бюджету та постійний контроль.

Процедури управління реальними інвестиціями включають визначення цілей, оцінку проєктів, їх вибір, реалізацію та контроль виконання. На формування інвестиційної політики впливають стратегічні цілі компанії, її фінансові

можливості, ризики проєктів, конкурентне середовище та законодавство.

Оцінка об'єктів реальних інвестицій здійснюється з метою обґрунтування економічної ефективності інвестиційних проєктів.

Основними методами оцінки є розрахунок чистого приведеного дисконтованого доходу (NPV), внутрішньої норми прибутковості (IRR), періоду окупності (PP) та рентабельності інвестицій (ROI).

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} - I_0 \quad (3.1)$$

де:

CF_t — грошовий потік у періоді t ;

r — дисконтна ставка (вартість капіталу або очікувана норма доходу);

t — період часу (роки);

n — загальна кількість періодів;

I_0 — початкові інвестиції (витрати).

NPV показує різницю між сьогоднішньою вартістю майбутніх грошових потоків і початковими інвестиціями. Якщо NPV є позитивним, це означає, що проєкт приносить прибуток з урахуванням вартості грошей у часі. Якщо NPV від'ємний, проєкт збитковий.

$NPV > 0$ — проєкт вигідний.

$NPV < 0$ — проєкт не вигідний.

$NPV = 0$ — проєкт не приносить ні прибутку, ні збитків.

IRR — визначення дисконтної ставки r , при якій $NPV = 0$.

$$0 = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+IRR)^t} - I_0 \quad (3.2)$$

IRR — це максимальна допустима ставка дисконту, за якої інвестиційний проєкт все ще залишається прибутковим. Показник демонструє, з якою максимальною процентною ставкою можна фінансувати проєкт, щоб він був

вигідним.

Якщо $IRR > r$ (вартість капіталу), проєкт вигідний.

Якщо $IRR < r$, проєкт не варто реалізовувати.

$IRR = r$ — проєкт перебуває на межі прибутковості.

Для однакових грошових потоків:

$$PP = \frac{I_0}{CF} \quad (3.3)$$

де:

CF — річний грошовий потік (постійний)

Період окупності визначається шляхом підсумовування грошових потоків за кожен рік, доки загальна сума не покриє початкові інвестиції.

Період окупності показує, скільки часу знадобиться, щоб повернути вкладені кошти. Простий показник для оцінки ризику проєкту не враховує вартість грошей у часі.

Чим коротший період окупності, тим менш ризикованим є проєкт.

Метод не враховує грошові потоки після окупності.

Складний період окупності враховує вартість грошей у часі, на відміну від звичайного періоду окупності. Він показує, скільки часу знадобиться для повернення початкових інвестицій з урахуванням дисконтування грошових потоків.

Для різних грошових потоків:

$$DPP = \sum \frac{CF_t}{(1+r)^t} \quad (3.4)$$

де:

DPP = рік, у якому сума дисконтованих потоків.

CF_t — грошовий потік у періоді t ;

r — дисконтна ставка;

I_0 — початкові інвестиції;

t — період часу (роки).

Дисконтовані грошові потоки розраховуються за формулою:

$$\frac{CF_t}{(1+r)^t} \quad (3.5)$$

)

Вони накопичуються рік за роком.

Складний період окупності — це рік, коли накопичена сума дисконтованих потоків вперше дорівнює або перевищує початкові інвестиції I_0

DPP демонструє, коли інвестиції будуть повернуті з урахуванням знецінення грошей у часі і це точніший метод оцінки періоду окупності, оскільки враховує ризики та альтернативні витрати капіталу.

Чим коротший *DPP*, тим швидше інвестор повертає свої кошти з урахуванням вартості грошей у часі.

Якщо *DPP* довший за бажаний період, інвестиція може бути менш привабливою через тривалий період окупності.

Складний період окупності забезпечує точну оцінку, ніж звичайний період окупності, оскільки враховує вплив часу на вартість грошей.

У формулі для складного періоду окупності (*DPP*) початкові інвестиції I_0 не потрібно ані множити, ані віднімати напряму в самій формулі. Натомість, порівнюється сума дисконтованих грошових потоків за кожен рік з початковими інвестиціями, щоб визначити момент, коли накопичені дисконтовані грошові потоки вперше перевищують або дорівнюватимуть I_0 .

Тобто, кожного року накопичуються дисконтовані потоки за формулою (3.4) і порівнюється з I_0 .

Коли накопичена сума дисконтованих потоків дорівнює або перевищує I_0 , це означає, що період окупності досягнутий.

Рентабельність інвестицій розраховується за наступною формулою:

$$ROI = \left(\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Початкові інвестиції}} \right) \times 100\% \quad (3.6)$$

де:

Прибуток — чистий прибуток від інвестиції;

Інвестиції — сума початкових інвестицій.

ROI вимірює рентабельність інвестиційного проєкту як відсоток від початкових вкладень. Він дозволяє визначити, скільки прибутку приносить кожна одиниця вкладених коштів.

$ROI > 0$ — інвестиції приносять прибуток.

$ROI < 0$ — інвестиції збиткові.

$ROI = 0$ — інвестиції не приносять ні прибутку, ні збитків.

Додатково застосовуються методи аналізу чутливості, сценаріїв та ризиків. Вибір методів оцінки залежить від типу проєкту, цілей інвестиційної діяльності та доступних ресурсів. Процес оцінки включає збір інформації, її аналіз та визначення результатів. Показники оцінювання об'єктів реальних інвестицій є інструментами для визначення економічної ефективності проєктів.

Кожен показник має свої переваги та недоліки, тому для отримання комплексної оцінки рекомендується використовувати декілька показників одночасно. Що дозволяє інвесторам приймати обґрунтовані рішення щодо реалізації інвестиційних проєктів та забезпечує ефективне використання фінансових ресурсів для досягнення поставлених цілей.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Визначте поняття «реальні інвестиції» та схарактеризуйте їх основні характеристики. Яка роль реальних інвестицій у розвитку підприємства?
2. Поясніть, які фактори впливають на політику управління реальними інвестиціями в підприємствах. Наведіть приклади стратегій управління реальними інвестиціями.
3. Опишіть етапи оцінки об'єктів реальних інвестицій. Які методи й техніки використовуються на кожному з етапів?

4. Які основні показники оцінювання об'єктів реальних інвестицій? Як ці показники впливають на прийняття управлінських рішень?
5. Розгляньте роль аналізу ризиків в управлінні реальними інвестиціями. Які методи оцінки ризиків є найбільш поширеними?
6. Визначте основні переваги та недоліки реальних інвестицій у порівнянні з фінансовими інвестиціями. Які фактори впливають на вибір між цими видами інвестицій?
7. Яким чином здійснюється моніторинг ефективності реальних інвестицій? Які індикатори використовуються для цього процесу?
8. Схарактеризуйте методи оцінки вартості об'єктів реальних інвестицій. Які з них є найбільш ефективними в умовах ринку?
9. Розгляньте вплив зовнішнього середовища на управління реальними інвестиціями. Які фактори є найбільш критичними для підприємств?
10. Визначте роль технологій у процесі управління реальними інвестиціями. Які новітні технології впливають на ефективність управлінських рішень у цій сфері?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. *Які з наведених інвестицій вважаються реальними?*
 - а) купівля акцій компанії;
 - б) будівництво нового заводу;
 - в) вкладання коштів у бонди;
 - г) придбання земельної ділянки.
2. *Яка з наведених політик управління реальними інвестиціями є найбільш поширеною?*
 - а) диверсифікація активів;
 - б) концентрація на основному бізнесі;
 - в) зниження витрат;
 - г) аутсорсинг.
3. *Який з методів є основним для оцінки об'єктів реальних інвестицій?*
 - а) метод порівняльного аналізу;
 - б) метод чистої теперішньої вартості (NPV);

- в) метод управлінського обліку;
- г) метод аналітичного звіту.

4. Який з показників не використовується для оцінки ефективності реальних інвестицій?

- а) внутрішня норма прибутковості (IRR);
- б) показник рентабельності капіталу (ROE);
- в) період окупності;
- г) коефіцієнт ліквідності.

5. Що з нижченаведеного є прикладом ризику, пов'язаного з реальними інвестиціями?

- а) кредитний ризик;
- б) ризик зміни цін на сировину;
- в) валютний ризик;
- г) ліквідний ризик.

6. Яка з наступних характеристик не є властивою реальним інвестиціям?

- а) довгостроковість;
- б) висока ліквідність;
- в) капіталомісткість;
- г) підпорядкованість ринковим умовам.

7. Який з наведених етапів не входить до процесу оцінки реальних інвестицій?

- а) формування інвестиційної стратегії;
- б) оцінка ризиків;
- в) оцінка вартості активів;
- г) оцінка фінансових показників.

8. Який з методів найбільш часто використовується для оцінки ризиків реальних інвестицій?

- а) SWOT-аналіз;
- б) PEST-аналіз;
- в) метод сценарного аналізу;
- г) фінансовий аналіз.

9. Що таке «період окупності» в контексті реальних інвестицій?

- а) час, протягом якого інвестиція приносить прибуток;
- б) час, протягом якого інвестиції повертаються в початкову суму;
- в) час, протягом якого проєкт виходить на беззбитковість;
- г) час, необхідний для завершення проєкту.

10. Який з факторів не впливає на управління реальними інвестиціями?

- а) макроекономічна ситуація;
- б) стратегія підприємства;
- в) ставлення працівників до компанії;
- г) політична стабільність.

КЕЙСОВІ ЗАВДАННЯ

Кейс 1 «Інвестування в нерухомість».

Ви є здобувачем, який має намір інвестувати гроші в нерухомість. Ваша мета - знайти вигідний об'єкт для інвестування та розробити стратегію управління цією нерухомістю.

Кроки:

1. Аналіз ринку нерухомості в вашому регіоні (попит, ціни, тенденції).
2. Визначення бюджету та вибір типу нерухомості (апартаменти, офіс, комерційна нерухомість).
3. Пошук потенційних об'єктів та їх оцінка.
4. Розробка плану управління нерухомістю (оренда, обслуговування, ремонт).
5. Визначення стратегії виходу з інвестиції.

Кейс 2 «Управління акціями на фондовому ринку».

Ви є здобувачем, який отримав гроші в спадок та вирішив інвестувати їх в акції на фондовому ринку. Ваше завдання - вибрати правильні компанії та розробити стратегію управління цими акціями.

Кроки:

1. Вивчення основ фондового ринку та аналіз можливих компаній для інвестування.
2. Вибір компаній для покупки акцій та обґрунтування цього вибору.
3. Створення портфеля акцій та визначення співвідношення вкладень в кожну компанію.
4. Постійний моніторинг ринку та перегляд стратегії управління акціями відповідно до зміни умов.

Кейс 3 «Інвестування в стартап».

Ви є здобувачем, який цікавиться інноваціями та підприємництвом. Ваша мета - знайти перспективний стартап та вкласти в нього кошти.

Кроки:

1. Аналіз сучасних трендів та галузей з найбільшим потенціалом для розвитку.
2. Пошук та відбір перспективних стартапів для інвестування.
3. Оцінка ризиків та можливостей кожного стартапу.
4. Укладення угоди з засновниками стартапу та вкладення коштів.
5. Активне відстеження діяльності стартапу та участь у прийнятті стратегічних рішень.

Кейс 4 «Оцінка доходності інвестування в облігації».

Ви маєте можливість інвестувати в дві різні облігації компаній А і В. Компанія А пропонує облігації з номінальною вартістю 1000 гривень та річним купонним відсотком 5%. Компанія В пропонує облігації з номінальною вартістю 1000 гривень та річним купонним відсотком 6%. Термін погашення облігацій обох компаній - 5 років. Ви хочете розрахувати очікуваний дохід від кожної інвестиції.

Методика розрахунку:

Розрахунок річного доходу від купона: $\% \text{ від } \text{грн} = \text{грн}$

Розрахунок доходу від погашення облігацій:

Оскільки термін погашення облігацій - 5 років, то при погашенні ви отримаєте їх номінальну вартість. В цьому випадку, обидві компанії виплатять _____.

Розрахунок загального доходу:

Кейс 5 «Розрахунок ROI для інвестицій в стартап».

Викладаєте 10 000 гривень в стартап, очікуючи прибуток через 3 роки. Після 3 років ваша інвестиція виросте до 15 000 гривень. Вам потрібно розрахувати ROI (прибуток від інвестицій) у відсотках.

Методика розрахунку:

Визначте прибуток від інвестиції:

Прибуток = Кінцева вартість - Початкова вартість

Розрахунок ROI:

$ROI = (\text{Прибуток} / \text{Початкова вартість}) \times 100\%$

Кейс 6 «Оцінка дохідності інвестування в акції».

Ви маєте можливість інвестувати в дві різні компанії, компанія X та компанія Y. Компанія X пропонує акції за ціною 50 гривень з очікуваною річною дохідністю 8%, а компанія Y пропонує акції за ціною 70 гривень з очікуваною річною дохідністю 10%. Вам потрібно розрахувати очікувану річну дохідність від кожної інвестиції.

Методика розрахунку:

Розрахунок очікуваного річного доходу для кожної компанії:

Компанія X: (Очікувана річна дохідність / Ціна акції) x 100%

Кейс 7 «Розрахунок чистого прибутку з інвестиції в бізнес».

Ви вкладаєте 20 000 гривень у власний бізнес та протягом року отримує валовий прибуток у розмірі 30 000 гривень. Враховуючи витрати в розмірі 10 000 гривень, вам потрібно розрахувати чистий прибуток з цієї інвестиції.

Методика розрахунку:

Розрахунок чистого прибутку: Чистий прибуток = Валовий прибуток - Витрати

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Аналіз основних концепцій та визначень сутності та характеристики реальних інвестицій.
2. Політика управління реальними інвестиціями в сучасних умовах.
3. Методи оцінки об'єктів реальних інвестицій.
4. Аналіз ризиків в управлінні реальними інвестиціями.
5. Вплив макроекономічних факторів на управління реальними інвестиціями.
6. Ключові показники оцінки ефективності реальних інвестицій.
7. Роль технологій у процесі управління реальними інвестиціями.
8. Соціальні та екологічні аспекти реальних інвестицій.
9. Порівняння фінансових та реальних інвестицій.
10. Успішні приклади управління реальними інвестиціями в Україні та світі.

ЗМІСТ ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Визначте поняття «реальні інвестиції» та схарактеризуйте їх основні особливості. Розробіть таблицю, в якій наведені види реальних інвестицій та їх характеристики.
2. Проаналізуйте політику управління реальними інвестиціями на конкретному підприємстві. Визначте, які стратегії використовуються, та оцініть їх ефективність. Вивчіть роль етики в управлінні ризиками та визначте етичні аспекти прийняття рішень у цій сфері. Розгляньте випадки корпоративної етики та її вплив на мінімізацію ризиків.
3. Оцініть об'єкти реальних інвестицій за допомогою одного з методів (наприклад, NPV, IRR). Проведіть аналіз на прикладі конкретного проєкту.
4. Розробіть план оцінки ризиків для проєкту реальних інвестицій. Використайте різні методи аналізу ризиків, такі як SWOT або сценарний аналіз.
5. Виконайте дослідження впливу макроекономічних факторів на управління реальними інвестиціями. Складіть звіт, у якому описуються основні фактори та їх вплив.
6. Розробіть набір показників для оцінки ефективності реальних інвестицій на підприємстві. Обґрунтуйте вибір кожного показника.
7. Проаналізуйте роль новітніх технологій у процесі управління реальними інвестиціями. Наведіть приклади інноваційних рішень, які підвищують ефективність управління.
8. Проаналізуйте соціальні та екологічні аспекти управління реальними інвестиціями. Розробіть рекомендації для підприємств щодо інтеграції цих аспектів у стратегію інвестиційного менеджменту.
9. Проведіть порівняльний аналіз фінансових та реальних інвестицій. Визначте їх переваги та недоліки, а також ситуації, коли доцільно використовувати той чи інший тип інвестицій.

10. Підготуйте кейс-стаді на основі успішного прикладу управління реальними інвестиціями в Україні чи за кордоном. Проаналізуйте стратегії, використані в цьому випадку, та їх результативність.

ТЕМА 4. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ

Ключові слова: фінансові інвестиції, управління фінансовими інвестиціями, цінні папери, очікувана дохідність, ризик, цінність, ліквідність, банківські вклади, фінансові інструменти

ПЛАН

1. Сутнісна характеристика фінансових інвестицій.
2. Особливості здійснення фінансових інвестицій.
3. Політика управління фінансовими інвестиціями.
4. Класифікація цінних паперів.

КОРОТКИЙ ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

Фінансові інвестиції представляють собою вкладення коштів у різні фінансові активи з метою отримання доходу. Вони є важливою частиною загальної інвестиційної діяльності, оскільки дозволяють збільшити капітал шляхом використання фінансових інструментів, таких як цінні папери, банківські вклади, інвестиційні фонди та інші активи. Важливість фінансових інвестицій полягає в їх здатності приносити дохід при відносно високій мобільності капіталу. Їх ключовими характеристиками є цінність, ризик, ліквідність та мобільність.

Цінність — фінансові інвестиції характеризуються ринковою цінністю активів, яка може змінюватися під впливом різних економічних факторів, таких як інфляція, валютні курси, попит і пропозиція на ринку.

Ризик — ризик втрати капіталу або недоотримання доходу є важливою характеристикою фінансових інвестицій. Основні види ризиків включають кредитний ризик, ринковий ризик, інфляційний ризик і ризик ліквідності. Для

кількісної оцінки ризику часто використовується стандартне відхилення або коефіцієнт варіації.

Ліквідність — можливість швидко продати фінансовий актив без значної втрати вартості. Високоліквідні інструменти, такі як державні облігації, легко перетворюються в гроші, тоді як деякі активи (наприклад, акції невеликих компаній) можуть бути менш ліквідними.

Мобільність — можливість переміщення капіталу між різними фінансовими інструментами або ринками для досягнення більшого доходу або зменшення ризиків.

Основними видами фінансових інвестицій є цінні папери, банківські вклади, інвестиційні фонди та інші фінансові інструменти.

Цінні папери — акції, облігації, деривативи, які можуть випускатися корпораціями, державою або іншими організаціями.

Банківські вклади — депозити в банках, які мають певний відсотковий дохід та рівень ризику, залежно від стабільності банку та умов ринку.

Інвестиційні фонди — колективні інвестиційні схеми, що дозволяють зменшити ризики шляхом диверсифікації.

Інші фінансові інструменти — до них відносяться деривативи (ф'ючерси, опціони), валютні операції, криптовалюти та інші інноваційні активи.

Управління фінансовими інвестиціями включає планування, оцінку, вкладання коштів та контроль.

Планування — визначення цілей інвестування, включаючи очікуваний дохід, терміни інвестування та рівень допустимого ризику. Для цього використовуються такі інструменти, як метод дисконтування грошових потоків та моделі оцінки інвестицій, наприклад, *CAPM*.

Формула для розрахунку очікуваної дохідності згідно моделі *CAPM*:

$$r_i = r_f + \beta_i(r_m - r_f) \quad (4.1)$$

де:

r_i — очікувана дохідність активу,

r_f — безризикова ставка,

β_i — коефіцієнт чутливості активу до ринкових ризиків,
 r_m — дохідність ринку.

Дохідність (R) фінансового інструменту:

$$R = \frac{P_1 - P_0 + D}{P_0} \times 100\% \quad (4.2)$$

де:

R — дохідність інвестиції у відсотках,

P_1 — ціна продажу фінансового інструменту,

P_0 — ціна придбання фінансового інструменту,

D — дивіденди або відсотки, отримані за період володіння інструментом.

Формула дозволяє оцінити, скільки прибутку або збитку отримано від інвестиції відносно її початкової вартості.

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} - I_0 \quad (4.3)$$

де:

CF_t — грошовий потік у періоді t ;

r — дисконтна ставка (вартість капіталу або очікувана норма доходу);

t — період часу (роки);

n — загальна кількість періодів;

I_0 — початкові інвестиції (витрати).

NPV показує, яку додаткову вартість створює інвестиція з урахуванням фактору часу. Якщо NPV позитивна, то інвестиція є вигідною.

Оцінка — оцінка потенційних інвестицій з точки зору їх дохідності та ризикованості. Використовуються різні підходи такі, як фундаментальний аналіз, технічний аналіз, а також фінансові коефіцієнти, такі як рентабельність активів (ROA) та рентабельність капіталу (ROE).

$$\text{Рентабельність власного капіталу (ROE)} = \left(\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} \right) \times 100\% \quad (4.4)$$

$$\text{Рентабельність активів (ROA)} = \left(\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня вартість активів}} \right) \times 100\% \quad (4.5)$$

Рентабельність активів вимірює, наскільки ефективно компанія використовує свої активи для отримання прибутку. ROA показує, скільки прибутку компанія отримує з кожної одиниці своїх активів. Вищий показник ROA свідчить про більшу ефективність використання активів.

Рентабельність власного капіталу показує, наскільки ефективно компанія використовує капітал своїх акціонерів для отримання прибутку. ROE відображає здатність компанії приносити прибуток своїм акціонерам з інвестицій у власний капітал. Вищий ROE свідчить про кращу ефективність у генеруванні прибутку з капіталу.

Вкладання коштів — процес фактичного придбання фінансових активів, який включає вибір найпривабливіших з точки зору дохідності та ризику інструментів. Важливо дотримуватися принципів диверсифікації, щоб зменшити ризики. Ефективність диверсифікації вимірюється через кореляцію між активами. Якщо активи мають низьку або негативну кореляцію (ρ_{ij}), це допомагає зменшити загальний ризик портфеля. Кореляція показує, наскільки зміна вартості одного активу впливає на інший.

$$\rho_{ij} = \frac{\sigma_{ij}}{\sigma_i \times \sigma_j} \quad (4.6)$$

де:

ρ_{ij} — коефіцієнт кореляції між активами,

σ_{ij} — коваріація між дохідностями активів,

σ_i, σ_j — стандартні відхилення дохідностей активів.

Чим більше активів з низькою кореляцією в портфелі, тим меншим є загальний ризик, оскільки збитки одного активу можуть бути компенсовані прибутками з іншого. Диверсифікація знижує ризики портфеля, не зменшуючи потенціал його дохідності. І є важливим інструментом в управлінні фінансовими інвестиціями, особливо в умовах нестабільності ринків.

Контроль — моніторинг результатів інвестицій для своєчасного коригування портфеля. Проводиться аналіз ринкової кон'юнктури та поведінки інвестиційних активів з метою оцінки відхилень від запланованих результатів. Особливості здійснення фінансових інвестицій полягають у необхідності їх оцінки та управління, ризикованості, ліквідності, мобільності, наявності спеціальних інструментів і механізмів, а також законодавчого регулювання.

Оцінка інвестицій — необхідність оцінки кожного фінансового інструменту для прийняття обґрунтованих рішень. Для цього застосовуються різні методи, такі як мультиплікатори (P/E , P/BV), дисконтовані грошові потоки (DCF) або внутрішня норма дохідності (IRR).

Мультиплікатори — це співвідношення фінансових показників компанії, що використовуються для оцінки її ринкової вартості. Найпоширеніші з них P/E , P/BV).

P/E — коефіцієнт : ціна/прибуток.

$$P/E = \frac{\text{Ціна акції}}{\text{Прибуток на акцію}} \quad (4.7)$$

P/E показує, скільки інвестори готові платити за кожен одиницю прибутку компанії. Вищий P/E може свідчити про високі очікування зростання прибутку, тоді як нижчий P/E може вказувати на те, що акція недооцінена або має низькі перспективи.

$$P/BV = \frac{\text{Ринкова ціна акції}}{\text{Балансова вартість акції}} \quad (4.8)$$

P/BV порівнює ринкову вартість акції з її балансовою вартістю. Значення менше 1 може свідчити, що компанія недооцінена на ринку, а більше 1 — що акція переоцінена.

Метод DCF) дозволяє оцінити теперішню вартість майбутніх грошових потоків від інвестиції. Метод використовують для визначення внутрішньої вартості компанії або проєкту.

$$DCF = \sum \frac{CF_t}{(1+r)^t} \quad (4.9)$$

де:

CF_t — грошові потоки у період t ,

r — ставка дисконтування (відображає вартість грошей у часі та ризик),

t — період часу.

IRR — ставка дисконтування, при якій теперішня вартість майбутніх грошових потоків дорівнює початковим інвестиціям, тобто чиста приведена вартість (NPV) стає нульовою.

$$NPV = \sum \frac{CF_t}{(1+r)^t} - I_0 = 0 \quad (4.10)$$

де:

IRR — внутрішня норма дохідності,

CF_t — грошові потоки у період t ,

I_0 — початкові інвестиції.

IRR показує максимальну допустиму ставку дисконтування, за якої проєкт або інвестиція залишається прибутковою. Якщо IRR перевищує ставку дисконтування, проєкт вважається привабливим для інвестування.

Використання методів оцінки інвестицій, таких як мультиплікатори, DCF та IRR, допомагає інвесторам зважено оцінити потенційні вигоди та ризики від інвестування у різні фінансові інструменти та приймати більш обґрунтовані рішення та підвищує шанси на досягнення інвестиційних цілей.

Класифікація цінних паперів здійснюється за різними ознаками: видом зобов'язань (пайові та боргові), терміном погашення (короткострокові, середньострокові, довгострокові), наявністю права на участь в управлінні емітента (акції та облігації), видом емітента (власні та похідні), способом обігу (емісійні та неемісійні).

Додаткові класифікації включають поділ за видом власності, характером доходу, характером обігу та способом випуску.

За видом зобов'язань вони поділяються на пайові та боргові. Пайові цінні папери, такі як акції, надають їх власникам частку в компанії та право на участь в управлінні. Боргові цінні папери, такі як облігації, зобов'язують емітента повернути залучені кошти з процентами.

За терміном погашення цінні папери поділяються на короткострокові (до одного року), середньострокові (від одного до п'яти років) та довгострокові (більше п'яти років). За наявністю права на участь в управлінні емітента цінні папери можуть бути такими, що надають право голосу, як акції, або такими, що не дають права участі в управлінні, як облігації.

Ще одна класифікація пов'язана з видом емітента. Власні цінні папери включають акції та облігації, які випускаються компаніями або державою, а похідні цінні папери, такі як опціони чи ф'ючерси, базуються на вартості інших активів. За способом обігу цінні папери можуть бути емісійними, тобто випускатися на ринок великими партіями, або неемісійними, які випускаються індивідуально для певних угод, наприклад, деривативи.

Крім того, існують додаткові класифікації за видом власності, характером доходу, характером обігу та способом випуску. Така багатогранна класифікація допомагає інвесторам розуміти особливості різних фінансових інструментів і приймати зважені інвестиційні рішення.

Знання різних видів фінансових інструментів та їх характеристик є важливою умовою для ефективного управління інвестиціями. Розуміння ризиків, ліквідності та дохідності допомагає інвесторам приймати обґрунтовані рішення, спрямовані на збереження та примноження капіталу.

Ефективне управління фінансовими інвестиціями потребує постійного моніторингу та коригування інвестиційного портфеля відповідно до змін ринкової кон'юнктури та цілей інвестора. При цьому важливо дотримуватись принципів диверсифікації, оптимального співвідношення ризику та

дохідності, а також враховувати транзакційні витрати при здійсненні операцій з цінними паперами.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Схарактеризуйте сутність фінансових інвестицій. Визначте їх роль у загальному процесі управління підприємством.
2. Проаналізуйте особливості здійснення фінансових інвестицій в Україні. Які фактори впливають на їх ефективність?
3. Політика управління фінансовими інвестиціями для підприємства на прикладі конкретної галузі. Включіть основні цілі та стратегії у розробку.
4. Складіть класифікацію цінних паперів за різними критеріями (тип, емітент, дохідність). Проаналізуйте переваги та недоліки кожної категорії.
5. Визначте основні ризики, пов'язані з фінансовими інвестиціями. Розробіть рекомендації щодо їх мінімізації.
6. Схарактеризуйте методи оцінки ефективності фінансових інвестицій. Оберіть один з методів (NPV, IRR, ROI) і застосуйте його до реального інвестиційного проєкту.
7. Оцініть вплив макроекономічних показників на фінансові інвестиції в Україні. Визначте, які фактори є найбільш суттєвими.
8. Проведіть аналіз ринку цінних паперів України. Визначте основні тренди та прогнози на найближчі роки.
9. Розробіть кейс на основі успішних фінансових інвестицій в Україні. Які стратегії використовувалися для досягнення успіху?
10. Порівняйте фінансові інвестиції з реальними інвестиціями. Які основні відмінності та переваги кожного з видів?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Що таке фінансові інвестиції?

- а) вкладення коштів у нерухомість;
- б) вкладення коштів в цінні папери та інші фінансові активи;

- в) витрати на маркетинг;
- г) витрати на дослідження і розробки.

2. *Яка з наведених категорій є основною для класифікації фінансових інвестицій?*

- а) тривалість інвестицій;
- б) тип доходу;
- в) методи оцінки;
- г) вартість активів.

3. *Який з показників використовується для оцінки ефективності фінансових інвестицій?*

- а) чистий прибуток;
- б) дивідендний дохід;
- в) внутрішня норма прибутковості (*IRR*);
- г) показник ліквідності.

4. *Яка з наведених характеристик не є притаманною фінансовим інвестиціям?*

- а) ліквідність;
- б) капіталомісткість;
- в) диверсифікація;
- г) дохідність.

5. *Який з видів цінних паперів є борговим?*

- а) акції;
- б) облігації;
- в) опціони;
- г) інвестиційні сертифікати.

6. *Які з факторів впливають на ризики фінансових інвестицій?*

- а) політична стабільність;
- б) економічні показники;
- в) соціальні умови;
- г) усі зазначені.

7. *Який метод оцінки фінансових інвестицій передбачає обчислення різниці між доходами та витратами?*

- а) метод чистої теперішньої вартості (*NPV*);
- б) метод аналізу беззбитковості;
- в) метод внутрішньої норми прибутковості (*IRR*);

г) метод прибутковості активів.

8. Який з наступних факторів найбільш впливає на формування політики управління фінансовими інвестиціями?

- а) стратегія підприємства;
- б) кількість працівників;
- в) обсяг продажів;
- г) історія компанії.

9. Який з наступних інструментів є найменш ризикованим у контексті фінансових інвестицій?

- а) акції;
- б) облігації державних позик;
- в) інвестиційні фонди;
- г) криптовалюти.

10. Який з наведених принципів є основою для здійснення фінансових інвестицій?

- а) принцип максимізації прибутку;
- б) принцип мінімізації витрат;
- в) принцип збереження капіталу;
- г) принцип ризику та доходу.

КЕЙСОВІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАВДАННЯ

Кейс 1. Підприємство «А» має 100 000 грн. для інвестування. Інвестор хоче отримати щорічний дохід у розмірі 5% від вкладених коштів. Які інвестиційні інструменти він може обрати?

Методика розрахунку:

Підприємство може обрати такі інвестиційні інструменти:

Депозити в банках: Облігації уряду України:

Акції українських компаній:

Для того, щоб вибрати найбільш оптимальний варіант, необхідно провести аналіз інвестиційних можливостей, оцінити інвестиційні проєкти та вибрати інвестиційні інструменти, які найкраще відповідають цілям та завданням інвестора.

Кейс 2. Підприємство «Б» планує інвестувати 1 млн. грн. у новий проєкт. Проєкт має потенціал для зростання прибутку на 20% у рік. Який метод оцінки інвестиційних проєктів можна використовувати в цьому випадку?

Методика розрахунку:

У цьому випадку можна використовувати метод дисконтованого грошового потоку (DCF). Метод DCF дозволяє визначити вартість інвестиційного проєкту на основі майбутніх грошових потоків, дисконтованих за певною ставкою.

Для оцінки інвестиційного проєкту необхідно визначити такі параметри:

Поточні грошові потоки проєкту - грошові потоки, які будуть генеруватися проєктом протягом його строку життя.

Ставка дисконтування - ставка, яка використовується для дисконтування майбутніх грошових потоків.

Розрахунок вартості інвестиційного проєкту за методом DCF здійснюється за такою формулою:

$$NPV = \sum (CF_t / (1 + r)^t)$$

де:

NPV - чиста приведена вартість інвестиційного проєкту;

CF_t - поточний грошовий потік проєкту в період t ; r - ставка дисконтування.

У цьому випадку, якщо проєкт має потенціал для зростання прибутку на _____% у рік, то ставка дисконтування може бути прийнята на рівні _____%.

Кейс 3. Підприємство «В» має інвестиційний портфель, до складу якого входять акції трьох компаній. Середньорічна прибутковість акцій компанії «А» становить 10%, компанії Б - 15%, компанії В - 20%. Який ризик має інвестиційний портфель підприємства?

Методика розрахунку:

Ризик інвестиційного портфеля визначається на основі ризику його складових. Для того, щоб визначити ризик інвестиційного портфеля, необхідно провести аналіз портфельного ризику.

Існує кілька методів оцінки портфельного ризику, наприклад:

Метод стандартного відхилення: цей метод дозволяє визначити стандартне відхилення портфеля, яке є мірою його ризику.

Метод бета-коефіцієнта: цей метод дозволяє визначити бета-коефіцієнт портфеля, який є мірою його ризику відносно ринку.

У цьому випадку, якщо ризик акцій компанії А становить ____ компанії Б - ____, компанії В - ____, то ризик інвестиційного портфеля підприємства становить близько ____.

Кейс 4. Підприємство «Г» хоче диверсифікувати свій інвестиційний портфель. Які інвестиційні інструменти можна включити до портфеля для диверсифікації ризику?

Методика розрахунку:

Для диверсифікації ризику інвестиційного портфеля необхідно включити до нього інвестиційні інструменти з різними характеристиками, наприклад:

- інвестиційні інструменти з різними строками обігу: короткострокові, середньострокові, довгострокові;
- інвестиційні інструменти з різними рівнями ризику: низькоризикові, середньоризикові, високоризикові.

А також інвестиційні інструменти з різних галузей економіки.

Рекомендації:

Для диверсифікації інвестиційного портфеля підприємства можна включити до нього такі інвестиційні інструменти:

- депозити в банках: короткострокові інвестиційні інструменти з низьким рівнем ризику;
- облігації уряду України: середньострокові інвестиційні інструменти з середнім рівнем ризику;
- акції українських компаній: довгострокові інвестиційні інструменти з високим рівнем ризику;
- іноземні цінні папери: інвестиційні інструменти з різними характеристиками, які дозволяють диверсифікувати портфель за валютним фактором;
- альтернативні інвестиції: інвестиційні інструменти з високим потенціалом прибутковості, але також з високим рівнем ризику.

Конкретний склад інвестиційного портфеля залежить від цілей та завдань підприємства, а також його інвестиційного горизонту.

Практичне завдання 1. Інвестор планує інвестувати 100000 грн. у три інвестиційні проєкти: проєкт А, проєкт Б і проєкт В. Дані про інвестиційні проєкти наведено в таблиці:

Проєкт	Поточні грошові потоки, грн.	Ставка дисконтування, %
А	10 000 у перший рік, 20 000 у другий рік, 30 000 у третій рік	12
Б	50 000 у перший рік, 50 000 у другий рік, 50 000 у третій рік	10
В	100 000 у перший рік	8

Обчислити чисту приведену вартість (NPV) кожного інвестиційного проєкту.

Методика розрахунку:

Чиста приведена вартість (NPV) інвестиційного проєкту визначається за такою формулою:

$$NPV = \sum (CF_t / (1 + r)^t)$$

де:

NPV - чиста приведена вартість інвестиційного проєкту;

CF_t - поточний грошовий потік проєкту в період t;

r - ставка дисконтування.

Практичне завдання 2. Інвестор вклав 10 мільйонів гривень у проєкт, за яким сподівається отримати 15 мільйонів через два роки. Якщо ставка

дисконтування дорівнює 20% річних, то поточна вартість цієї інвестиції буде ближчою до... (оберіть одну правильну відповідь серед наведених:

- a) 10 мільйонів; b) 10,4 мільйонів;
c) 10,7 мільйонів; d) 12,5 мільйонів.

Методика розрахунку:

Щоб визначити поточну вартість цієї інвестиції, використовуючи ставку дисконтування, скористаємося формулою для дисконтування майбутніх потоків грошей:

$$PV = \frac{FV}{(1 + r)^n}$$

де:

PV - поточна вартість (Present Value)

FV - майбутнє значення (Future Value)

r - ставка дисконтування

n - кількість періодів

Практичне завдання 3. Фірма має фіксовані витрати 1 млн. гривень, змінні витрати 1000 гривень за одиницю продукції та продала 2000 одиниць продукції за ціною 2000 гривень. Якщо б вона знизилася ціну до 1800 гривень, то продала б 2400 одиниць.

Як змінилася б точка беззбитковості у випадку такого зниження ціни?

- залишилась на рівні 1000 одиниць;
- зросла з 1000 до 1250 одиниць;
- зменшилась з 1000 до 800 одиниць.

Методика розрахунку:

Точка беззбитковості (в одиницях продукції) = Фіксовані витрати / (Ціна за одиницю - Змінні витрати за одиницю)

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Сутність фінансових інвестицій, поняття, види та роль в економіці.
2. Аналіз особливостей здійснення фінансових інвестицій в Україні.
3. Вплив макроекономічних показників на фінансові інвестиції.
4. Політика управління фінансовими інвестиціями на підприємстві.
5. Класифікація цінних паперів, переваги та недоліки різних видів.
6. Методи оцінки ефективності фінансових інвестицій, порівняльний аналіз.
7. Ризики фінансових інвестицій, види, причини та способи їх мінімізації.

8. Соціальні та екологічні аспекти управління фінансовими інвестиціями.
9. Технології та інновації в управлінні фінансовими інвестиціями.
10. Успішні стратегії фінансових інвестицій на ринку цінних паперів.

ЗМІСТ ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Схарактеризуйте сутність фінансових інвестицій, їх види та роль в економічному розвитку. Складіть таблицю, що міститиме ключові характеристики різних видів фінансових інвестицій.
2. Розгляньте особливості здійснення фінансових інвестицій в Україні. Визначте основні проблеми та перспективи розвитку даного процесу, підготувавши аналітичний звіт.
3. Розробіть політику управління фінансовими інвестиціями для підприємства. Включіть основні стратегії, цілі та рекомендації для підвищення ефективності інвестиційної діяльності.
4. Складіть класифікацію цінних паперів за різними критеріями (тип, емітент, дохідність). Оцініть переваги та недоліки кожного типу цінних паперів на прикладі реальних активів.
5. Використовуючи один з методів оцінки ефективності фінансових інвестицій (наприклад, *NPV* або *IRR*), проаналізуйте конкретний інвестиційний проєкт. Подайте результати у вигляді звіту.
6. Оцініть ризики, пов'язані з фінансовими інвестиціями. Складіть план дій для їх мінімізації на прикладі реального підприємства.
7. Проаналізуйте вплив макроекономічних показників (інфляція, процентні ставки, ВВП) на фінансові інвестиції. Підготуйте аналітичний звіт із графіками та таблицями.
8. Розгляньте соціальні та екологічні аспекти управління фінансовими інвестиціями. Сформулюйте рекомендації щодо інтеграції цих аспектів у стратегію інвестиційного менеджменту.

9. Схарактеризуйте вплив технологій та інновацій на управління фінансовими інвестиціями. Наведіть приклади успішних впроваджень у сфері фінансового менеджменту.
10. Проведіть кейс-стаді на основі успішного проєкту фінансових інвестицій в Україні чи за кордоном. Визначте ключові фактори успіху та уроки, які можуть бути корисні для інших інвесторів.

ТЕМА 5. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ

Ключові слова: інновації, інноваційний процес, інноваційна діяльність, інноваційні інвестиції, власні кошти підприємств, інвестиції приватних інвесторів, кредити комерційних банків, кошти державного бюджету, гранти та субсидії, кредити державних банків

ПЛАН

1. Економічна сутність інновацій та інноваційного процесу.
2. Об'єкти та суб'єкти інноваційної діяльності.
3. Інструменти державної підтримки інноваційної діяльності в Україні.
4. Джерела фінансування інноваційних інвестицій.

КОРОТКИЙ ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

Інновації та інноваційний процес є ключовими факторами економічного розвитку в сучасному світі.

Інновація визначається як новий або вдосконалений продукт, процес, технологія, послуга, організаційна форма або метод управління, що приносить економічний або соціальний ефект. Інноваційний процес являє собою сукупність дій, спрямованих на створення, впровадження та поширення інновацій.

Економічна сутність інновацій та інноваційного процесу полягає в їх здатності бути джерелом економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та створення нових робочих місць.

Інновації дозволяють підприємствам створювати нові продукти та послуги, покращувати якість існуючих, знижувати витрати виробництва, підвищувати продуктивність праці та розширювати ринки збуту.

Інноваційний процес є складним і багатогранним, включаючи етапи науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР), впровадження

інновацій та їх поширення. Управління інноваційними інвестиціями відіграє критичну роль у забезпеченні ефективного використання коштів на інноваційні цілі.

Об'єктами інноваційної діяльності виступають нові або вдосконалені продукти, процеси, технології, а також інформаційні, фінансові, матеріальні ресурси та кваліфіковані кадри, необхідні для створення, впровадження та поширення інновацій.

Суб'єктами інноваційної діяльності є фізичні особи (науковці, інженери, підприємці), юридичні особи (підприємства, інноваційні фонди, наукові установи) та держава, яка здійснює інноваційну діяльність через органи державної влади та місцевого самоврядування.

Взаємодія суб'єктів інноваційної діяльності відбувається в рамках інноваційних систем, які можуть бути національними, регіональними та галузевими.

Ефективність інноваційної діяльності визначається якістю інновацій, ефективністю їх впровадження, ступенем поширення та економічним ефектом.

Державна підтримка інноваційної діяльності в Україні здійснюється за допомогою ряду інструментів, включаючи нормативно-правове регулювання, фінансування, інформаційну та консультаційну підтримку, а також підтримку людського капіталу.

Основним нормативно-правовим документом у цій сфері є Закон України «Про інноваційну діяльність», який визначає правові, економічні та організаційні засади інноваційної діяльності в країні.

Фінансування інноваційної діяльності здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, грантів, субсидій, дотацій, кредитів та інвестицій.

Держава надає інформаційну та консультаційну підтримку суб'єктам інноваційної діяльності, проводить навчальні заходи та семінари, а також

підтримує розвиток людського капіталу через фінансування підготовки та підвищення кваліфікації кадрів.

Джерела фінансування інноваційних інвестицій поділяються на приватні (власні кошти підприємств, інвестиції приватних інвесторів, кредити комерційних банків) та державні (кошти державного бюджету, гранти та субсидії, кредити державних банків). Вибір джерел фінансування залежить від стадії інноваційного процесу, характеру інноваційного проєкту та фінансових можливостей підприємства.

Державне фінансування інноваційних інвестицій відіграє важливу роль у зменшенні ризику інноваційної діяльності, сприянні розвитку проєктів з високим потенціалом та диверсифікації інноваційної діяльності. Є ключовим інструментом державної підтримки, що дозволяє підвищити ефективність інноваційної діяльності та сприяти економічному розвитку країни.

У підсумку, інноваційна діяльність та її підтримка з боку держави є критично важливими для забезпечення конкурентоспроможності економіки України та її сталого розвитку в умовах глобальної економічної конкуренції.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Яка економічна сутність інновацій? Які основні характеристики визначають інноваційний процес?
2. Які об'єкти інноваційної діяльності ви можете назвати? Які з них є найбільш актуальними для сучасної економіки?
3. Хто є суб'єктами інноваційної діяльності в Україні? Яка їх роль у розвитку інноваційного середовища?
4. Які інструменти державної підтримки інноваційної діяльності існують в Україні? Яким чином вони сприяють розвитку інновацій?
5. Розгляньте джерела фінансування інноваційних інвестицій. Які з них є найпоширенішими в Україні?

6. Які основні етапи інноваційного процесу? Які фактори впливають на успішність реалізації кожного з етапів?
7. Яку роль відіграють венчурні інвестиції в управлінні інноваційними проєктами? Які переваги та ризики пов'язані з ними?
8. Які фактори впливають на прийняття інвестиційних рішень у сфері інновацій? Як вони можуть змінюватися залежно від ринку?
9. Схарактеризуйте зв'язок між інноваційною діяльністю та конкурентоспроможністю підприємства. Які інновації можуть підвищити конкурентоспроможність?
10. Які проблеми та виклики існують у сфері інноваційних інвестицій в Україні? Які рішення можуть бути запропоновані для їх подолання?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. *Яка з наведених характеристик найкраще визначає економічну сутність інновацій?*
 - а) зміна організаційних структур;
 - б) впровадження нових технологій та методів;
 - в) зниження витрат;
 - г) збільшення обсягу продажів.
2. *Що таке інноваційний процес?*
 - а) це лише створення нових продуктів;
 - б) це система взаємодії між науковими дослідженнями та ринковими потребами;
 - в) це виключно етап розробки нових технологій;
 - г) це процес тільки впровадження нових послуг.
3. *Які з наведених осіб є суб'єктами інноваційної діяльності?*
 - а) лише підприємства;
 - б) державні органи та організації;
 - в) всі зазначені варіанти;
 - г) лише наукові установи.
4. *Який з інструментів державної підтримки інноваційної діяльності в Україні є найпоширенішим?*
 - а) гранти;

- б) пільгові кредити;
- в) податкові канікули;
- г) інвестиційні фонди.

5. Який з наведених джерел фінансування інноваційних інвестицій є найбільш ризиковим?

- а) державні субсидії;
- б) венчурний капітал;
- в) банківські кредити;
- г) корпоративні облігації.

6. Яка з наступних стадій не є етапом інноваційного процесу?

- а) дослідження та розробка;
- б) впровадження;
- в) продаж;
- г) комунікація.

7. Яка з наведених характеристик не є притаманною інноваційним інвестиціям?

- а) висока дохідність;
- б) високий ризик;
- в) низька ліквідність;
- г) постійні витрати.

8. Що таке венчурні інвестиції?

- а) інвестиції у державні облігації;
- б) інвестиції в стартапи та високоризикові проєкти;
- в) інвестиції у нерухомість;
- г) інвестиції в облігації компаній.

9. Яка з причин є основною для недостатнього розвитку інновацій в Україні?

- а) високий рівень конкуренції;
- б) нестача фінансування;
- в) надмірна регуляція;
- г) відсутність інноваційних технологій.

10. Яка з наведених характеристик є важливою для оцінки успішності інноваційного проєкту?

- а) час виконання;
- б) сума інвестицій;
- в) відповідність ринковим потребам;

г) кількість залучених партнерів.

КЕЙСОВІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАВДАННЯ

Кейс 1. Компанія «Альфа» вирішила інвестувати в розробку нового продукту. Продукт є технологічно новим і має потенціал для значного зростання ринку. Які фактори необхідно врахувати компанії при прийнятті рішення про інвестування в цей проєкт?

Кейс 2. Компанія «Бета» інвестувала в стартап, який розробляє штучний інтелект для управління транспортними потоками. Стартап уже має прототип продукту, але він ще не готовий до комерціалізації. Які методи оцінки інноваційних інвестицій можна використовувати в цьому випадку?

Кейс 3. Компанія «Гамма» має інвестиційний портфель, до складу якого входять акції інноваційних компаній. Які фактори необхідно врахувати компанії при диверсифікації портфеля інноваційних інвестицій?

Кейс 4. Компанія «Дельта» розробила інноваційну технологію, яка має потенціал для значного зростання ринку. Які стратегії інноваційного розвитку може використовувати компанія?

Кейс 5. Компанія «Альфа» вирішила інвестувати в розробку нового продукту. Продукт є технологічно новим і має потенціал для значного зростання ринку.

- вартість розробки продукту - 100 млн. грн.;
- тривалість розробки - 3 роки;
- прогнозний річний обсяг продажів після комерціалізації - 100 млн. грн.;
- прогнозна рентабельність продажів - 20%;
- ставка дисконтування - 10%.

Визначити економічну ефективність інвестиції в розробку нового продукту.

Методика розрахунку:

Для розрахунку економічної ефективності інвестиції можна використовувати метод дисконтованого грошового потоку (*DCF*). Метод дозволяє оцінити майбутні грошові потоки від інвестиції і визначити її чисту приведену вартість (*NPV*).

Кейс 6. Компанія «Бета» інвестувала в стартап, який розробляє штучний інтелект для управління транспортними потоками. Стартап уже має прототип продукту, але він ще не готовий до комерціалізації.

- вартість інвестиції - 10 млн. грн.;
- тривалість розробки продукту - 2 роки;
- прогнозний ринок - 100 млрд. грн.;
- прогнозована частка ринку після комерціалізації - 10%;
- прогнозна рентабельність продажів - 20%;
- ставка дисконтування - 15%;

Визначити вартість компанії-стартапа.

Методика розрахунку:

Після комерціалізації стартап планує зайняти 10% ринку, який оцінюється у 100 млрд грн.

Прогнозний дохід = 100 млрд. грн. $\times$ 10%

Рентабельність продажів прогнозується на рівні 20%, що означає прибуток після всіх витрат.

Операційний прибуток = 10 млрд. грн. $\times$ 20% =

Стартап почне отримувати прибуток через 2 роки, тому потрібно дисконтувати прогнозований грошовий потік до поточної вартості із застосуванням ставки дисконтування 15%.

$DCF = (\text{Операційний прибуток}) / (1+r)^n$

де $r = 15\%$ — ставка дисконтування,

$n = 2$ роки — період до отримання прибутку.

Якщо стартап після 2 років розробки здатен генерувати _____ щорічного прибутку, а його дисконтована вартість через 2 роки складає приблизно _____, то це можна вважати (поточною оціночною вартістю компанії-стартапу).

Вартість компанії-стартапу становить приблизно _____ з урахуванням дисконтованого грошового потоку та ставки дисконтування.

Кейс 7. Аналітик фірми вивчає економічну ситуацію та події у галузі. Виходячи з аналізу, він вважає досить імовірним зростання попиту на продукцію фірми з 2000 до 2400 одиниць. Що могло привести його до такого висновку?

Методика розрахунку:

Прогноз зростання попиту аналітика міг бути обґрунтований комплексом факторів, що вказують на сприятливі економічні та ринкові умови для продукції компанії: економічне зростання, зміни у споживчих уподобаннях, розширення ринку, покращення конкурентних

позицій, зміни в законодавстві чи регулюванні, сезонні чи циклічні фактори, зростання інвестицій у галузь, покращення логістики або зменшення витрат. Опишіть це.

Практичне завдання 1. Фірма має фіксовані витрати 1 млн. гривень, змінні витрати 1000 гривень за одиницю продукції та продала 2000 одиниць продукції за ціною 2000 гривень. Якби вона знизила ціну до 1800 гривень, то продала б 2400 одиниць. Альтернативні витрати складають 100 тис. грн.

Аналітик фірми вивчає економічну ситуацію та події у галузі. Виходячи з аналізу, він вважає досить імовірним зростання попиту на продукцію фірми з 2000 до 2400 одиниць. Що з наступного могло привести його до такого висновку?

Що можна сказати про економічний та бухгалтерський прибуток фірми?

- економічний прибуток дорівнює 1 млн. грн., бухгалтерський прибуток є нижчим за нього;
- економічний прибуток дорівнює 1 млн. грн., бухгалтерський прибуток є вищим за нього;
- бухгалтерський прибуток дорівнює 1 млн. грн., економічний прибуток є нижчим за нього;
- бухгалтерський прибуток дорівнює 1 млн. грн., економічний прибуток є вищим за нього.

Методика розрахунку:

При ціні 2000 грн. за одиницю та обсязі продажу 2000 одиниць:

Доходи = 2000 грн. × 2000 од. = 4 млн. грн.

Змінні витрати = 1000 грн. × 2000 од. = 2 млн. грн.

Фіксовані витрати = 1 млн. грн.

Загальні витрати = 2 млн. грн. + 1 млн. грн. = 3 млн. грн.

Бухгалтерський прибуток = 4 млн. грн. – 3 млн. грн. = 1 млн. грн.

При ціні 1800 грн та продажу 2400 одиниць:

Доходи = 1800 грн. × 2400 од. = 4,32 млн. грн.

Змінні витрати = 1000 грн. × 2400 од. = 2,4 млн. грн.

Фіксовані витрати = 1 млн. грн.

Загальні витрати = 2,4 млн. грн. + 1 млн. грн. = 3,4 млн. грн.

Бухгалтерський прибуток = 4,32 млн. грн. – 3,4 млн. грн. = 0,92 млн. грн.

Альтернативні витрати – це витрати, пов'язані з упущеною вигодою, тобто з тим, що фірма могла б отримати, якби використала свої ресурси інакше. В контексті бізнесу альтернативні

витрати зазвичай представляють найкращу можливість, яка була б доступна, якби ресурси (гроші, час, робоча сила тощо) були спрямовані в інший проєкт або інвестицію.

Альтернативні витрати - 100 тис. грн. (упущена можливість).

Економічний прибуток (при ціні 2000 грн.):

**Економічний прибуток = Бухгалтерський прибуток –
Альтернативні витрати**

Економічний прибуток = 1 млн. грн. – 0,1 млн. грн. = 0,9 млн. грн.

Економічний прибуток (при ціні 1800 грн.):

**Економічний прибуток = 0,92 млн. грн. – 0,1 млн. грн. = 0,82
млн. грн.**

Висновки: при ціні 2000 грн: бухгалтерський прибуток - 1 млн. грн.; економічний прибуток - 0,9 млн. грн.

При ціні 1800 грн.: бухгалтерський прибуток - 0,92 млн. грн.; економічний прибуток - 0,82 млн. грн.

Економічний прибуток є нижчим за бухгалтерський у обох випадках.

Зробіть висновки з цього.

Практичне завдання 2. Ви придбали державну облігацію номіналом 100 гривень та купоном 5%. Якого ризику не має така облігація?

- ліквідності;
- реінвестування;
- кредитного;
- інфляційного.

Методика розрахунку:

Для державної облігації номіналом 100 гривень з купоном 5% основним ризиком є кредитний ризик (ризик того, що емітент облігації не може виконати свої фінансові зобов'язання). Оскільки державні облігації зазвичай випускаються урядами, вони вважаються одними з найбезпечніших інвестицій.

Розгляньте які ризики можуть бути пов'язані з облігацією: ліквідності, реінвестування, кредитний ризик, інфляційний ризик. Охарактеризуйте їх.

Облігація не несе кредитного ризику, оскільки вона забезпечена урядом. Правильна відповідь: кредитного.

Практичне завдання 3. Державна облігація номіналом 100 гривень та купоном 5% зараз торгується за 98 гривень, а її дохідність до погашення складає 6%. Чому дорівнює поточна дохідність цієї облігації?

- 5,00%; 5,10%; 6,00%; 6,12%.

Методика розрахунку:

Поточна дохідність = Купонна ставка / Поточна ціна

Вихідні дані: номінал облігації - 100 гривень

купонна ставка - 5% від номіналу

поточна ціна - 98 гривень

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Економічна сутність інновацій, визначення, види та роль в економічному розвитку.
2. Інноваційний процес, етапи та особливості реалізації в Україні.
3. Об'єкти інноваційної діяльності, класифікація та їх значення для розвитку економіки.
4. Суб'єкти інноваційної діяльності в Україні, їх роль та взаємодія.
5. Інструменти державної підтримки інноваційної діяльності, аналіз та оцінка ефективності.
6. Джерела фінансування інноваційних інвестицій, переваги та недоліки різних варіантів.
7. Роль венчурного капіталу в управлінні інноваційними проєктами, можливості та ризики.
8. Аналіз впливу інноваційної діяльності на конкурентоспроможність підприємства.
9. Соціально-економічні аспекти управління інноваційними інвестиціями.
10. Успішні інноваційні проєкти в Україні та їхній вплив на економіку.

ЗМІСТ ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Схарактеризуйте економічну сутність інновацій та їхню роль в сучасній економіці. Складіть таблицю з різними видами інновацій та їх характеристиками.
2. Визначте інноваційний процес, включаючи його етапи та особливості. Наведіть приклади успішних інноваційних проєктів на кожному з етапів.

3. Розгляньте об'єкти інноваційної діяльності. Підготуйте аналітичний звіт, в якому визначте основні категорії об'єктів та їх значення для інвестицій.
4. Визначте суб'єктів інноваційної діяльності в Україні. Проведіть їх аналіз та обговоріть їхні ролі у розвитку інноваційного середовища.
5. Опишіть інструменти державної підтримки інноваційної діяльності в Україні. Оцініть їх ефективність та запропонуйте можливі вдосконалення.
6. Використовуючи різні джерела фінансування, проаналізуйте їх переваги та недоліки. Складіть рекомендації щодо оптимального вибору джерел фінансування для інноваційних проєктів.
7. Проаналізуйте роль венчурного капіталу в управлінні інноваційними інвестиціями. Оцініть ризики та можливості для стартапів в Україні.
8. Визначте соціально-економічні аспекти управління інноваційними інвестиціями. Підготуйте звіт про їх вплив на сталий розвиток економіки.
9. Розробити стратегію впливу інноваційної діяльності на конкурентоспроможність підприємств. Наведіть конкретні приклади, що ілюструють цей зв'язок.
10. Розробити кейс-стаді на основі успішного інноваційного проєкту. Оцініть фактори успіху та можливості для подальшого розвитку.

ТЕМА 6. ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ

Ключові слова: інвестиційна стратегія, реалізація, контроль, оцінка, ефективність, результативність, ризики, інвестиційне середовище, інвестиційні можливості, інвестиційні інструменти

ПЛАН

1. Поняття інвестиційної стратегії.
2. Принципи та послідовність розробки інвестиційної стратегії.
3. Оцінка результативності розробленої інвестиційної стратегії.

КОРОТКИЙ ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

Інвестиційна стратегія є комплексним інструментом управління інвестиційним портфелем, який спрямований на досягнення інвестиційних цілей компанії шляхом балансування прибутку та ризику. Вона забезпечує оптимальне поєднання прибутковості та ризику, дозволяючи компанії ефективно використовувати доступні ресурси та мінімізувати потенційні загрози.

Інвестиційна стратегія допомагає підприємству адаптуватися до умов ринку, використовувати можливості, які виникають, і водночас захищати себе від можливих негативних впливів зовнішнього середовища.

Основними цілями інвестиційної стратегії є максимізація прибутку, зменшення ризику та забезпечення зростання компанії. Зростання компанії забезпечується завдяки інвестиціям у нові проєкти, технології чи ринки, що сприяє підвищенню її конкурентоспроможності та позицій на ринку.

Розробка інвестиційної стратегії є циклічним процесом, який вимагає регулярного перегляду та оновлення для відповідності змінам у зовнішньому та внутрішньому середовищі. Вона не є статичною, бо будь-які зміни в ринковій ситуації, регуляторних умовах чи фінансовому стані компанії

вимагають коригування стратегії, щоб зберегти її ефективність. Тому зумовлює потребу у постійному моніторингу, аналізі та адаптації плану до нових умов.

При розробці інвестиційної стратегії необхідно дотримуватися принципів адаптивності, комплексності та конкретності. Принцип адаптивності означає, що стратегія повинна бути здатною швидко змінюватися відповідно до нових ринкових умов. Принцип комплексності передбачає врахування всіх аспектів діяльності компанії, включаючи фінансові, операційні та ринкові чинники. Принцип конкретності наголошує на важливості чіткого формулювання цілей та етапів реалізації стратегії, що допомагає уникнути розмитості та неясності в процесі прийняття рішень.

Послідовність розробки включає аналіз інвестиційного середовища, визначення інвестиційних цілей, аналіз інвестиційних можливостей, розробку стратегії та оцінку її результативності. Аналіз інвестиційного середовища допомагає зрозуміти макроекономічні, галузеві та конкурентні фактори, які можуть вплинути на інвестиційні рішення компанії. Визначення інвестиційних цілей формує основу для вибору стратегії та визначає, яких результатів компанія прагне досягти. Аналіз інвестиційних можливостей допомагає вибрати найкращі варіанти вкладення капіталу, враховуючи їхній потенціал і ризики.

Оцінка результативності може здійснюватися за допомогою аналізу прибутку, ризику та ефективності. Крім того, регулярна оцінка дозволяє своєчасно виявляти недоліки та вносити необхідні корективи для досягнення оптимальних результатів.

На інвестиційну стратегію впливають як зовнішні фактори (макроекономічні, галузеві, конкурентні), так і внутрішні (фінансові можливості, інвестиційні цілі та досвід компанії).

Важливо враховувати тип компанії при розробці стратегії, оскільки для різних типів компаній можуть бути доцільні різні інвестиційні підходи.

Реалізація інвестиційної стратегії включає вибір інвестиційних інструментів, розподіл інвестицій та управління ними.

Контроль виконання стратегії передбачає моніторинг інвестицій, оцінку результативності та коригування стратегії за необхідності.

Інвестиційна стратегія повинна бути гнучким документом, який регулярно переглядається та оновлюється відповідно до змін у бізнес-середовищі.

Гнучкість дозволяє компанії швидко реагувати на нові можливості або загрози, забезпечуючи підтримку конкурентоспроможності та стабільності на ринку.

Формування ефективної інвестиційної стратегії є критично важливим для досягнення успіху в інвестиційній діяльності компанії.

Правильно розроблена та реалізована стратегія допомагає компанії досягти своїх інвестиційних цілей, мінімізувати ризики та забезпечити стаке зростання в довгостроковій перспективі.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Що таке інвестиційна стратегія? Розкрийте сутність та значення цього поняття для управління інвестиціями.
2. Які основні принципи формування інвестиційної стратегії? Наведіть приклади їх застосування на практиці.
3. Опишіть послідовність розробки інвестиційної стратегії. Які етапи включає цей процес?
4. Які фактори слід враховувати під час розробки інвестиційної стратегії? Як вони впливають на вибір інвестиційних інструментів?
5. Які методи використовуються для оцінки результативності розробленої інвестиційної стратегії? Розкрийте їх сутність та приклади застосування.
6. Розгляньте роль аналізу ризиків у формуванні інвестиційної стратегії. Як ризики можуть вплинути на вибір інвестицій?
7. Як можна оцінити відповідність інвестиційної стратегії цілям та місії

підприємства? Наведіть приклади.

8. Які основні помилки допускаються при розробці інвестиційної стратегії? Як їх можна уникнути?
9. Визначте роль зовнішнього середовища в формуванні інвестиційної стратегії. Які чинники є найбільш критичними?
10. Порівняйте різні типи інвестиційних стратегій (консервативні, агресивні, збалансовані). Які переваги та недоліки кожної з них?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. *Яке з наведених визначень найкраще відображає поняття інвестиційної стратегії?*
 - а) система управління витратами;
 - б) підхід до управління активами та ресурсами для досягнення фінансових цілей;
 - в) методика бухгалтерського обліку;
 - г) процес підготовки фінансових звітів.
2. *Який з принципів формування інвестиційної стратегії передбачає диверсифікацію інвестицій?*
 - а) принцип максимізації прибутку;
 - б) принцип ризику;
 - в) принцип економічної доцільності;
 - г) принцип розподілу ризиків.
3. *Яка з наведених стадій не є частиною процесу розробки інвестиційної стратегії?*
 - а) аналіз ринку;
 - б) оцінка ризиків;
 - в) визначення цілей;
 - г) підготовка податкової декларації.
4. *Який із наведених методів оцінки результативності інвестиційної стратегії базується на порівнянні отриманого прибутку з інвестиціями?*
 - а) аналіз чистої теперішньої вартості;
 - б) аналіз чутливості;
 - в) оцінка рентабельності;

г) SWOT-аналіз.

5. *Який із наведених факторів не впливає на формування інвестиційної стратегії?*

- а) економічна ситуація в країні;
- б) політичні ризики;
- в) наявність ресурсів у підприємства;
- г) вік інвестора.

6. *Яка з наступних характеристик є важливою для оцінки інвестиційної стратегії?*

- а) сумарні витрати на рекламу;
- б) кількість співробітників у відділі маркетингу;
- в) відповідність інвестиційної стратегії стратегічним цілям підприємства;
- г) час, витрачений на підготовку звітів.

7. *Яка стратегія передбачає високий рівень ризику та потенційно високий прибуток?*

- а) консервативна;
- б) збалансована;
- в) агресивна;
- г) диверсифікована.

8. *Які з наведених чинників є критичними при аналізі зовнішнього середовища для формування інвестиційної стратегії?*

- а) внутрішня структура компанії;
- б) економічні та соціальні тенденції;
- в) кількість продуктів на складі;
- г) показники виконання бюджету.

9. *Який з методів дозволяє виявити сильні та слабкі сторони інвестиційної стратегії?*

- а) аналіз чутливості;
- б) SWOT-аналіз;
- в) групове обговорення;
- г) порівняльний аналіз.

10. *Яке з наведених тверджень є правильним щодо оцінки результативності інвестиційної стратегії?*

- а) оцінка повинна проводитися тільки один раз на рік;
- б) оцінка може базуватися тільки на фінансових показниках;

- в) оцінка повинна враховувати як фінансові, так і нефінансові результати;
- г) оцінка не є обов'язковою для малих підприємств.

КЕЙСОВІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАВДАННЯ

Кейс 1. Компанія «А» має вільні кошти в розмірі 10 млн. грн. і планує їх інвестувати в один з двох проєктів:

Проект 1 - придбання нового обладнання для виробництва, яке дозволить збільшити обсяги виробництва на 20%. Очікуваний прибуток від проєкту - 2 млн. грн. на рік. Період окупності проєкту - 5 років.

Проект 2 - придбання акцій компанії «Б». Очікувана дохідність акцій компанії «Б» - 15% на рік.

Який проєкт слід вибрати компанії «А», якщо ставка дисконту 10%.

Методика розрахунку:

Основна мета - визначити, який проєкт найбільш вигідний з фінансової точки зору.

Один можливий підхід - розглянути чистий приведений дохід для обох проєктів. NPV враховує часову цінність грошей.

Проект 1:

Річний прибуток - 2 млн. грн.

Період окупності - 5 років.

Застосуємо ставку дисконту 10%:

$NPV = (2 \text{ млн.} / (1+0,1)) \dots \dots \text{в ступені} \dots \dots \text{у вас 5 років} \dots \dots$

Проект 2:

Очікувана дохідність - 15% на рік.

Не потрібно використовувати ставку дисконту для цього проєкту, оскільки вирахування вже враховано в дохідності.

Оскільки $NPV_1 > 0$

І таким чином вигідним буде проєкт?

Проект 1:

Окупність за 1 рік: $2 \text{ млн. грн. (прибуток)} / 10 \text{ млн. грн. (витрати)} = 20\%$

Окупність за 2 роки: $2 \text{ млн. грн. (прибуток)} / 10 \text{ млн. грн. (витрати)} = 20\%$

Окупність за 3 роки: $2 \text{ млн. грн. (прибуток)} / 10 \text{ млн. грн. (витрати)} = 20\%$

І так далі. Окупність за 5 років буде також 20%.

Проект 2:

Окупність за 1 рік: $15\% \text{ (прибуток)} - 10 \text{ млн. грн. (витрати)} = 5\%$

Окупність за 2 роки: $15\% \text{ (прибуток)} - 10 \text{ млн. грн. (витрати)} = 5\%$

І так далі. Окупність за кожен рік залишатиметься 5%.

Кейс 2. Компанія «В» планує інвестувати в новий проєкт, який вимагає початкових інвестицій в розмірі 100 млн. грн. Очікуваний прибуток від проєкту - 20 млн. грн. на рік. Ризик проєкту - 10%.

Яку стратегію управління ризиком слід застосовувати компанії «В»?

Методика розрахунку:

Оскільки очікуваний прибуток від проєкту становить 20 млн. грн. на рік, а ризик - 10%, то означає, що приблизно 90% випадків прибуток буде відповідати очікуваному (20 млн. грн.), а 10% випадків можуть призвести до втрати.

Отже.....

Кейс 3. Компанія «С» має вільні кошти в розмірі 50 млн. грн. і планує їх інвестувати в портфель акцій. Який розподіл інвестицій між різними видами акцій слід вибрати компанії «С», щоб мінімізувати ризик?

Методика розрахунку:

Для мінімізації ризику, компанія «С» може скористатися стратегією диверсифікації інвестицій. Кошти розподіляються між різними видами акцій, що належать до різних компаній або секторів ринку.

Наприклад:

30% коштів можна інвестувати в акції компаній з інформаційно-технологічного сектору.

20% - в акції компаній з фінансового сектору.

20% - в акції компаній з сектору енергетики.

15% - в акції компаній з сектору охорони здоров'я.

15% - в акції компаній з сектору споживчих товарів.

Кейс 4. Компанія «ІнвестПро» має намір інвестувати частину свого капіталу в інноваційні стартапи. На ринку присутні два стартапи: «TechInno» та «BioTech». «TechInno» пропонує розробку нового програмного продукту, який може революціонізувати ринок штучного інтелекту. «BioTech» спеціалізується на розробці нових біотехнологічних методів для лікування рідкісних хвороб.

Які інвестиційні критерії і стратегії слід враховувати компанії «ІнвестПро» перед вибором стартапу для інвестування?

Кейс 5. Пенсійний фонд «Фінансова Свобода» має за мету забезпечити максимальний дохід для своїх пенсіонерів. Фонд розглядає можливість інвестування в різні типи активів, такі як акції, облігації, нерухомість та альтернативні інвестиції.

Яка буде оптимальна стратегія для управління пенсійними фондами для досягнення цієї мети?

Кейс 6. Енергетична компанія «ЕкоЕнергія» розглядає можливість інвестування в проєкти з виробництва зеленої енергії, такі як сонячні та вітрові електростанції. Компанія хоче сприяти екологічній стійкості та забезпечити стійке джерело прибутків в майбутньому.

Яка стратегія інвестування в зелену енергетику буде найбільш ефективною для компанії «ЕкоЕнергія»?

Практичне завдання 1. Компанія розглядає інвестування в новий проєкт. Початкові витрати складають 500 000 грн. Очікувані потоки готівки протягом п'яти років виглядають так:

Рік 1 – 100 000 грн.

Рік 2 – 150 000 грн.

Рік 3 – 200 000 грн.

Рік 4 – 250 000 грн.

Рік 5 – 300 000 грн.

Ставка дисконту складає 8%.

Методика розрахунку:

Використовуючи формулу NPV , розрахуйте чисту присутню вартість для кожного року. Порівняйте суму чистих присутніх вартостей з сумою початкових витрат. Якщо $NPV > 0$, то проєкт є прибутковим.

Практичне завдання 2. Інвестор розглядає можливість створення інвестиційного портфеля з трьох акцій: А, В і С. Очікувані доходності та ймовірності наведені у таблиці:

Акція	Очікувана дохідність (%)	Ймовірність (%)
А	10	30
В	15	50
С	20	20

Методика розрахунку:

Розрахуйте очікувану дохідність та стандартне відхилення портфеля для різних комбінацій акцій.

Побудуйте графік залежності очікуваної дохідності від стандартного відхилення.

Виберіть оптимальний склад портфеля враховуючи власний ризиковий профіль.

Практичне завдання 3. Компанія вклала 100 000 грн. в рекламну кампанію та отримала прибуток 20 000 грн. Складіть формулу для розрахунку *ROI* та визначте значення *ROI* для цієї кампанії.

Методика розрахунку:

Використовуючи формулу $ROI = (Прибуток \times 100) / Вклад$

Підставити значення.

Розрахуйте відсоткове значення прибутку від вкладення. *ROI* вказує, скільки ви заробили від кожної вкладеної гривні.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Сутність інвестиційної стратегії, визначення та значення в управлінні підприємством.
2. Принципи формування інвестиційної стратегії, аналіз та практичне застосування.
3. Етапи розробки інвестиційної стратегії, від ідеї до реалізації.
4. Оцінка результативності інвестиційної стратегії, метрики та підходи.
5. Роль ризик-менеджменту в процесі формування інвестиційної стратегії.
6. Взаємозв'язок між інвестиційною стратегією та фінансовою стратегією підприємства.
7. Аналіз зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на формування інвестиційної стратегії.
8. Агресивні та консервативні інвестиційні стратегії, переваги та недоліки.
9. Вплив інновацій на формування інвестиційних стратегій підприємств.
10. Успішні інвестиційні стратегії провідних компаній в Україні та світі.

ЗМІСТ ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Дослідження понять «інвестиційна стратегія» та «інвестиційна діяльність». Визначте їх сутність, основні елементи та значення для підприємств. Напишіть короткий огляд літератури з цього питання.

2. Аналіз принципів формування інвестиційної стратегії. Визначте, які з них є найбільш важливими для вашої спеціалізації, та наведіть приклади їх застосування в реальному бізнесі.
3. Схарактеризуйте етапи розробки інвестиційної стратегії. Визначте, які інструменти та методи можуть бути використані на кожному з етапів.
4. Виконайте оцінку результативності інвестиційної стратегії, використовуючи конкретні фінансові показники. Запропонуйте шляхи поліпшення стратегії на основі отриманих даних.
5. Проведіть аналіз ризиків, пов'язаних із реалізацією інвестиційної стратегії. Визначте методи управління цими ризиками та їх вплив на прийняття інвестиційних рішень.
6. Дослідження впливу зовнішнього середовища на формування інвестиційної стратегії. Визначте основні фактори, які необхідно враховувати, та їхній вплив на прийняття інвестиційних рішень.
7. Порівняйте агресивні та консервативні інвестиційні стратегії. Оцініть їх переваги та недоліки, а також проаналізуйте їх відповідність різним типам підприємств.
8. Вивчіть роль інновацій у формуванні інвестиційних стратегій. Які інструменти державної підтримки інноваційної діяльності існують в Україні?
9. Проведіть кейс-стаді успішних інвестиційних стратегій провідних компаній. Які уроки можуть бути отримані для формування власних стратегій?
10. Розгляньте, як правильне формування однієї стратегії може вплинути на іншу. Наприклад взаємозв'язок між інвестиційною стратегією та фінансовою стратегією підприємства.

ТЕМА 7. СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ КАПІТАЛОМ

Ключові слова: інвестиційний капітал, стратегія управління, інвестиційні ресурси, фінансові ресурси, грошові кошти, інвестиційна діяльність, формування інвестиційного капіталу, обмеження фінансових ресурсів

ПЛАН

1. Поняття та складові інвестиційних ресурсів.
2. Політика формування інвестиційних ресурсів.
3. Джерела формування інвестиційного капіталу.
4. Особливості формування інвестиційного капіталу в умовах обмежених фінансових ресурсів.

КОРОТКИЙ ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

Інвестиційні ресурси є ключовим елементом інвестиційного процесу та становлять собою сукупність грошових коштів та інших активів, які можуть бути використані для здійснення інвестицій з метою отримання прибутку або досягнення інших цілей.

До складу інвестиційних ресурсів входять власні кошти підприємства, кредитні ресурси, інвестиційні ресурси інших підприємств та державні інвестиції. Крім грошових коштів, інвестиційні ресурси включають нерухомість, інтелектуальну власність, природні ресурси та інші цінні активи. Власні кошти підприємства є основним елементом, що включає прибуток, амортизаційні відрахування та інші внутрішні фінансові ресурси. Власні кошти забезпечують фінансову незалежність та стабільність підприємства, але їх кількість часто є обмеженою, що вимагає залучення зовнішніх джерел. Кредитні ресурси, зокрема банківські кредити та облігаційні позики, дозволяють збільшити інвестиційний капітал, однак вони пов'язані з певними

зобов'язаннями щодо повернення та сплатою відсотків, що вимагає уважного фінансового планування. Інвестиційні ресурси інших підприємств, у тому числі спільні підприємства або партнерства, дозволяють розширити фінансові можливості через кооперацію та спільне інвестування в масштабні проєкти. Державні інвестиції або державні субсидії стають важливим джерелом фінансування, особливо в стратегічно важливих галузях.

Політика формування інвестиційних ресурсів є системою заходів, спрямованих на забезпечення підприємства необхідними інвестиційними ресурсами для досягнення його стратегічних цілей. Вона включає формування власних інвестиційних ресурсів, залучення кредитних ресурсів, інвестиційних ресурсів інших підприємств та державних інвестицій.

Політика визначає стратегію залучення як внутрішніх, так і зовнішніх ресурсів, а також підходи до їх ефективного використання. Формування власних інвестиційних ресурсів включає збереження частини прибутку для інвестування, раціональне використання амортизаційних відрахувань, а також залучення додаткових коштів через випуск акцій чи інших фінансових інструментів. Залучення кредитних ресурсів потребує не лише уважного вибору джерел фінансування, а й оцінки вартості позикових коштів, щоб не перевищити допустимий рівень боргового навантаження. Крім того, підприємства можуть шукати можливості для залучення інвестиційних ресурсів від інших компаній через спільні інвестиційні проєкти або стратегічні альянси. Державні інвестиції можуть бути важливим елементом підтримки, особливо в контексті інноваційних або інфраструктурних проєктів.

На формування інвестиційного капіталу впливають макроекономічні фактори, галузеві фактори та фінансові можливості підприємства. Серед макроекономічних факторів варто відзначити економічну стабільність, рівень інфляції, валютний курс та регуляторну політику, які можуть значно впливати на доступність та вартість фінансових ресурсів. Галузеві фактори, такі як конкуренція, технологічний розвиток та ринкові тренди, також відіграють важливу роль у визначенні інвестиційних можливостей підприємства.

Внутрішні фактори включають фінансовий стан підприємства, його інвестиційні цілі, рівень розвитку управлінських компетенцій, досвід у проведенні інвестиційних проєктів та здатність ефективно управляти наявними ресурсами. В умовах обмежень фінансових ресурсів підприємствам необхідно більш ефективно використовувати наявні інвестиційні ресурси, що досягається шляхом підвищення ефективності використання власних коштів, залучення кредитних ресурсів на більш вигідних умовах та залучення інвестиційних ресурсів інших підприємств.

Управління інвестиційним капіталом є комплексним процесом, який включає оцінку інвестиційних можливостей, розробку інвестиційної стратегії, її реалізацію та оцінку результатів. Оцінка інвестиційних можливостей включає аналіз ринку, конкурентного середовища та доступних інструментів для інвестування. Розробка інвестиційної стратегії дозволяє побудувати чіткий план дій щодо залучення та використання інвестиційних ресурсів з урахуванням коротко- та довгострокових цілей. Реалізація стратегії включає вибір конкретних інвестиційних інструментів, управління портфелем інвестицій та моніторинг результатів. Постійний моніторинг та оцінка результатів дозволяють вчасно вносити коригування, щоб забезпечити досягнення оптимальних фінансових показників.

Залучення кредитних ресурсів на вигідних умовах значно збільшує інвестиційний капітал, проте важливо враховувати ризики та можливості зростання боргового навантаження. Крім того, підприємства можуть активно шукати партнерів для спільних інвестиційних проєктів, що дозволить розділити ризики та збільшити фінансову базу.

Таким чином, формування та управління інвестиційними ресурсами є критично важливим аспектом діяльності підприємства, що вимагає комплексного підходу та врахування множини факторів для досягнення оптимальних результатів інвестиційної діяльності таких як макроекономічні умови, ринкові тренди, фінансовий стан компанії та її стратегічні цілі. Ефективне управління інвестиційними ресурсами є запорукою стабільного

зростання, підвищення конкурентоспроможності та досягнення оптимальних результатів в інвестиційній діяльності.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Визначте поняття «інвестиційні ресурси». Які складові частини входять до складу інвестиційних ресурсів? Поясніть їх значення для інвестиційної діяльності підприємства.
2. Охарактеризуйте політику формування інвестиційних ресурсів на підприємстві. Які чинники впливають на вибір політики формування інвестиційних ресурсів?
3. Перерахуйте та детально проаналізуйте основні джерела формування інвестиційного капіталу. Які переваги та недоліки має кожне з джерел?
4. Розгляньте особливості формування інвестиційного капіталу в умовах обмежених фінансових ресурсів. Які стратегії можуть бути застосовані для подолання цих обмежень?
5. Сформулюйте і обґрунтуйте роль інвестиційного капіталу в забезпеченні конкурентоспроможності підприємства. Як інвестиційний капітал впливає на фінансові результати діяльності?
6. Проаналізуйте вплив державної політики на формування інвестиційних ресурсів в Україні. Які заходи можуть сприяти залученню інвестицій?
7. Виконайте порівняльний аналіз різних стратегій формування інвестиційних ресурсів. Яка стратегія є найбільш ефективною в умовах економічної нестабільності?
8. Визначте критерії оцінки ефективності використання інвестиційних ресурсів на підприємстві. Які показники можуть бути використані для цієї оцінки?
9. Розгляньте вплив інновацій на формування інвестиційних ресурсів. Які нові технології можуть поліпшити процес формування інвестиційного капіталу?

10. Підготуйте короткий аналіз практичних кейсів успішних підприємств, які вдало реалізували стратегію управління інвестиційним капіталом. Які уроки можуть бути отримані з їх досвіду?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Що таке інвестиційні ресурси?

- а) всі фінансові активи підприємства;
- б) витрати на дослідження і розробки;
- в) засоби, які використовуються для реалізації інвестиційних проєктів;
- г) всі активи підприємства, які не підлягають ліквідації.

2. Яка з наведених політик формування інвестиційних ресурсів є найбільш поширеною?

- а) залучення іноземних інвестицій;
- б) використання власних накопичень;
- в) залучення кредитних ресурсів;
- г) продаж активів підприємства.

3. Яке джерело формування інвестиційного капіталу передбачає використання прибутку підприємства?

- а) державне фінансування;
- б) власні кошти;
- в) кредити;
- г) інвестиції з боку партнерів.

4. Що може бути головною перешкодою для формування інвестиційного капіталу в умовах обмежених фінансових ресурсів?

- а) низький попит на продукцію;
- б) високі витрати на рекламу;
- в) обмежений доступ до кредитних ресурсів;
- г) нестабільність кадрового складу.

5. Яка з наведених стратегій є найбільш ефективною для залучення інвестицій в умовах фінансових обмежень?

- а) агресивне залучення зовнішніх інвесторів;
- б) реструктуризація боргів;
- в) використання лізингу;
- г) оптимізація витрат і підвищення ефективності використання ресурсів.

6. Який з наступних показників не використовується для оцінки ефективності використання інвестиційних ресурсів?

- а) показник рентабельності;
- б) показник ліквідності;
- в) показник прибутковості;
- г) показник інвестиційного ризику.

7. Яка з наведених характеристик не є складовою частиною інвестиційних ресурсів?

- а) фінансові ресурси;
- б) людські ресурси;
- в) нематеріальні активи;
- г) зобов'язання.

8. Які з наступних джерел формування інвестиційного капіталу є зовнішніми?

- а) власний капітал;
- б) державне фінансування;
- в) прибуток підприємства;
- г) резервні фонди.

9. Який підхід до формування інвестиційних ресурсів передбачає підвищення ризиків?

- а) консервативний підхід;
- б) грошовий підхід;
- в) агресивний підхід;
- г) середній підхід.

10. Яка з наведених стратегій є важливою для забезпечення фінансової стабільності підприємства в умовах фінансових обмежень?

- а) максимізація прибутку;
- б) диверсифікація джерел фінансування;
- в) зменшення витрат на дослідження і розробки;
- г) збільшення обсягів виробництва.

КЕЙСОВІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАВДАННЯ

Кейс 1 «Вибір інвестиційного портфеля».

Компанія «ІнвестКорп» має 10 млн. грн. для інвестування. У їхньому розпорядженні дві можливі інвестиційні можливості:

Проект А - Прибуток 15% річних, ризик 8%.

Проект В - Прибуток 10% річних, ризик 5%.

Проект С - Прибуток 12% річних, ризик 9%.

Вам потрібно розробити стратегію розподілу коштів між цими проектами так, щоб максимізувати прибуток та знизити загальний ризик.

Методика розрахунку:

Розрахунок очікуваного прибутку та ризику для кожного проекту:

Прибуток проекту = Вихідна сума x Річна ставка прибутку

Ризик проекту = річна ставка ризику

Розрахунок вагового коефіцієнта кожного проекту в загальному портфелі:

Ваговий коефіцієнт кожного проекту залежить від розподілу інвестицій між ними. Щоб розрахувати частку кожного проекту в загальному портфелі, потрібно визначити частку інвестицій, яка піде на кожен проект.

Ваговий коефіцієнт проекту = (прибуток проекту / сума прибутку всіх проектів)

Розрахунок очікуваного прибутку та ризику для загального портфелю:

Очікуваний прибуток портфеля визначається як зважена сума очікуваних прибутків кожного проекту.

Очікуваний прибуток портфеля = $\sum$ (прибуток проекту x ваговий коефіцієнт проекту)

Загальний ризик портфеля розраховується з урахуванням часток інвестицій та індивідуальних ризиків кожного проекту.

Очікуваний ризик портфеля = $\sqrt{\sum (\text{вагомий коефіцієнт проекту}^2 \times \text{ризик проекту}^2)}$

Кейс 2 «Стратегія довгострокового інвестування».

Ви є фінансовим аналітиком компанії, яка планує інвестувати значну суму у довгострокові проекти. Які критерії та фактори ви враховуєте при виборі таких проектів? Як ви оціните їхній потенціал для збільшення вартості активів у майбутньому?

Методика розрахунку:

Визначення цілей та критеріїв оцінки проектів:

- прибуток, ризик, потенціал для збільшення вартості активів;
- аналіз довгострокових трендів та перспектив кожного проекту;
- оцінка фінансового стану та рентабельності проектів;
- вибір проектів, які найкращим чином відповідають цілям та критеріям клієнта.

Кейс 3 «Оптимізація інвестиційного портфеля».

Ви управляєте інвестиційним портфелем клієнта, який має різні типи активів: акції, облігації, нерухомість, дорогоцінні метали тощо. Клієнт має різні цілі: забезпечення пенсійного фінансування, отримання поточного доходу,

капіталізація. Як ви підходите до оптимізації його інвестиційного портфеля для досягнення його фінансових цілей?

Методика розрахунку:

Аналіз кожного типу активу (акції, облігації, нерухомість тощо). Оцінка потенціалу доходу, ризику та ліквідності. Визначення відсоткового розподілу активів у портфелі відповідно до фінансових цілей клієнта. Регулярний моніторинг та оновлення портфеля відповідно до ринкових змін та фінансових цілей клієнта.

Кейс 4. Компанія «А» має наявний капітал в розмірі 2 млн. грн. та щорічний оборот в розмірі 5 млн. грн. Середній період обороту складає 60 днів. Визначте ефективність використання оборотних коштів та рекомендуйте заходи для їх оптимізації.

Методика розрахунку:

Розрахунок ефективності використання оборотних коштів:

Коефіцієнт оборотності коштів (COGS / Середній оборотний капітал)

Середній період обороту (365 / Коефіцієнт оборотності)

Рекомендації:

Кейс 5. Компанія «В» розглядає можливість інвестування в нерухомість. Вартість нерухомості - 3 млн. грн. Орендна плата - 200 тис. грн. на рік. Розрахуйте рентабельність інвестиції та запропонуйте рекомендації.

Методика розрахунку:

Розрахунок рентабельності:

Рентабельність інвестиції = (Орендна плата / Вартість нерухомості) x 100%

Рекомендації:

Кейс 6. Компанія «С» має кредиторську заборгованість на рівні 500 тис. грн. та дебіторську заборгованість на рівні 700 тис. грн. Зменшення періоду кредиторської заборгованості на 10 днів може покращити роботу капіталу. Розрахуйте зміни в оборотному капіталі.

Методика розрахунку:

Зміна кредиторської заборгованості = Стара кредиторська заборгованість – Нова кредиторська заборгованість = 500 000 – (10 / 365 x 500 000) ≈ 486 301 гривень..

Зміна дебіторської заборгованості = Стара дебіторська заборгованість - Нова дебіторська заборгованість =

Загальна зміна оборотного капіталу = Зміна кредиторської заборгованості - Зміна дебіторської заборгованості =

Компанія може вивільнити приблизно _____ гривень вільних коштів після оптимізації управління кредиторською та дебіторською заборгованістю.

Кейс 7. У вас є кредиторська заборгованість на рівні 500 тис. грн. та дебіторська заборгованість на рівні 700 тис. грн. Зменшення періоду кредиторської заборгованості на 10 днів може покращити роботу оборотного капіталу.

Методика розрахунку:

Зменшення періоду на 10 днів виражається у грошовому еквіваленті:

Тепер обчислимо зміну дебіторської заборгованості:

Оскільки не вказано, на який період зменшується дебіторська заборгованість, можна взяти середній зворотний період оплати для подальших розрахунків. Нехай зворотний період складає 60 днів (2 місяці).

Зміна дебіторської заборгованості:

Розрахунок зміни оборотного капіталу:

Зміна оборотного капіталу = Зміна дебіторської заборгованості - Зміна кредиторської заборгованості

Зміна оборотного капіталу =

Отже, зменшення періоду кредиторської заборгованості на ____ днів при поточних обставинах призведе до покращення роботи оборотного капіталу на _____ грн.

Практичне завдання 1. Компанія «А» розглядає можливість інвестувати 2 млн. грн. у впровадження нової технології виробництва, що дозволить збільшити обсяг виробництва та прибуток. Прибуток від проєкту очікується у сумі 400 тис. грн. щорічно протягом 5 років.

Розрахуйте прибуток від інвестиційного проєкту.

Обчисліть коефіцієнт повернення інвестицій (ROI).

Методика розрахунку:

Загальний прибуток від проєкту: Прибуток від проєкту / Період

Коефіцієнт повернення інвестицій (ROI): Заг. прибуток / початк. Інвест.

Практичне завдання 2. Компанія «Х» має можливість інвестувати 1 млн. грн. в інвестиційний проєкт. Очікуваний прибуток від проєкту складає 200 тис. грн. щорічно протягом 5 років. Розрахуйте прибуток від інвестиційного проєкту та коефіцієнт повернення інвестицій.

Методика розрахунку:

ROI (Return on Investment) - це показник ефективності інвестицій, який визначається як відношення прибутку від інвестиції до вартості самої інвестиції.

Практичне завдання 3. Компанія «Y» має можливість інвестувати 3 млн. грн. у два різних проєкти.

Проект 1: Очікуваний прибуток – 1,2 млн. грн. Ризик - 10%

Проект 2: Очікуваний прибуток - 900 тис. грн. Ризик - 5%

Оберіть оптимальний проєкт.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Аналіз інвестиційних ресурсів, складові та їх роль у діяльності підприємства.
2. Політика формування інвестиційних ресурсів, особливості та практичні аспекти.
3. Джерела формування інвестиційного капіталу, переваги та недоліки.
4. Вплив фінансових обмежень на формування інвестиційного капіталу.
5. Стратегії залучення інвестицій у підприємства з обмеженими фінансовими ресурсами.
6. Оцінка ефективності використання інвестиційних ресурсів, методи та показники.
7. Фінансова стабільність підприємства в умовах нестабільності ринку, інвестиційний аспект.
8. Роль державного регулювання у формуванні інвестиційного капіталу.
9. Інноваційні підходи до формування інвестиційних ресурсів у сучасних умовах.
10. Порівняльний аналіз джерел фінансування інвестиційного капіталу в Україні та інших країнах.

ЗМІСТ ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Схарактеризуйте складові інвестиційних ресурсів на прикладі обраного підприємства. Проаналізуйте їхню роль у досягненні фінансових цілей.

2. Обґрунтуйте політику формування інвестиційних ресурсів в умовах сучасної економіки. Визначте переваги та недоліки різних підходів.
3. Здійснити аналіз джерел формування інвестиційного капіталу. Порівняйте зовнішні та внутрішні джерела, їхній вплив на фінансову стабільність підприємства.
4. Розгляньте вплив фінансових обмежень на формування інвестиційного капіталу в конкретній галузі. Визначте можливі рішення для подолання цих обмежень.
5. Сформулюйте стратегії залучення інвестицій для підприємства з обмеженими фінансовими ресурсами. Пропишіть план дій на основі обраної стратегії.
6. Оцініть ефективність використання інвестиційних ресурсів на прикладі конкретного підприємства. Використайте відповідні показники для аналізу.
7. Схарактеризуйте роль державного регулювання у формуванні інвестиційного капіталу. Проаналізуйте вплив державної політики на інвестиційний клімат.
8. Схарактеризуйте інноваційні підходи до формування інвестиційних ресурсів. Зробіть висновки щодо їх застосування в умовах сучасної економіки.
9. Проведіть порівняльний аналіз джерел фінансування інвестиційного капіталу в Україні та інших країнах. Визначте ключові фактори, що впливають на різницю.
10. Стратегії управління інвестиційним капіталом, виклики та можливості. Приведіть приклади успішних підприємств.

ТЕМА 8. ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ПОРТФЕЛЮ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Ключові слова: фінансові інвестиції, портфель фінансових інвестицій, фінансовий інвестиційний портфель, управління інвестиційним портфелем, інвестиційна діяльність, фінансові інструменти

ПЛАН

1. Сутність та поняття портфеля фінансових інвестицій.
2. Формування фінансового інвестиційного портфеля.
3. Показники оптимізації фінансового інвестиційного портфеля.
4. Організація управління інвестиційним портфелем.

КОРОТКИЙ ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

Інвестиційна діяльність є ключовим аспектом фінансового управління, що передбачає вкладення коштів з метою отримання прибутку. Центральним елементом виступає портфель фінансових інвестицій, який являє собою структуровану сукупність фінансових інструментів, що належать інвестору. Портфель включає різноманітні активи, такі як акції, облігації, депозити, нерухомість та інші фінансові інструменти, вибір яких залежить від інвестиційних цілей, фінансових можливостей та толерантності до ризику інвестора.

Формування інвестиційного портфеля є комплексним процесом, який включає визначення інвестиційних цілей, аналіз фінансових можливостей, дослідження потенційних фінансових інструментів та безпосереднє формування портфеля.

Інвестор повинен чітко сформулювати свої фінансові цілі щодо збереження капіталу, отримання стабільного доходу або максимізація приросту капіталу. Цілі можуть бути коротко-, середньо- або довгостроковими. При визначенні

обсягу ресурсів, доступних для інвестування, враховуються поточні фінансові зобов'язання інвестора, ліквідність та рівень толерантності до ризику, включають оцінку наявних ресурсів для управління ризиками та очікуваними витратами.

Для дослідження потенційних фінансових інструментів використовують історичний аналіз, фундаментальний аналіз, портфельний аналіз.

Історичний аналіз – оцінка минулих показників активів.

Фундаментальний аналіз – вивчення економічних факторів, фінансових звітів, перспектив галузі тощо.

Портфельний аналіз – оцінка комбінацій активів з метою досягнення оптимального співвідношення між доходністю та ризиком.

При формуванні портфеля інвестор або керівник портфеля вибирає комбінацію активів, виходячи з мети, толерантності до ризику та очікуваної доходності. Створюється портфель, який має відповідати вибраній стратегії консервативній, помірно-консервативній, агресивній чи збалансованій.

При оптимізації інвестиційного портфеля ключовими показниками виступають доходність, ризик та ліквідність. Доходність портфеля визначається як сукупний дохід від усіх фінансових інструментів, що входять до його складу.

$$R_{\text{портфель}} = \sum_{i=1}^n w_i \times R_i \quad (8.1)$$

де

$R_{\text{портфель}}$ — доходність портфеля,

w_i — ваговий коефіцієнт інвестицій в i -й актив,

R_i — доходність i -го активу.

Ризик портфеля відображає ймовірність того, що інвестиції не принесуть очікуваного результату. Визначається як міра невизначеності результатів інвестицій. Для оцінки ризику портфеля використовують стандартне відхилення або дисперсію доходностей активів у портфелі.

$$\sigma_{\text{портфель}} = \sqrt{\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n w_i w_j \sigma_i \sigma_j \rho_{ij}} \quad (8.2)$$

де

$\sigma_{\text{портфель}}$ — загальний ризик портфеля,

σ_i — стандартне відхилення i -го активу,

ρ_{ij} — кореляція між активами i та j ,

w_i та w_j — вагові коефіцієнти активів.

Ліквідність характеризує можливість швидкої конвертації активів у грошові кошти без суттєвих втрат. Ліквідність важлива для забезпечення інвестора можливістю оперативно реагувати на зміни ринку. Оптимізація портфелю передбачає знаходження оптимального балансу між цими показниками відповідно до цілей та можливостей інвестора. Наприклад, більш агресивний інвестор може орієнтуватися на максимізацію дохідності, приймаючи вищі рівні ризику, тоді як консервативний інвестор надаватиме перевагу мінімізації ризику.

Поточна ліквідність - один з основних коефіцієнтів, що використовується для оцінки здатності компанії покрити свої поточні зобов'язання коштом поточних активів.

$$\text{Поточна ліквідність} = \text{Поточні активи} / \text{Поточні зобов'язання} \quad (8.3)$$

де:

Поточні активи — це активи, які можна швидко конвертувати в гроші протягом одного року (грошові кошти, дебіторська заборгованість, запаси тощо).

Поточні зобов'язання — короткострокові зобов'язання, які необхідно погасити протягом одного року.

Швидка ліквідність є більш жорстким показником ліквідності, оскільки він виключає запаси, які можуть бути складними для швидкої конверсії в готівку.

$$\text{Швидка ліквідність} = (\text{Поточні активи} - \text{Запаси}) / \text{Поточні зобов'язання} \quad (8.4)$$

Коефіцієнт показує, наскільки швидко компанія може розрахуватися за своїми зобов'язаннями без продажу запасів і є найбільш консервативним коефіцієнтом ліквідності, який показує, наскільки швидко компанія може

виконати свої короткострокові зобов'язання, використовуючи лише свої грошові кошти.

Абсолютна ліквідність розраховується з урахуванням лише грошових коштів і грошових еквівалентів.

$$\text{Абсолютна ліквідність} = (\text{Грошові кошти} + \text{Грошові еквіваленти}) / \text{Поточні зобов'язання} \quad (8.5)$$

Для оцінки ліквідності інвестиційного портфеля можна використовувати співвідношення ліквідних активів (ті, що легко можна продати) до загальної вартості портфеля.

$$\text{Ліквідність портфеля} = \text{Ліквідні активи} / \text{Загальна вартість портфеля} \quad (8.6)$$

Показник важливий для інвесторів, щоб оцінити, наскільки швидко вони можуть перевести свої активи в готівку у разі потреби.

Формули дають змогу аналізувати різні аспекти ліквідності та допомагають визначати фінансову стійкість і гнучкість компанії або інвестиційного портфеля.

Організація управління інвестиційним портфелем є критично важливим аспектом інвестиційної діяльності. Вона включає розробку інвестиційної політики, визначення процесу управління та створення системи контролю і звітності. Інвестор може вибрати між самотійним управлінням портфелем та залученням професійних менеджерів. Кожен з цих підходів має свої переваги та недоліки, вибір між ними залежить від цілей інвестування, фінансових можливостей та часових ресурсів інвестора.

Розробка інвестиційної політики повинна включати визначення основних принципів інвестування, цільовий рівень дохідності, допустимий рівень ризику, вимоги до ліквідності, а також критерії для перегляду та коригування портфеля.

Аналіз ефективності портфеля - регулярний моніторинг і оцінка результатів дозволяють зрозуміти, чи відповідає портфель поставленим цілям. Оцінка

виконується на основі таких показників, як дохідність, волатильність та співвідношення «дохід/ризик».

Ребалансування портфеля здійснюється для того, щоб підтримувати задані пропорції активів у портфелі. Може бути необхідним у разі значних змін у вартості окремих активів або при змінах інвестиційних цілей інвестора.

Система контролю та звітності - важливий елемент управління, що забезпечує прозорість процесів та дозволяє вчасно виявляти відхилення від планових показників. Звітність може включати фінансові звіти, аналіз ефективності портфеля та аудит процесів управління.

Інвестор може обирати між двома основними підходами до управління портфелем активним та пасивним управлінням.

Активне управління передбачає постійний аналіз ринку та активів, регулярне коригування портфеля з метою перевищення середньоринкової дохідності. Активне управління потребує глибоких знань ринку, аналітичних навичок і значних часових ресурсів.

Пасивне управління базується на принципі слідування за ринком, часто використовуючи індексні стратегії та дозволяє знизити витрати на управління та зменшити ризики, пов'язані з помилками в прогнозуванні ринку.

У підсумку, формування та управління інвестиційним портфелем є складним, але важливим процесом, який вимагає глибокого розуміння фінансових ринків, аналітичних навичок та стратегічного мислення. Правильно сформований та ефективно керований інвестиційний портфель може стати потужним інструментом для досягнення фінансових цілей інвестора, мінімізації ризиків та забезпечення стабільного доходу в довгостроковій перспективі.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Схарактеризуйте сутність та поняття портфеля фінансових інвестицій. Які його основні складові?

2. Проаналізуйте методи формування фінансового інвестиційного портфеля. Які фактори впливають на вибір інвестицій?
3. Визначте основні показники, які використовуються для оптимізації фінансового інвестиційного портфеля. Які їхні характеристики?
4. Розгляньте етапи організації управління інвестиційним портфелем. Які інструменти управління використовуються?
5. Проведіть порівняння між різними підходами до формування інвестиційного портфеля. Які з них є найбільш ефективними?
6. Схарактеризуйте вплив ринкових умов на формування портфеля фінансових інвестицій. Як зміни на ринку можуть впливати на вибір активів?
7. Оцініть роль ризику в управлінні фінансовими інвестиціями.
8. Розробіть стратегію управління інвестиційним портфелем для конкретного підприємства. Визначте цілі та основні етапи реалізації стратегії.
9. Підготуйте приклади успішного управління фінансовими інвестиційними портфелями в Україні та за кордоном. Які уроки можна винести?
10. Підготуйте аналітичний звіт щодо оптимізації фінансового інвестиційного портфеля для обраного підприємства. Включіть рекомендації щодо покращення ефективності управління.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. *Що таке портфель фінансових інвестицій?*
 - а) сукупність усіх активів підприємства;
 - б) комплекс цінних паперів та інших фінансових активів, що належать інвестору;
 - в) витрати на інвестиції;
 - г) державний фонд фінансування інвестицій.
2. *Який метод не використовується для формування фінансового інвестиційного портфеля?*
 - а) метод середньозваженого доходу;
 - б) метод дюрації;
 - в) метод заміщення;
 - г) метод стратегічного планування.

3. Який з наведених показників використовується для оптимізації фінансового інвестиційного портфеля?

- а) показник рентабельності;
- б) строк окупності;
- в) коефіцієнт варіації;
- г) вартість капіталу.

4. Яка з наведених функцій є основною у процесі управління інвестиційним портфелем?

- а) оцінка вартості активів;
- б) вибір цінних паперів;
- в) розробка стратегії;
- г) контроль за виконанням бюджету.

5. Який із наступних ризиків найчастіше враховується при формуванні інвестиційного портфеля?

- а) операційний ризик;
- б) ризик ліквідності;
- в) репутаційний ризик;
- г) кредитний ризик.

6. Яка з наведених стратегій не є частиною управління інвестиційним портфелем?

- а) диверсифікація;
- б) спекуляція;
- в) підвищення капіталу;
- г) концентрація.

7. Яка мета управління інвестиційним портфелем?

- а) максимізація витрат;
- б) зниження рівня ризику та досягнення оптимального доходу;
- в) збільшення обсягу активів;
- г) мінімізація зобов'язань.

8. Що з наведеного є важливим етапом організації управління інвестиційним портфелем?

- а) розробка бізнес-плану;
- б) визначення цілей інвестицій;
- в) оцінка обсягу продажу;
- г) вибір постачальників.

9. Який з наступних інструментів не використовується для управління інвестиційним портфелем?

- а) фінансові звіти;
- б) професійні консультанти;
- в) державні регулятори;
- г) спеціалізовані програми для управління активами.

10. Яка з наведених характеристик є найважливішою для портфеля фінансових інвестицій?

- а) вартість активів;
- б) диверсифікація;
- в) кількість цінних паперів;
- г) термін погашення.

КЕЙСОВІ ЗАВДАННЯ

Кейс 1 «Диверсифікація портфеля».

Інвестор має можливість інвестувати в чотири активи: акції компанії А, акції компанії Б, облігації та нерухомість. Очікувана дохідність та ризик для кожного активу подані нижче:

- Акції А - очікувана дохідність 12%, ризик 18%;
- Акції Б - очікувана дохідність 10%, ризик 15%;
- Облігації - очікувана дохідність 6%, ризик 5%;
- Нерухомість - очікувана дохідність 8%, ризик 12%.

Розрахуйте очікувану дохідність та загальний ризик оптимального портфеля, в якому капітал розподілений рівномірно між активами.

Методика розрахунку:

Очікувана дохідність портфеля $E(R_p) = w^1 \times E(R^1) + w^2 \times E(R^2) + w^3 \times E(R^3) + w^4 \times E(R^4)$

$$E(R_p) = 0,25 \times 0,12 + 0,25 \times 0,1 + 0,25 \times 0,06 + 0,25 \times 0,08 = 0,09$$

Загальний ризик портфеля можна оцінити, враховуючи ризики кожного активу та їхні ваги. Оскільки ми припускаємо, що активи незалежні, ми можемо просто обчислити середнє арифметичне стандартних відхилень кожного активу.

$$\sigma_p = \frac{\sigma_1 + \sigma_2 + \sigma_3 + \sigma_4}{4} = \frac{18\% + 15\% + 5\% + 12\%}{4} = 12,5\%$$

Очікувана дохідність оптимального портфеля становить 9%, а загальний ризик – 12,5%.

Кейс 2 «Вибір оптимального портфеля з акцій».

Інвестор має можливість інвестувати в акції двох компаній - компанії А та компанії В. Очікувані дохідності та ризики для кожної компанії наступні:

- Компанія А - очікувана дохідність 15%, ризик 20%;
- Компанія В - очікувана дохідність 12%, ризик 18%.

Розрахуйте очікувану дохідність та загальний ризик оптимального портфеля, в якому капітал розподілений рівномірно між акціями обох компаній.

Кейс 3 «Диверсифікація портфеля з акцій та облігацій».

Інвестор має можливість інвестувати в акції компанії А, акції компанії В та облігації. Очікувані дохідності та ризики для кожного активу наступні:

- Компанія А - очікувана дохідність 10%, ризик 15%;
- Компанія В - очікувана дохідність 8%, ризик 12%;
- Облігації - очікувана дохідність 6%, ризик 5%

Визначте оптимальний розподіл капіталу між акціями та облігаціями для створення портфеля з мінімальним загальним ризиком при досягненні прийнятної дохідності.

Кейс 4 «Диверсифікація портфеля з акцій та золота».

Інвестор має можливість інвестувати в акції компанії А, акції компанії В та золото. Очікувані дохідності та ризики для кожного активу наступні:

- Компанія А - очікувана дохідність 12%, ризик 18%;
- Компанія В - очікувана дохідність 10%, ризик 15%;
- Золото - очікувана дохідність 6%, ризик 8%.

Визначте оптимальний розподіл капіталу між акціями та золотом для створення портфеля з мінімальним загальним ризиком при досягненні прийнятної дохідності.

Методика розрахунку:

Формули для розрахунків:

Очікувана дохідність портфеля обчислюється як зважена сума очікуваних доходностей кожного активу з вагою відповідно до їхньої частки у портфелі.

$$E(R_p) = w_1 \times E(R_1) + w_2 \times E(R_2) + \dots + w_n \times E(R_n)$$

- $E(R_p)$ - очікувана дохідність портфеля;
- w_i - вага i -го активу в портфелі;
- $E(R_i)$ - очікувана дохідність i -го активу.

Загальний ризик портфеля можна оцінити, враховуючи ризики кожного активу та їхні ваги. Оскільки припускаємо, що активи незалежні, скористаємось формулою для обчислення середньої арифметичної стандартних відхилень кожного активу.

$$\sigma_p = \sqrt{\frac{\sigma_1^2 \times w_1^2 + \sigma_2^2 \times w_2^2 + \dots + \sigma_n^2 \times w_n^2}{n}}$$

- σ_p - загальний ризик портфеля;
- σ_i - ризик і-го активу;
- w_i - вага і-го активу в портфелі;
- n - кількість активів в портфелі.

Кейс 5 «Вибір оптимального портфеля для молодого інвестора».

Молодий інвестор у віці 25 років вирішив розпочати інвестування для майбутнього. З метою максимізації доходів в майбутньому та зменшення ризиків, він прагне побудувати інвестиційний портфель, який враховуватиме його інвестиційний горизонт та особисті фінансові цілі.

Розробити оптимальну стратегію інвестування для молодого інвестора. Вибрати активи та розподіл у портфелі з урахуванням його інвестиційного горизонту та фінансових цілей.

Кейс 6 «Управління портфелем в період економічної нестабільності».

Досвідчений інвестор стикається з періодом економічної нестабільності, коли ринки коливаються, інвестиційні активи зазнають значних змін у цінах. Інвестор прагне зберегти стабільність свого портфеля та мінімізувати втрати в цих умовах.

Розробити стратегію управління портфелем для інвестора в умовах економічної нестабільності. Врахувати ризики та можливості на ринку, щоб забезпечити стабільність портфеля та мінімізувати втрати.

Кейс 7 «Інвестування в імпакт-інвестиції».

Інвестор зацікавлений в інвестуванні не лише для отримання фінансового доходу, а й для досягнення соціального чи екологічного впливу. Він прагне побудувати портфель, який сприятиме розвитку сталого суспільства та добробуту людей.

Розробити стратегію інвестування для інвестора, яка враховує його інтереси в імпакт-інвестиціях. Вибрати активи та розподіл у портфелі, які сприятимуть

досягненню соціальних чи екологічних цілей, а також забезпечують фінансову вигоду.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Аналіз ролі портфеля фінансових інвестицій у забезпеченні фінансової стабільності підприємств.
2. Диверсифікація як стратегія управління ризиками в інвестиційних портфелях.
3. Сучасні методи оптимізації фінансових інвестиційних портфелів.
4. Вплив макроекономічних факторів на формування інвестиційного портфеля.
2. Оцінка ефективності управління інвестиційним портфелем, теорія та практика.
3. Фінансові інструменти для управління інвестиційними портфелями, переваги та недоліки.
4. Екологічні, соціальні та управлінські (ESG) фактори в управлінні інвестиційними портфелями.
5. Психологічні аспекти інвестиційного прийняття рішень, поведінка інвесторів.
6. Стратегії активного і пасивного управління інвестиційними портфелями, порівняльний аналіз.
7. Використання технологій і автоматизації в управлінні фінансовими інвестиційними портфелями.

ЗМІСТ ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Напишіть короткий огляд теоретичних основ цих понять та їх значення в управлінні інвестиційним портфелем.
2. Виберіть три методи та розгляньте їх переваги та недоліки, проілюструвавши прикладами.
3. Визначте ключові показники та розгляньте їх використання для аналізу ефективності інвестиційних рішень.

4. Розгляньте основні інструменти, які використовуються для управління фінансовими активами, та їх роль у досягненні інвестиційних цілей.
5. Визначте, які економічні умови можуть вплинути на склад та структуру інвестиційного портфеля.
6. Порівняйте активні та пасивні стратегії управління, їх особливості та вплив на фінансові результати.
7. Розгляньте основні типи ризиків, їх джерела та методи управління ними.
8. Розгляньте, як фактори ESG (екологічні, соціальні та управлінські) впливають на формування інвестиційного портфеля.
9. Розгляньте вплив цифровізації та автоматизації на процеси управління фінансовими активами.
10. Визначте цілі, ризики та методи, які ви будете використовувати при формуванні свого інвестиційного портфеля.

ТЕМА 9. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ключові слова: інвестиційна діяльність, ефективність, оцінка ефективності інвестиційної діяльності, фактори впливу, чиста поточна вартість (NPV), внутрішня норма прибутку (IRR), період окупності (PP), коефіцієнт прибутковості інвестицій (ROI), ризик, інфляція, інвестиції, вартість капіталу

ПЛАН

1. Фактори впливу інвестиційної діяльності.
2. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності.
3. Приклади оцінювання ефективності інвестиційної діяльності.

КОРОТКИЙ ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

Інвестиційна діяльність є ключовим елементом розвитку економіки, оскільки саме інвестиції сприяють оновленню виробничих потужностей, створенню нових робочих місць та забезпеченню стійкого економічного зростання. Вплив інвестиційної діяльності на суб'єкти господарювання та економічні системи в цілому залежить від ряду факторів, які визначають її ефективність та результативність.

Одним із основних факторів є економічна стабільність держави. Високий рівень інфляції, валютні коливання та нестабільність фінансових ринків створюють ризики для інвесторів, що може знижувати інтерес до інвестицій або змушувати їх відкладати інвестиційні рішення. Економічна стабільність сприяє зниженню ризиків та підвищенню привабливості інвестиційних проєктів.

Іншим важливим фактором є законодавча та регуляторна база. Правова система має створювати умови для захисту прав інвесторів, забезпечувати прозорість ведення бізнесу та гарантувати дотримання правових норм у сфері оподаткування, захисту інтелектуальної власності та трудового законодавства. Наявність сприятливого інвестиційного клімату напряду залежить від якості

законодавчого регулювання.

Крім того, важливу роль відіграє фінансова інфраструктура країни. Наявність розвиненої банківської системи, фондових ринків, кредитних установ та інших фінансових інститутів сприяє залученню інвестицій, забезпечуючи інвесторам можливості для фінансування проєктів, а також для диверсифікації ризиків.

Рівень розвитку ринків також є вагомим чинником. Розвинений ринок капіталу, зростаючий попит на продукцію чи послуги, доступ до нових технологій та знань стимулюють інвестиційну активність. Водночас, низький рівень розвитку ринків або їхня перенасиченість можуть стримувати інвестиційну діяльність через обмежені можливості отримання прибутку.

Не менш важливим є рівень інноваційного розвитку. Країни та галузі з високим потенціалом інноваційного розвитку приваблюють більше інвестицій, оскільки вони здатні забезпечити конкурентні переваги на міжнародних ринках. Інвестори часто надають перевагу інвестиціям у ті проєкти, які базуються на інноваційних рішеннях та технологіях, оскільки вони мають більший потенціал для генерування прибутку.

Політичні чинники, такі як стабільність політичної ситуації, також мають суттєвий вплив на інвестиційну діяльність. Політична нестабільність, корупція та високі ризики зміни урядових політик можуть негативно вплинути на рішення інвесторів, змушуючи їх шукати альтернативні ринки для вкладень.

Таким чином, інвестиційна діяльність є результатом взаємодії різних факторів економічного, політичного, правового та соціального характеру, що впливають на її ефективність. Оптимальне поєднання цих факторів сприяє створенню сприятливого інвестиційного клімату, що, своєю чергою, стимулює економічне зростання.

Оцінка ефективності інвестиційної діяльності є ключовим елементом процесу управління інвестиціями, оскільки вона дозволяє визначити, наскільки успішними є вкладення капіталу та чи досягнуто поставлених цілей. Ефективність інвестицій оцінюється на основі різних показників, які

дозволяють виміряти як фінансові, так і нефінансові результати. Для забезпечення коректної оцінки необхідно враховувати різні фактори, зокрема ризики, дохідність та витрати, пов'язані з реалізацією інвестиційних проєктів. Одним із найпоширеніших методів оцінки є розрахунок чистої теперішньої вартості (NPV). Показник дає змогу визначити різницю між вартістю грошових потоків, які генерує інвестиційний проєкт, та початковими вкладеннями, з урахуванням дисконтування. Інвестиційний проєкт вважається ефективним, якщо значення NPV є позитивним, що свідчить про перевищення доходів над витратами. Водночас даний метод дозволяє враховувати часову вартість грошей, що робить його одним із найбільш об'єктивних інструментів оцінки.

Іншим важливим показником є внутрішня норма рентабельності (IRR). Показник визначає ту ставку дисконтування, за якої чиста теперішня вартість інвестиційного проєкту дорівнює нулю. Якщо внутрішня норма рентабельності перевищує вартість капіталу, що свідчить про доцільність здійснення інвестицій. Однак IRR має обмеження в ситуаціях, коли проєкт має нестабільні грошові потоки або значну кількість проміжних інвестицій.

Індекс рентабельності інвестицій (PI) також використовується для оцінки ефективності інвестицій. Він показує відношення майбутніх грошових потоків до початкових інвестицій. Індекс більше одиниці свідчить про те, що інвестиції є прибутковими, тоді як значення менше одиниці сигналізує про збитковість проєкту.

Для оцінки ефективності інвестицій важливим є також показник періоду окупності (PP), який дозволяє визначити, за який час інвестор зможе повернути вкладені кошти. Менший період окупності є бажаним, оскільки означає швидше повернення інвестицій. Проте даний метод не враховує грошові потоки після окупності проєкту, а також ігнорує часову вартість грошей, що є його основним недоліком.

Не менш значущим є аналіз коефіцієнта прибутковості інвестицій (ROI), який відображає загальну рентабельність інвестиційних вкладень. Розраховується

як відношення чистого прибутку до загальної суми інвестицій. Хоча показник є простим і зрозумілим, його застосування обмежується тим, що він не враховує часовий фактор та ризики, пов'язані з інвестиційною діяльністю.

Окрім фінансових показників, важливими для оцінки є нефінансові аспекти, такі як рівень технологічного розвитку, якість менеджменту, репутація компанії, вплив на довкілля та інші соціально-економічні чинники. У сучасних умовах важливо враховувати вплив інвестицій на стійкий розвиток та соціальну відповідальність.

Загалом, ефективна оцінка інвестиційної діяльності потребує використання комплексного підходу, який передбачає врахування як кількісних, так і якісних показників. Тільки всебічний аналіз дозволяє прийняти обґрунтоване рішення щодо доцільності здійснення інвестицій, що є основою для забезпечення стійкого розвитку та підвищення конкурентоспроможності компаній та економіки в цілому.

Оцінювання ефективності інвестиційної діяльності здійснюється за допомогою низки методів і показників, які допомагають визначити доцільність та прибутковість інвестиційних проєктів. Розглянемо декілька прикладів оцінювання ефективності на основі практичних підходів.

Приклад 1 «Оцінка за допомогою чистої теперішньої вартості (NPV)». Компанія планує інвестувати у розробку нового програмного продукту. Початкові вкладення становлять 500000 доларів, а очікувані грошові потоки за перші три роки проєкту — 200000 доларів, 250000 доларів та 300000 доларів відповідно. Дисконтна ставка встановлена на рівні 10%.

Розрахунок NPV:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} - I_0$$

де:

CF_t — грошовий потік у кожному році;

r — ставка дисконту (в нашому випадку 10%),

t — рік отримання грошового потоку,

n — загальна кількість років (3 роки),

I — початкові інвестиції.

Перший рік. $200000 / (1 + 0,1)^1 = 181818$

Другий рік. $250000 / (1 + 0,1)^2 = 206612$

Третій рік. $300000 / (1 + 0,1)^3 = 225394$

Сумарна теперішня вартість. $181818 + 206612 + 225394 = 613824$

$NPV = 613824 - 500000 = 113824$

Оскільки NPV є позитивним і становить 113 824 доларів, інвестиційний проєкт вважається доцільним, оскільки він генерує додаткову вартість для компанії.

Приклад 2 «Внутрішня норма рентабельності (IRR)». Компанія інвестує 1 000 000 доларів у будівництво нової виробничої лінії. Очікується, що інвестиції будуть приносити щорічний дохід у розмірі 300 000 доларів протягом 5 років.

$$NPV = \sum \frac{CF_t}{(1+r)^t} - I_0 = 0$$

де:

CF_t — грошовий потік у кожному році,

I — початкові інвестиції,

t — рік,

n — кількість років.

Компанія інвестує 1 000 000 доларів (тобто початкові інвестиції $I = -1000000$)

і отримує щорічні грошові потоки по 300 000 доларів протягом 5 років.

Треба знайти таку ставку дисконтування (IRR), при якій сума дисконтованих грошових потоків буде дорівнювати початковій інвестиції. Для цього використовуємо метод ітераційного підбору. Обираємо кілька ставок дисконту (наприклад 5%, 10%, 15%, 20%) і очислюємо NPV для кожної з них. Знаходимо ставку, при якій NPV переходить через нуль.

Розрахунок NPV для кількох ставок. Ставка 5%. Ставка 10%. Ставка 15%.

$$PV = \frac{300000}{(1+0,05)^1} + \frac{300000}{(1+0,05)^2} + \frac{300000}{(1+0,05)^3} + \frac{300000}{(1+0,05)^4} + \frac{300000}{(1+0,05)^5} - 1000000$$

$$NPV = \frac{300000}{(1+0,1)^1} + \frac{300000}{(1+0,1)^2} + \frac{300000}{(1+0,1)^3} + \frac{300000}{(1+0,1)^4} + \frac{300000}{(1+0,1)^5} - 1000000$$

$$NPV = \frac{300000}{(1+0,15)^1} + \frac{300000}{(1+0,15)^2} + \frac{300000}{(1+0,15)^3} + \frac{300000}{(1+0,15)^4} + \frac{300000}{(1+0,15)^5} - 1000000$$

IRR у цьому випадку дорівнює приблизно 15,24%. Дисконтна ставка, за якою компанія залучає капітал, буде меншою за 15,24%, тому проєкт варто реалізовувати, оскільки він генеруватиме дохід вище витрат на капітал.

Приклад 3 «Період окупності». Компанія планує інвестувати 400 000 доларів у модернізацію обладнання. Очікується, що завдяки зменшенню операційних витрат економія складатиме 100 000 доларів на рік.

Період окупності — це час, протягом якого інвестиції повертаються через отримані грошові потоки. Він обчислюється шляхом додавання грошових потоків до моменту, коли їх сума стане рівною початковій інвестиції. Початкові інвестиції - 400 000 доларів, щорічні грошові потоки - 100 000 доларів. Додаємо ці грошові потоки за кожен рік і дивимося, коли їх сума досягне або перевищує 400 000 доларів.

Перший рік - 100 000 доларів, другий рік - 100 000 + 100 000 = 200 000 доларів, третій рік - 200 000 + 100 000 = 300 000 доларів, четвертий рік - 300 000 + 100 000 = 400 000 доларів.

Таким чином, після чотирьох років компанія поверне свої початкові інвестиції, тому період окупності становить 4 роки.

Приклад 4 «Індекс рентабельності інвестицій (PI)».

Фірма розглядає можливість інвестування в проєкт вартістю 300 000 доларів. Очікувані грошові потоки за п'ять років становлять 50 000, 70 000, 90 000, 110 000 та 130 000 доларів. Дисконтна ставка – 8%.

Розрахунок дисконтованих грошових потоків:

Перший рік. $50000 / (1 + 0,08)^1 = 46296$

Другий рік. $70000 / (1 + 0,08)^2 = 60018$

Третій рік. $90000 / (1 + 0,08)^3 = 71584$

Четвертий рік. $110000 / (1 + 0,08)^4 = 81039$

П'ятий рік. $130000 / (1 + 0,08)^5 = 88192$

Сумарна теперішня вартість грошових потоків 347 129 доларів.

Індекс рентабельності: $347129 / 300000 = 1,16$

Оскільки $PI > 1$, проєкт є прибутковим і його варто реалізовувати.

Приклад 5 «Оцінка ефективності за допомогою ROI».

Підприємство вклало 150000 доларів у маркетингову кампанію, що спричинило збільшення продажів на 250000 доларів, а чистий прибуток склав 50000 доларів.

Розрахунок ROI: $ROI = 50000 / 150000 \times 100 = 33,33\%$

Результат свідчить про те, що кожен долар, вкладений у маркетинг, приніс підприємству 33,33% чистого прибутку, і вказує на високу ефективність кампанії.

У кожному з цих прикладів використано різні методи оцінки ефективності інвестиційної діяльності, що дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення. Комбінація кількох підходів дає змогу отримати повну картину ефективності інвестиційного проєкту, враховуючи різні аспекти його ризику та рентабельності.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Провести аналіз фінансового звіту підприємства (обрати самостійно), вказати ключові фінансові показники, які характеризують його діяльність, і дати рекомендації щодо покращення фінансової ситуації.
2. Розробити бюджет підприємства (обраного в першому завданні) на наступний рік, включаючи план доходів і витрат, а також пояснити, як бюджет буде використовуватися для управління фінансами.
3. Вибрати інвестиційний проєкт та провести його оцінку за допомогою

методів NPV та IRR. Визначити, чи варто вкладати в цей проєкт.

4. Ідентифікувати основні фінансові ризики, з якими стикається обране підприємство, і запропонувати стратегії для їх мінімізації.
5. Скласти фінансовий план для обраного підприємства, включаючи джерела фінансування, очікувані витрати та доходи, а також стратегії для досягнення фінансових цілей.
6. Провести SWOT-аналіз обраного підприємства, вказати на його сильні та слабкі сторони, а також можливості і загрози, що впливають на діяльність.
7. Дослідити різні види кредитування для підприємств, вказати їх переваги та недоліки, а також підготувати рекомендації щодо вибору оптимального варіанту.
8. Визначити та проаналізувати основні показники ефективності для обраного підприємства.
9. Дослідити систему оподаткування в Україні, визначити основні податки, які сплачують підприємства, та їх вплив на фінансові результати.
10. Розглянути роль фінансування сталого розвитку в підприємстві, проаналізувати екологічні фінансові інструменти та їх вплив на бізнес-стратегію.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. *Що таке чиста теперішня вартість (NPV)?*

- а) різниця між доходами та витратами підприємства;
- б) сума всіх грошових потоків за проєктом без урахування дисконтування;
- в) різниця між дисконтованими грошовими потоками та початковими інвестиціями;
- г) середня прибутковість інвестицій.

2. *Яка формула використовується для розрахунку внутрішньої норми рентабельності (IRR)?*

- а) $NPV = \sum (CF_t / (1 + r)^t) = 0$;
- б) $IRR = (CF / \text{Початкова інвестиція}) \times 100\%$;
- в) $IRR = (\text{Загальний дохід} - \text{Початкова інвестиція}) / \text{Початкова інвестиція}$;
- г) $NPV = \sum (CF_t) - \text{Початкова інвестиція}$.

3. Який показник найбільш точно відображає рентабельність інвестицій?

- а) NPV;
- б) IRR;
- в) показник рентабельності активів (ROA);
- г) показник рентабельності власного капіталу (ROE).

4. Як змінюється NPV, якщо дисконтна ставка збільшується?

- а) зростає;
- б) зменшується;
- в) не змінюється;
- г) спочатку зростає, а потім зменшується.

5. Яка з наведених ситуацій вважається фінансово вигідною для інвестицій?

- а) $NPV < 0$;
- б) $NPV = 0$;
- в) $NPV > 0$;
- г) $IRR < \text{дисконтна ставка}$.

6. Що таке "період окупності" інвестицій?

- а) час, необхідний для повернення початкових інвестицій;
- б) час, за який проект досягне максимального прибутку;
- в) час, протягом якого грошові потоки перевищують витрати;
- г) час, необхідний для досягнення беззбитковості.

7. Який з наступних методів є найменш надійним для оцінки інвестицій?

- а) NPV;
- б) IRR;
- в) період окупності;
- г) метод порівняльного аналізу.

8. Яка з наведених характеристик не є критерієм для оцінки інвестиційної діяльності?

- а) середньозважена вартість капіталу (WACC);
- б) дослідження ринку;
- в) рентабельність активів;
- г) чистий прибуток.

9. Що враховується при розрахунку грошових потоків для інвестиційних проєктів?

- а) тільки доходи від продажів;
- б) тільки витрати на виробництво;

- в) як доходи, так і витрати, пов'язані з проєктом;
- г) лише витрати на рекламу.

10. Який з наведених факторів найбільше впливає на рішення про інвестиції?

- а) рівень економічного зростання;
- б) політична стабільність;
- в) ризик інвестицій;
- г) всі вищенаведені.

КЕЙСОВІ ЗАВДАННЯ

Кейс 1 «Вибір інвестиційного проєкту».

Компанія розглядає два проєкти для інвестування.

Проєкт А – Вартість проєкту - 500000 ум. од., очікуваний прибуток - 100000/рік ум. од.

Проєкт В – Вартість проєкту – 300000 ум. од., очікуваний прибуток - 70000/рік ум. од.

Методика розрахунку:

Прибуток / Вартість проєкту x 100% = Рентабельність проєкту

а) проєкт А: $10000 / 500000 \times 100\% = 20\%$

б) проєкт В: $70000 / 300000 \times 100\% = 23,33\%$

Відповідь: Проєкт В має вищу рентабельність, тому він є більш ефективним з точки зору прибутковості.

Кейс 2 «Оцінка потенційного придбання компанії».

Компанія розглядає придбання іншої компанії. Фінансові дані компанії-цілі: чистий прибуток - 200000/рік ум. од.; вартість компанії - 2000000 ум. од.

Методика розрахунку:

Чистий прибуток / Вартість x 100% = Рентабельність компанії

Рентабельність = $200000 / 2000000 \times 100\% = 10\%$

Відповідь: Рентабельність компанії становить 10%.

Кейс 3 «Вибір інвестиційного портфеля».

Інвестор розглядає два варіанти інвестиційного портфеля: Портфель А - Акції - 60%, облігації - 40%. Портфель В - Акції - 80%, облігації - 20%.

Очікувана дохідність та ризик кожного активу:

Акції: Очікувана дохідність - 10%, ризик - 15%.

Облігації: Очікувана дохідність - 5%, ризик - 5%.

Методика розрахунку:

$$E(R_p) = (w_A \cdot E(R_A)) + (w_B \cdot E(R_B))$$

де:

$E(R_p)$ — очікувана дохідність портфеля,

w_A — вага активу А в портфелі,

$E(R_A)$ — очікувана дохідність активу А,

w_B — вага активу В в портфелі,

$E(R_B)$ — очікувана дохідність активу В.

а) Портфель А: $(0,6 \times 10\%) + (0,4 \times 5\%) = 8\%$

б) Портфель В: $(0,8 \times 10\%) + (0,2 \times 5\%) = 9\%$

Відповідь: Портфель В має вищу очікувану дохідність, але його ризик великий.

Кейс 4 «Оцінка інвестиційного потенціалу стартапу».

Інвестор розглядає можливість інвестувати у стартап, який розробляє новий інноваційний продукт. Фінансові дані стартапу: поточна вартість стартапу - 1000000 ум. од.; очікуваний прибуток через 5 років - 500000/рік ум. од.

Методика розрахунку:

Чистий потік готівки (Net Cash Flow) = Очікуваний прибуток $\times$ Кількість років - Вартість інвестиції

Внутрішня норма прибутку (IRR) - це та ставка дисконту, при якій NPV (чиста сучасна вартість) інвестиції дорівнює нулю.

Розрахунок IRR можна виконати за допомогою функції в Excel або іншому програмному забезпеченні для фінансового моделювання.

Відповідь: Інвестор повинен розрахувати IRR, щоб визначити, чи буде інвестиція в стартап вигідною. Якщо IRR перевищує поточну ставку дисконту, інвестиція може бути вигідною.

Кейс 5 «Оцінка вартості акцій компанії».

Інвестор розглядає акції компанії з наступними фінансовими даними:

- чистий прибуток компанії за останній рік - 800000 ум. од.;
- число акцій компанії - 50000 ум. од.;
- поточна ціна акції - 25 ум. од.

Методика розрахунку:

Прибуток на акцію = Чистий прибуток / Число акцій

$$EPS = 800000 / 50000 = 16$$

P/E = Поточна ціна акції / Прибуток на акцію

$$P/E = 25 / 16 = 1,56$$

Відповідь: Ціна-прибуток (P/E) компанії складає 1,56. Показник використовується для порівняння вартості акцій з іншими компаніями у схожій галузі або для оцінки, чи є акції компанії недооціненими чи переоціненими.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

Ситуаційне завдання 1 «Вибір інвестиційного проєкту».

Компанія має два варіанти інвестування: розширення поточного виробництва або введення нового продукту на ринок. Розширення виробництва потребує менших витрат, але має меншу очікувану прибутковість у порівнянні з новим продуктом. Новий продукт може приносити великі прибутки, але йому загрожує більший ризик невдачі через необхідність відкриття нового ринку.

Який варіант інвестування ви б обрали і чому?

Ситуаційне завдання 2 «Оцінка інвестиційного портфеля».

Інвестор має можливість скласти інвестиційний портфель з акцій, облігацій та нерухомості. Активи мають різний рівень ризику та очікуваної дохідності.

Як скласти оптимальний портфель, збалансований між ризиком та прибутковістю?

Ситуаційне завдання 3 «Оцінка інвестиційного потенціалу стартапу».

Інвестор розглядає можливість інвестувати в стартап, який розробляє нову технологію в сфері альтернативної енергетики. Стартап має потенційно великий ринковий попит, але йому загрожує конкуренція та технологічні ризики.

Як оцінити інвестиційний потенціал цього стартапу?

Ситуаційне завдання 4 «Порівняльна оцінка акційних компаній».

Інвестор має намір інвестувати в акції двох компаній з однієї галузі. Обидві компанії мають схожі фінансові показники, але одна з них має нижчу ціну акції.

Як порівняти ефективність інвестицій у ці компанії?

Ситуаційне завдання 5 «Оцінка вартості компанії перед покупкою».

Інвестор планує придбати компанію, яка має потенціал для розвитку та збільшення прибутковості. Проте, для прийняття рішення про покупку,

необхідно оцінити справедливу вартість компанії та її можливість для зростання.

Як визначити вартість компанії та її інвестиційний потенціал?

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Основні методи NPV, IRR, PAYBACK та їх застосування в практиці.
2. Види ризиків та їх вплив на оцінку інвестицій.
3. Характеристика критеріїв оцінки та порівняння інвестиційних портфелів в умовах невизначеності.
4. Особливості та виклики оцінки інвестицій в стартапи та інноваційні проєкти.
5. Вплив макроекономічних показників на інвестиційну діяльність.
6. Вплив соціальних та екологічних факторів на ефективність інвестицій.
7. Міжнародні стандарти і їх роль в оцінці ефективності інвестицій.
8. Психологічні фактори та їх вплив на прийняття інвестиційних рішень.
9. Ефективність державних інвестицій у розвиток інфраструктури та їх вплив на економіку.
10. Сучасні підходи до прогнозування та оцінки інвестиційної ефективності.

ЗМІСТ ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Розрахуйте чисту приведену вартість (NPV) інвестиційного проєкту з будівництва логістичного центру, якщо початкові інвестиції складають 5 млн грн, а прогнозовані грошові потоки протягом 5 років становлять відповідно: 1,2 млн. грн., 1,5 млн. грн., 1,8 млн. грн., 2,0 млн. грн., 2,2 млн. грн. Ставка дисконтування - 12%.
2. Визначте індекс рентабельності (PI) та внутрішню норму прибутковості (IRR) для інвестиційного проєкту з модернізації виробничої лінії. Початкові інвестиції - 3 млн. грн., щорічний прибуток протягом 4 років - 1 млн. грн.
3. Порівняйте два альтернативні інвестиційні проєкти за критерієм дисконтованого періоду окупності (DPP). Надайте обґрунтовані рекомендації

щодо вибору оптимального варіанту інвестування.

4. Проведіть аналіз чутливості інвестиційного проєкту до зміни ключових параметрів: ціни реалізації, обсягу продажів, витрат на сировину. Визначте, який фактор має найбільший вплив на ефективність проєкту.
5. Оцініть ефективність портфельних інвестицій компанії за останні 3 роки. Розрахуйте показники: прибутковість портфеля, рівень ризику (стандартне відхилення), коефіцієнт Шарпа.
6. Здійсніть оцінку реального опціону на розширення виробництва через 2 роки. Визначте вартість опціону та його вплив на загальну оцінку інвестиційного проєкту.
7. Проаналізуйте ефективність міжнародного інвестиційного проєкту з урахуванням валютних ризиків та особливостей оподаткування в країні-реципієнті інвестицій.
8. Розробіть систему показників для оцінки соціальної ефективності інвестиційного проєкту в сфері освіти. Обґрунтуйте вибір критеріїв та методику їх розрахунку.
9. Проведіть порівняльний аналіз ефективності використання різних джерел фінансування інвестиційного проєкту (власні кошти, банківський кредит, лізинг, випуск облігацій). Визначте оптимальну структуру фінансування.
10. Оцініть ефективність інноваційного проєкту з розробки нового продукту з урахуванням факторів невизначеності та ризику. Використайте метод сценаріїв та імовірнісний підхід до оцінки очікуваних результатів.

ТЕМА 10. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЄКТ

Ключові слова: інвестиції, проєкт, інвестиційний проєкт, ризики, оцінка ефективності інвестиційного проєкту, грошовий потік, термін окупності інвестицій (PP), проста норма прибутку (ARR), чиста приведена вартість (NPV), внутрішня норма дохідності (IRR), дисконтований термін окупності (DPP), індекс прибутковості (PI).

ПЛАН

1. Поняття та види інвестиційних проєктів.
2. Етапи розробки та реалізації інвестиційного проєкту.
3. Оцінка ефективності інвестиційного проєкту.
4. Ризики інвестиційних проєктів та способи їх мінімізації.

КОРОТКИЙ ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У сучасній економічній науці інвестиційний проєкт розглядається як комплексний план заходів, спрямований на створення нового або модернізацію існуючого виробництва товарів та/або послуг з метою отримання економічного чи соціального ефекту. Відповідно до методології проєктного менеджменту, інвестиційний проєкт характеризується чітко визначеними часовими рамками, ресурсними обмеженнями та конкретними цілями, досягнення яких означає завершення проєкту.

Теоретико-методологічний аналіз дозволяє виділити ключові характеристики інвестиційного проєкту, а саме: цілеспрямованість, часову обмеженість, неповторність, комплексність та наявність життєвого циклу. Систематизація наукових досліджень дає можливість класифікувати інвестиційні проєкти за різними критеріями, що забезпечує їх всебічне розуміння та ефективне управління.

За цільовою спрямованістю інвестиційні проєкти поділяються на комерційні, що орієнтовані на отримання прибутку; соціальні, метою яких є досягнення

позитивного соціального ефекту; екологічні, спрямовані на поліпшення стану навколишнього середовища; та змішані, що поєднують декілька цілей. Масштабність проєкту визначається обсягом необхідних інвестицій та може варіюватися від малих (до 10 млн. грн.) до мегапроєктів (понад 1 млрд. грн.). Часовий критерій дозволяє виокремити короткострокові (до 1 року), середньострокові (1-3 роки) та довгострокові (понад 3 роки) проєкти. За характером взаємовідносин проєкти можуть бути незалежними, взаємовиключними, взаємодоповнюючими та взаємовпливаючими. Галузева специфіка визначає поділ на виробничі, науково-технічні, комерційні, фінансові, економічні та соціально-економічні проєкти.

Важливим аспектом класифікації є ступінь ризику, за яким проєкти поділяються на низько-, середньо- та високоризикові. За характером участі в реалізації виділяють проєкти прямого інвестування, портфельного інвестування та венчурні проєкти.

Структурний аналіз інвестиційного проєкту передбачає наявність таких обов'язкових елементів як резюме, що містить ключові параметри та показники проєкту; детальний опис продукту або послуги; маркетинговий план з аналізом ринку та конкурентного середовища; виробничий план, що відображає технологічні аспекти реалізації проєкту; організаційний план з визначенням структури управління; фінансовий план з розрахунком ефективності інвестицій; оцінка потенційних ризиків та план реалізації проєкту.

Значення інвестиційних проєктів у сучасній економіці важко переоцінити, оскільки вони виступають ключовим інструментом забезпечення розвитку підприємств, підвищення їх конкурентоспроможності, створення нових робочих місць, впровадження інноваційних технологій, вирішення соціальних та екологічних проблем, а також стимулювання економічного розвитку на регіональному та національному рівнях.

Таким чином, інвестиційний проєкт є складним економічним явищем, що потребує системного підходу до його розробки, реалізації та управління,

враховуючи множинність його видів та особливостей, що визначаються специфікою конкретних умов та цілей інвестування.

Процес розробки та реалізації інвестиційного проєкту являє собою послідовність взаємопов'язаних етапів, що формують життєвий цикл проєкту. Відповідно до сучасної методології проєктного менеджменту, міжнародних стандартів управління проєктами, процес розробки включає кілька ключових фаз, кожна з яких має свої специфічні завдання та результати.

Передінвестиційна фаза є початковим етапом життєвого циклу проєкту та охоплює комплекс підготовчих робіт. На цьому етапі здійснюється формування інвестиційного задуму, проводиться аналіз можливостей реалізації проєкту, визначаються його основні характеристики. Важливим елементом цієї фази є проведення попереднього техніко-економічного обґрунтування, що включає оцінку ринкового потенціалу, технічних можливостей, екологічних аспектів та фінансової життєздатності проєкту. Результатом передінвестиційної фази стає прийняття принципового рішення про доцільність реалізації проєкту.

Інвестиційна фаза характеризується активними капіталовкладеннями та включає комплекс робіт з практичної реалізації проєкту. На даному етапі здійснюється детальне проєктування, укладаються контракти, проводяться будівельно-монтажні роботи, закупівля та монтаж обладнання. Особлива увага приділяється формуванню команди проєкту, розробці системи управління та контролю за реалізацією проєкту. Важливим аспектом є організація фінансування та забезпечення ефективного використання інвестиційних ресурсів.

Експлуатаційна фаза починається з моменту введення об'єкта в експлуатацію та характеризується початком виробничої діяльності. На цьому етапі відбувається поступовий вихід на проєктну потужність, налагодження технологічних процесів, формування стабільного ринку збуту. Ключовими завданнями є досягнення запланованих показників ефективності, забезпечення окупності інвестицій та отримання прибутку. Здійснюється моніторинг

фактичних результатів та їх порівняння з проєктними показниками.

Значення має етап моніторингу та контролю, який здійснюється протягом усього життєвого циклу проєкту. Система моніторингу забезпечує своєчасне виявлення відхилень від планових показників та прийняття коригувальних заходів. Контроль охоплює технічні, фінансові, економічні та екологічні аспекти реалізації проєкту.

Завершальний етап проєкту передбачає оцінку досягнутих результатів, аналіз ефективності реалізації проєкту, узагальнення досвіду та формування рекомендацій для майбутніх проєктів. На завершальному етапі вирішуються питання, пов'язані з можливою модернізацією або реконструкцією об'єкта, його перепрофілюванням або ліквідацією.

Кожен етап розробки та реалізації інвестиційного проєкту супроводжується відповідною документацією, який регламентує порядок виконання робіт, встановлює відповідальність учасників та визначає критерії успішності проєкту. Важливим аспектом є забезпечення ефективної комунікації між усіма зацікавленими сторонами проєкту та координація їх дій на кожному етапі.

Ефективна реалізація інвестиційного проєкту вимагає системного підходу до управління всіма етапами його життєвого циклу, врахування взаємозв'язків між різними фазами та забезпечення безперервності процесу управління.

Етапи розробки та реалізації інвестиційного проєкту утворюють цілісну систему послідовних дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей з урахуванням наявних ресурсних обмежень та факторів зовнішнього середовища. А ефективне управління є ключовою умовою успішної реалізації інвестиційного проєкту та досягнення запланованих результатів.

Оцінка ефективності інвестиційного проєкту є ключовим етапом інвестиційного аналізу, що передбачає комплексне дослідження потенційних результатів реалізації проєкту з використанням системи взаємопов'язаних показників. У сучасній економічній науці та практиці інвестиційного менеджменту застосовується багаторівневий підхід до оцінки ефективності проєктів, що враховує різні аспекти їх реалізації.

Методологія оцінки ефективності інвестиційних проєктів базується на концепції зміни вартості грошей у часі та враховує основні принципи: моделювання грошових потоків, врахування фактору часу, порівняння різночасових показників шляхом дисконтування, облік всіх найбільш істотних наслідків проєкту. Ключовим аспектом є визначення ставки дисконтування, яка відображає мінімально прийнятний рівень дохідності інвестицій з урахуванням ризиків конкретного проєкту.

Система показників ефективності інвестиційного проєкту включає статичні та динамічні методи оцінки. До статичних показників належать термін окупності інвестицій (PP) та проста норма прибутку (ARR), які не враховують фактор часу, але дають можливість швидкої попередньої оцінки проєкту. Динамічні показники базуються на дисконтуванні грошових потоків та включають чисту приведену вартість (NPV), внутрішню норму дохідності (IRR), модифіковану внутрішню норму дохідності (MIRR), дисконтований термін окупності (DPP) та індекс прибутковості (PI).

Особлива увага приділяється аналізу чистої приведеної вартості (NPV) як ключового показника ефективності інвестиційного проєкту, що відображає абсолютний ефект від реалізації проєкту з урахуванням фактору часу. Позитивне значення NPV свідчить про доцільність реалізації проєкту, при цьому перевага надається проєкту з більшим значенням цього показника.

Комплексний аналіз ефективності передбачає також оцінку фінансової реалізованості проєкту, що включає аналіз ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості. Важливим аспектом є дослідження бюджетної ефективності, яка характеризує вплив реалізації проєкту на бюджети різних рівнів, та соціальної ефективності, що відображає соціальні наслідки інвестиційного проєкту.

Невід'ємною складовою оцінки ефективності є аналіз ризиків проєкту, який здійснюється з використанням різних методів: аналізу чутливості, сценарного аналізу, імітаційного моделювання. Це дозволяє визначити стійкість проєкту до можливих змін умов його реалізації та розробити відповідні заходи з

управління ризиками.

У процесі оцінки ефективності важливо враховувати галузеву специфіку проєкту, масштаб інвестицій, тривалість життєвого циклу та інші фактори, що впливає на кінцеві результати. Особлива увага приділяється аналізу альтернативних варіантів реалізації проєкту та вибору оптимального рішення з урахуванням всіх значущих факторів.

Сучасні підходи до оцінки ефективності інвестиційних проєктів передбачають використання методів реальних опціонів, що дозволяють врахувати управлінську гнучкість та можливості адаптації проєкту до змін зовнішнього середовища, що актуально для інноваційних проєктів і характеризуються високим рівнем невизначеності.

Особливе значення має забезпечення достовірності вихідних даних для оцінки ефективності, що вимагає ретельного аналізу ринкової інформації, технічних параметрів проєкту, макроекономічних показників та галузевих тенденцій. Важливим є також вибір адекватних методів прогнозування грошових потоків та оцінки ризиків.

Таким чином, оцінка ефективності інвестиційного проєкту є складним багатоаспектним процесом, що вимагає системного підходу та використання комплексу взаємопов'язаних показників і методів аналізу. Результати її служать основою для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень та забезпечення успішної реалізації проєкту.

Ризики інвестиційних проєктів являють собою комплексне явище, що характеризується можливістю виникнення несприятливих ситуацій та наслідків у процесі реалізації інвестиційної діяльності. Сучасна теорія ризик-менеджменту розглядає управління ризиками інвестиційних проєктів як невід'ємну складову системи управління інвестиціями, що спрямована на ідентифікацію, оцінку та мінімізацію потенційних загроз.

Систематизація інвестиційних ризиків дозволяє виділити кілька основних категорій. Політичні ризики пов'язані зі змінами в політичному середовищі та законодавстві, що можуть вплинути на реалізацію проєкту. Економічні ризики

включають можливі зміни в макроекономічному середовищі, коливання валютних курсів, процентних ставок та рівня інфляції. Ринкові ризики відображають невизначеність щодо змін у ринковій кон'юктурі, поведінці конкурентів та споживачів.

Фінансові ризики пов'язані з можливістю втрат фінансових ресурсів та включають кредитні, інвестиційні та операційні ризики. Технічні ризики виникають через можливі проблеми в технічній реалізації проєкту, відхилення від проєктної документації, збої в роботі обладнання. Екологічні ризики пов'язані з потенційним негативним впливом проєкту на навколишнє середовище та необхідністю додаткових витрат на природоохоронні заходи.

Процес управління ризиками інвестиційного проєкту включає кілька послідовних етапів. Першим етапом є ідентифікація ризиків, що передбачає виявлення всіх потенційних загроз та їх систематизацію. Наступним етапом є якісний та кількісний аналіз ризиків, що дозволяє оцінити ймовірність їх виникнення та потенційний вплив на проєкт. На основі проведеного аналізу розробляється система заходів з управління ризиками.

Мінімізація ризиків інвестиційних проєктів здійснюється з використанням різних методів та інструментів. Диверсифікація як метод зниження ризиків передбачає розподіл інвестицій між різними об'єктами вкладення, що характеризуються різним рівнем ризику. Хеджування використовується для захисту від цінних, валютних та процентних ризиків шляхом укладання форвардних, ф'ючерсних та опціонних контрактів.

Страховання є одним з найбільш поширених методів мінімізації ризиків та передбачає передачу певних ризиків страховій компанії за відповідну плату. Резервування коштів дозволяє створити запас фінансових ресурсів для покриття можливих втрат. Лімітування як метод управління ризиками передбачає встановлення граничних значень показників, що характеризують рівень ризику.

Особливе значення має розробка системи моніторингу ризиків, що забезпечує своєчасне виявлення загроз та прийняття відповідних управлінських рішень.

Важливим елементом є також формування ефективної системи внутрішнього контролю, що дозволяє забезпечити дотримання встановлених процедур управління ризиками.

Сучасні підходи до управління ризиками інвестиційних проєктів передбачають використання математичних методів та моделей, що дозволяють кількісно оцінити рівень ризику та обґрунтувати вибір методів його мінімізації. Широко застосовуються методи статистичного аналізу, імітаційного моделювання, теорії ігор та прийняття рішень.

Важливим аспектом є забезпечення гнучкості системи управління ризиками, що дозволяє адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та враховувати нові види ризиків, що виникають у процесі реалізації проєкту. Це вимагає постійного вдосконалення методів аналізу та оцінки ризиків, розробки нових інструментів їх мінімізації.

Таким чином, ефективне управління ризиками інвестиційних проєктів є необхідною умовою забезпечення їх успішної реалізації та досягнення запланованих результатів. Комплексний підхід до ідентифікації, оцінки та мінімізації ризиків дозволяє підвищити надійність інвестиційних рішень та забезпечити стабільний розвиток інвестиційної діяльності.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Що таке інвестиційний проєкт? Визначте основні види інвестиційних проєктів і надайте приклади.
2. Які етапи розробки інвестиційного проєкту ви можете виділити? Схарактеризуйте кожен з етапів.
3. Які методи оцінки ефективності інвестиційного проєкту ви знаєте? Поясніть їх суть та переваги.
4. Які ризики можуть виникати під час реалізації інвестиційних проєктів? Проаналізуйте можливі способи їх мінімізації.
5. На прикладі реального інвестиційного проєкту проаналізуйте етапи його

розробки та реалізації. Які труднощі виникли під час впровадження?

6. Порівняйте інвестиційні проєкти у різних сферах (промисловість, послуги, сільське господарство). Які особливості реалізації проєктів в цих сферах?
7. Розробіть власний інвестиційний проєкт, включаючи його цілі, етапи реалізації, та оцінку ефективності.
8. Які фактори впливають на успішність інвестиційного проєкту? Визначте ключові чинники.
9. Як здійснюється моніторинг та контроль за виконанням інвестиційного проєкту? Які показники слід враховувати?
10. Виберіть інвестиційний проєкт, що зазнав невдачі. Проаналізуйте причини його невдачі, зокрема ризики, що призвели до цього.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Який із наведених етапів є основним при розробці інвестиційного проєкту?

- а) оцінка ризиків;
- б) реалізація;
- в) формулювання ідеї;
- г) аналіз ефективності.

2. Який з методів оцінки ефективності інвестиційного проєкту враховує час грошових потоків?

- а) метод окупності;
- б) внутрішня норма доходності (IRR);
- в) метод чистого приведенного доходу (NPV);
- г) метод середньозваженої вартості капіталу (WACC).

3. Яка з наведених характеристик не є сутністю інвестиційного проєкту?

- а) тривалість реалізації;
- б) фінансування з державного бюджету;
- в) наявність мети та завдань;
- г) оцінка ризиків.

4. Що з нижченаведеного є частиною оцінки ризиків інвестиційного проєкту?

- а) визначення витрат на проєкт
- б) аналіз чутливості;
- в) розробка бізнес-плану;

г) оцінка термінів реалізації.

5. Який з цих ризиків вважається економічним?

- а) ризик зміни законодавства;
- б) ризик валютних коливань;
- в) ризик технічних несправностей;
- г) ризик зміни менеджменту.

6. Який з наведених показників використовується для оцінки інвестиційного проєкту?

- а) показник рентабельності;
- б) коефіцієнт ліквідності;
- в) коефіцієнт обігу активів;
- г) внутрішня норма доходності.

7. Який документ найчастіше складається для обґрунтування інвестиційного проєкту?

- а) звіт про прибутки та збитки;
- б) бізнес-план;
- в) фінансовий звіт;
- г) податковий декларація.

8. Яка з характеристик не є обов'язковою для інвестиційного проєкту?

- а) чітке формулювання мети;
- б) оцінка фінансових ризиків;
- в) наявність фінансування;
- г) термін реалізації.

9. Яка із стратегій мінімізації ризиків найбільш ефективна для інвестиційних проєктів?

- а) диверсифікація інвестицій;
- б) збільшення фінансування;
- в) зменшення витрат;
- г) підвищення ціни продукції.

10. Що таке чистий приведений дохід (NPV)?

- а) загальна сума всіх витрат проєкту;
- б) різниця між приведеними доходами та витратами;
- в) сума усіх доходів за проєктом;
- г) середня норма прибутку за проєктом.

КЕЙСОВІ ЗАВДАННЯ

Кейс 1 «Відкриття нового магазину».

Ситуація: Ви вирішили відкрити невеликий продуктовий магазин у своєму районі, магазин швидких покупок площею 50 м². Плануєте продавати товари щоденного попиту за помірними цінами.

Питання:

1. Які основні види ризиків можуть загрожувати вашому новому бізнесу на початковому етапі? (визначте не менше 5 ризиків)
2. Які конкретні заходи ризик-менеджменту ви можете застосувати для мінімізації цих ризиків? Запропонуйте не менше 1 заходу щодо кожного з ідентифікованих ризиків.

Кейс 2 «Планування ІТ-проєкту».

Ситуація: Ваша компанія починає новий проєкт зі створення мобільного додатку для замовлення їжі на домашнє приготування. Ви очолюєте команду розробників.

Питання:

1. Які основні функції має виконувати ризик-менеджмент на етапі планування даного ІТ-проєкту? Визначте не менше 3 функцій.
2. Запропонуйте конкретні заходи в межах цих функцій для виявлення та мінімізації потенційних ризиків проєкту. Наведіть не менше 2 заходів по кожній функції.

Кейс 3 «Принципи ризик-менеджменту».

Ситуація: Вас призначено керівником проєктної команди з розробки нової CRM-системи для компанії. Проєкт розрахований на 6 місяців.

Питання:

1. Які 5 ключових принципів ризик-менеджменту ви визначите для команди, щоб мінімізувати ймовірність відхилень проєкту від плану?
2. Поясніть коротко суть і важливість кожного обраного Вами принципу.

Кейс 4 «Управління ризиками у сфері продажів».

Ситуація: Ви очолюєте відділ продажів виробничої компанії. На наступний квартал заплановано збільшення обсягів реалізації на 15%.

Питання:

1. Які основні ризики можуть перешкоджати досягненню запланованих показників продажів? Визначте не менше 5 ризиків.
2. Запропонуйте заходи ризик-менеджменту щодо мінімізації цих загроз. Надайте не менше 1 заходу щодо кожного з визначених ризиків.

Кейс 5 «Операційні ризики виробничого підприємства».

Ситуація: Ви очолюєте виробниче підприємство, що спеціалізується на виготовленні меблів.

Питання:

1. Ідентифікуйте 5 ключових операційних ризиків, що можуть вплинути на основну діяльність вашого виробничого підприємства.
2. Запропонуйте можливі способи мінімізації цих операційних ризиків (не менше 1 способу по кожному ризику).

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Класифікація інвестиційних проєктів за різними критеріями.
2. Ключові етапи формування інвестиційних проєктів від ідеї до реалізації.
3. Основні методи оцінювання інвестиційних проєктів.
4. Стратегії управління різними видами ризиків.
5. Роль бізнес-плану у формуванні і реалізації інвестиційних проєктів.
6. Програми та інструменти державного регулювання підтримання інвестиційних проєктів.
7. Вплив інвестицій на формування і реалізацію інвестиційних проєктів.
8. Екологічні аспекти інвестиційних проєктів.
9. Приклади успішних інноваційних проєктів.
10. Державна підтримка інвестиційних проєктів в Україні.

ЗМІСТ ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Дослідити теоретичні основи та економічну сутність інвестиційного проєктування, визначити основні характеристики та класифікаційні ознаки інвестиційних проєктів у сучасних економічних умовах.

2. Проаналізувати етапи життєвого циклу інвестиційного проєкту, схарактеризувати зміст та особливості передінвестиційної, інвестиційної та експлуатаційної фаз реалізації проєкту.
3. Розглянути методологічні підходи до оцінки ефективності інвестиційних проєктів, дослідити систему показників, що використовуються для аналізу економічної доцільності реалізації проєкту.
4. Визначити сутність та види ризиків інвестиційних проєктів, схарактеризувати основні методи їх оцінки та способи мінімізації в процесі реалізації інвестиційної діяльності.
5. Дослідити особливості формування грошових потоків інвестиційного проєкту та методи їх прогнозування, проаналізувати вплив фактору часу на оцінку грошових потоків.
6. Розглянути джерела фінансування інвестиційних проєктів, проаналізувати їх переваги та недоліки, визначити критерії вибору оптимальної структури фінансування проєкту.
7. Схарактеризувати методи аналізу беззбитковості інвестиційного проєкту, дослідити взаємозв'язок між обсягом виробництва, витратами та прибутком у процесі реалізації проєкту.
8. Проаналізувати особливості бізнес-планування інвестиційних проєктів, визначити структуру та зміст основних розділів бізнес-плану інвестиційного проєкту.
9. Дослідити методи та інструменти управління реалізацією інвестиційного проєкту, проаналізувати систему контролю за виконанням проєктних завдань та досягненням запланованих результатів.
10. Розглянути особливості оцінки соціальної та екологічної ефективності інвестиційних проєктів, проаналізувати методи врахування нефінансових результатів реалізації проєкту при прийнятті інвестиційних рішень.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ/ЕКЗАМЕНУ

1. Інвестиційний менеджмент, його поняття, цілі та основні завдання в сучасних економічних умовах.
2. Об'єкти та суб'єкти інвестиційного менеджменту та їх взаємозв'язок і характеристика.
3. Функції інвестиційного менеджменту та механізми їх реалізації в практичній діяльності.
4. Принципи формування інвестиційної стратегії підприємства, оцінка її ефективності.
5. Методи та інструменти інвестиційного аналізу в системі прийняття управлінських рішень.
6. Ризик-менеджмент в системі інвестиційного управління, методи оцінки та способи мінімізації ризиків.
7. Особливості формування та управління інвестиційним портфелем підприємства.
8. Джерела фінансування інвестиційної діяльності та методи оцінки їх ефективності.
9. Система показників оцінки ефективності інвестиційних проєктів та їх практичне застосування.
10. Інформаційне забезпечення інвестиційного менеджменту та його роль у прийнятті управлінських рішень.
11. Сутність реальних інвестицій та їх форми. Особливості управління реальними інвестиційними проєктами.
12. Методи оцінки ефективності реальних інвестиційних проєктів (NPV, IRR, PP, PI).
13. Бізнес-планування в реальному інвестуванні, структура та основні елементи.
14. Управління ризиками реальних інвестиційних проєктів.
15. Джерела фінансування реальних інвестицій та методи їх оптимізації.
16. Особливості управління інвестиціями в основні засоби підприємства.

17. Методи оцінки інвестиційної привабливості реальних проєктів.
18. Календарне планування реалізації реальних інвестиційних проєктів.
19. Моніторинг реалізації реальних інвестиційних проєктів.
20. Постінвестиційний контроль реальних інвестиційних проєктів.
21. Характеристика фінансових інвестицій та їх види.
22. Фондовий портфель, принципи формування та управління.
23. Методи оцінки ефективності фінансових інвестицій.
24. Стратегії управління портфелем цінних паперів.
25. Оцінка інвестиційних якостей фінансових інструментів.
26. Управління ризиками фінансового інвестування.
27. Моделі формування оптимального портфеля фінансових інвестицій.
28. Методи оцінки дохідності фінансових інвестицій.
29. Диверсифікація фінансового портфеля як метод зниження ризику.
30. Моніторинг та реструктуризація портфеля фінансових інвестицій.
31. Сутність та особливості інноваційних інвестицій.
32. Форми інноваційного інвестування на підприємстві.
33. Методи оцінки ефективності інноваційних проєктів.
34. Управління ризиками інноваційного інвестування.
35. Венчурне фінансування інноваційних проєктів.
36. Особливості управління інтелектуальними інвестиціями.
37. Державна підтримка інноваційного інвестування.
38. Стратегії інноваційного інвестування на підприємстві.
39. Методи комерціалізації інноваційних проєктів.
40. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства для реалізації інвестиційних проєктів.
41. Методи оцінки вартості грошей у часі в інвестиційних розрахунках.
42. Системи та методи інвестиційного аналізу.
43. Інструменти оцінки інвестиційних ризиків.
44. Методи прогнозування інвестиційного ринку.
45. Показники оцінки ліквідності інвестицій.

46. Методи оцінки інфляції в інвестиційних розрахунках.
47. Системи моніторингу інвестиційної діяльності.
48. Інструменти технічного та фундаментального аналізу.
49. Методи оптимізації інвестиційного портфеля.
50. Інструменти бюджетування капітальних вкладень.
51. Сутність та принципи розробки інвестиційної стратегії підприємства.
52. Етапи формування інвестиційної стратегії.
53. Методи стратегічного інвестиційного аналізу.
54. Оцінка інвестиційного потенціалу підприємства.
55. Формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності.
56. Розробка стратегічних напрямків інвестиційної діяльності.
57. Оцінка результативності розробленої інвестиційної стратегії.
58. Взаємозв'язок інвестиційної стратегії з загальною стратегією розвитку підприємства.
59. Критерії оптимізації інвестиційної стратегії.
60. Механізми реалізації інвестиційної стратегії.
61. Сутність та завдання управління інвестиційним капіталом.
62. Методи оптимізації структури інвестиційного капіталу.
63. Оцінка вартості інвестиційного капіталу.
64. Джерела формування інвестиційного капіталу.
65. Політика формування власних інвестиційних ресурсів.
66. Управління залученням позикового інвестиційного капіталу.
67. Ефект фінансового левериджу в управлінні інвестиційним капіталом.
68. Методи оцінки вартості різних джерел інвестиційного капіталу.
69. Стратегії фінансування інвестиційних проєктів.
70. Оптимізація розподілу інвестиційного капіталу за формами інвестування.
71. Типи інвестиційних портфелів та їх характеристика.
72. Принципи та етапи формування портфеля фінансових інвестицій.
73. Методи оцінки дохідності портфеля фінансових інвестицій.

74. Стратегії управління портфелем фінансових інвестицій (активна та пасивна).
75. Диверсифікація портфеля фінансових інвестицій.
76. Критерії оптимізації портфеля фінансових інвестицій.
77. Методи оцінки ризиків портфеля фінансових інвестицій.
78. Моніторинг та реструктуризація інвестиційного портфеля.
79. Оцінка ефективності управління портфелем фінансових інвестицій.
80. Портфельні теорії та їх практичне застосування.
81. Система показників оцінки ефективності інвестиційної діяльності.
82. Методи оцінки економічної ефективності інвестицій.
83. Оцінка соціальної ефективності інвестиційної діяльності.
84. Методика розрахунку чистої приведеної вартості (NPV).
85. Розрахунок та аналіз внутрішньої норми доходності (IRR).
86. Оцінка терміну окупності інвестицій та індексу рентабельності.
87. Порівняльний аналіз ефективності різних інвестиційних проєктів.
88. Оцінка впливу інфляції на ефективність інвестицій.
89. Методи оцінки ризиків при визначенні ефективності інвестицій.
90. Комплексна оцінка інвестиційної діяльності підприємства.
91. Сутність та класифікація інвестиційних проєктів.
92. Життєвий цикл інвестиційного проєкту та його фази.
93. Структура та зміст інвестиційного проєкту.
94. Бізнес-план інвестиційного проєкту, структура та методика розробки.
95. Методи оцінки інвестиційних проєктів в умовах невизначеності.
96. Управління реалізацією інвестиційних проєктів.
97. Фінансове забезпечення інвестиційного проєкту.
98. Методи та критерії відбору інвестиційних проєктів.
99. Експертиза інвестиційних проєктів.
100. Моніторинг та постінвестиційний контроль реалізації проєкту.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ

1. Боярко І. М., Гриценко Л. Л. Інвестиційний аналіз. К.: Центр навчальної літератури, 2022. 400 с.
2. Бутко М.П., Бутко І.М., Дітковська М.Ю. та ін. Менеджмент інвестиційної діяльності: підручник за заг. ред. М. П. Бутка. Київ: ЦУЛ, 2021. 480 с.
3. Бізнес-планування: навч. посіб. / Л. В. Боденчук, С. А. Горбаченко, Н. А. Клевцєвич, І. В. Ліганенко. Одеса : Фенікс, 2022. 272 с.
4. Горбаченко С. А. Проектний менеджмент: навчально-методичний посібник для підготовки здобувачів вищої освіти галузі знань 12 «Інформаційні технології». Одеса : НУ "ОЮА", 2020. 263 с.
5. Горбаченко С. А. Особливості впровадження управлінських інновацій суб'єктами підприємництва ІТ сфери. Європейський вектор економічного розвитку. 2021. № 1(30). С. 18-27.
6. Гудзь О. Є., Стецюк П.А. Інвестиційний менеджмент: навчальний посібник. Львів: ТОВ «Галицька видавнича спілка», 2020. 223 с.
7. Гук О. В., Шендерівська Л. П., Мохонько Г. А. Інвестування інноваційної діяльності: навчальний посібник. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2022. 186 с.
8. Дідовець І.В., Слободянюк О.В., Карпуніна М.С., Котлубай В.О. Фінансова стратегія корпоративного управління інтеграційними об'єднаннями та підприємствами ІТ кластеру. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту : науковий журнал*. №2(30), 2023. С. 172-180.
9. Задерейко О. В. Комп'ютерні мережі [Електронний ресурс] : навчальний посібник / О. В. Задерейко, Н. І. Логінова, А. А. Толокнов. Одеса, 2022. 249 с. Режим доступу: <https://hdl.handle.net/11300/19423>.
10. Інвестиційний менеджмент : підручник : у 3 ч. Ч. 2 / І. О. Бланк, Н. М. Гуляєва, І. М. Вавдійчик. Київ : Держ. торг.- екон. ун-т, 2023. 388 с.
11. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. (практикум) / С.В. Качула, С.М. Халатур, Г.Є. Павлова, Л.В. Лисяк, Н.П. Дуброва. Дніпро: Монолит, 2022. 204 с.

12. Інформаційні технології : навч.-метод. посіб. [Електронне видання] / уклад.: Н. І. Логінова, О. Г. Трофименко, М. А. Яценко. Одеса : Фенікс, 2024. 153 с.
13. Копитко М.І., Блага Н. В. Управління інноваціями та інвестиціями : навчальний посібник у схемах і таблицях. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 296 с.
14. Котлубай В.О., Слободянюк О.В., Нестерова К.С. Створення власного бізнесу (бізнес тренінг). Розробка конкурентної стратегії (бізнес тренінг). Розвиток напрямів та інструментів міжнародного бізнесу (бізнес тренінг): практикум. Одеса: НУ «Одеська юридична академія». 2021. 116 с.
15. Кащена Н. Б., Горошанська О. О. Інвестиційний аналіз: практикум. Харків: ХДУХТ, 2021. 170 с.
16. Кібік О., Слободянюк О., Примаченко І., Кузнецова Л. Фінансове забезпечення проєкту : навч.-метод. посібн. [Електронне видання. Нац. ун-т «Одес. юрид. академія»]. Одеса : Фенікс, 2023. 118 с.
17. Кібік О., Слободянюк О., Кузнецова Л. Ризик-менеджмент: навч. -метод. посібн. [Електронне видання] / О. Кібік, О. Слободянюк, Л. Кузнецова; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». Одеса: Фенікс, 2024. 84 с.
18. Кібік О., Слободянюк О., Примаченко І., Кузнецова Л. Фінансове забезпечення проєкту : навч.-метод. посібн. [Електронне видання. Нац. ун-т «Одес. юрид. академія»]. Одеса : Фенікс, 2023. 118 с.
19. Колодійчук А.В., Крамченко Р.А., Ніколюк О.В., Колеснікова К.С., Слободянюк О.В. Менеджмент міжнародного бізнесу: підручник. Львів, 2023. 185 с.
20. Микитюк П. П., Брич В. Я., Микитюк Ю. І., Труш І. М. Управління проєктами: підручник. [для студ. вищ. навч. закл.]. Тернопіль, 2021. 416 с.
21. Рассадникова С.І., Примаченко І.Ф. Модернізація економіки України: інвестиційний аспект та сучасні виклики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент»*. Вип. 43. 2020. Одеса: МГУ, 2020. С. 31 – 37.

22. Слободянюк О.В., Котлубай В.О., Лазарева Г.Ю., Примаченко І. Ф. Фінанси, гроші, кредит: методичні рекомендації та завдання для проведення практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент». Одеса: НУ «Одеська юридична академія». 2021. 106 с.
23. Скоробогатова Н. Є. Інвестування : практикум: навч. посіб. [Електронний ресурс] / Скоробогатова Н. Є.; КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського. 2023. 67 с.
24. Трофименко О.Г., Логінова Н.І., Тесленко П.О., Савельєва О.С., Поляков В.М. Класифікація ризиків у проєктах із розробки програмного забезпечення. *Вісник Херсонського національного технічного університету (ХНТУ)*. 2023. № 3(86). С. 119-128.
25. Трофименко О.Г., Дубовой Я.В., Логінова Н.І., Прокоп Ю.В., Задерейко О.В. Аналіз проблеми забезпечення кібербезпеки медичних комп'ютерних систем. *Захист інформації*. 2021. Т. 23. № 1. Київ: Національний авіаційний університет. С. 30–39.
26. Шостак Л.В., Слободянюк О.В. Перспективи розвитку вітчизняного бізнесу за умов цифровізації. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Випуск №70/2021. С. 104-109.
27. Kibik O., Slobodianiuk O., Kotlubai V., Nesterova K., Prymachenko I., Kornilova O. Financial Strategy of Economic Entities in the Conditions of Transforming Economic Systems. *Economic Affairs*. 2023, 68. С. 107-114.
28. Koval, V., Gonchar, V., Udovychenko, V., Kalinin, O., Slobodianiuk, O., & Soloviova, O. (2023). Risk management analysis of environmental investment in economic security. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*. 32(3). 540-549.
29. Laktionova O., Harbar Z., Melikhov A., Slobodianiuk O., Gevko V., & Desiatskyi S. Financing the Greening of Enterprises in Industrial Regions of Ukraine in the Context of Sustainable Development. *Management, Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 43(4), 2021. С.574 – 584.

30. Zavidna L., Trut, O., Slobodianiuk O., Voronenko I., Vartsaba V. Application of Anti-Crisis Measures for the Sustainable Development of the Regional Economy in the Context of Doing Local Business in a Post-COVID Environment *International Journal of Sustainable Development and Planning*, 2022, 17(5), pp. 1685–169.
31. Kibik, O., Slobodianiuk, O., Belous, K., Redina, Y., Kornilova, O. and Prymachenko, I. (2024). Strategy for Developing Competitive Advantages of Market Entities in the Era of Digitalization. *Econ. Aff.*, 69 (Special Issue) : 139-147.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Ольга СЛОБОДЯНЮК, Ольга КІБІК
Вячеслав КОТЛУБАЙ, Олеся КОРНІЛОВА, Іван ПРИМАЧЕНКО

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Навчально-методичний посібник

Електронне видання

В авторській редакції

Ум-друк. арк. 7,8.
Зам. № 2411-07.

Видавець ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
e-mail: fenix-izd@ukr.net